รายงานผลการประชุมเชิงปฏิบัติการด้านกฎหมาย

เรื่อง

การบริหารจัดการข้อมูลภาครัฐและการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

(Government Data Management and Personal Data Protection)

ระหว่างวันที่ ๑๘ - ๒๒ กันยายน ๒๕๖๖

ณ สถาบัน Civil Service College (CSC) ประเทศสิงคโปร์

สารบัญ

เรื่อง **หน้า**

๑. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการบริหารจัดการบ้านเมืองของสิงคโปร์[๑]
(Singapore's Approach to Governance)

---

๑. โครงสร้างการเมืองการปกครองและความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานของรัฐของประเทศสิงคโปร์ (Structure of the Singapore government and the relationship between different organs of state)

๑.๑ ข้อมูลทั่วไป

๑.๑.๑ ข้อมูลทางกายภาพ ประเทศสิงคโปร์มีลักษณะเป็นเกาะ เดิมมีเนื้อที่ประมาณ ๕๘๑.๕ ตารางกิโลเมตร ต่อมาได้มีการเพิ่มเนื้อที่ของประเทศโดยการถมทะเลทำให้ปัจจุบันประเทศสิงคโปร์มีเนื้อที่ประมาณ ๗๒๑.๕ ตารางกิโลเมตร มีประชากรรวมประมาณ ๕.๖๘๖ ล้านคน (๒๕๖๕) จากหลากหลายเชื้อชาติ สำหรับประชากรสัญชาติสิงคโปร์มีจำนวนประมาณ ๒.๔๕ ล้านคน มีสภาพความเป็นเมืองสูง มีทรัพยากรธรรมชาติน้อย และมีผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) ๗๒,๗๙๔ ดอลล่าสหรัฐ (๒๕๖๔) สำหรับประเทศไทยมีเนื้อที่ประมาณ ๕๑๓,๑๒๐ ตารางกิโลเมตร มีประชากรประมาณ ๖๙.๖๔๘ ล้านคน มีทรัพยากรธรรมชาติมาก เป็นผู้นำในการส่งออกข้าว และมีผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) ๗,๐๖๖ ดอลล่าสหรัฐ (๒๕๖๔)

๑.๑.๒ สภาพความเป็นอยู่และสิ่งแวดล้อม จากอดีตสู่ปัจจุบัน ประเทศสิงคโปร์มีการพัฒนาในด้านต่าง ๆ เช่น มีอายุคาดการณ์เฉลี่ย (Life Expectancy) ของประชากรยาวนานขึ้น จากเดิมประมาณ ๖๔.๕ ปี เป็นประมาณ ๘๓.๙ ปี มีอัตราการว่างงานลดลงจากเดิมร้อยละ ๑๔ เป็นร้อยละ ๒ มีการพัฒนาจนเป็นหนึ่งในประเทศที่มีโครงสร้างพื้นฐานที่ดีที่สุดในโลก (Mercer Quality of Living ranking ๒๐๑๙) เนื่องจากประสบความสำเร็จจากการจัดทำระบบขนส่งสาธารณะและโครงการที่อยู่อาศัยของรัฐ (Public Housing) รวมทั้งมีการพัฒนาพื้นที่ชุมชนแออัด ซึ่งเดิมมีถึงร้อยละ ๙๐ ของประเทศ เป็นการจัดการให้ประชาชนสามารถมีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเองได้

สำหรับโครงการที่อยู่อาศัยของรัฐ (Public Housing) นั้น มีหลายโครงการ เช่น โครงการ "Priority Schemes" โดยคณะกรรมการพัฒนาที่อยู่อาศัย (Housing and Development Board: HDB)[๒] ซึ่งเป็นโครงการที่เปิดให้ประชาชนที่มีแผนจะสร้างครอบครัวสามารถลงทะเบียนกับรัฐล่วงหน้า เพื่อให้รัฐวางแผนและจัดให้มีที่อยู่อาศัยที่เพียงพอกับความต้องการของประชาชน ดังนั้น โครงการที่อยู่อาศัยของรัฐนี้จะก่อสร้างตามจำนวนที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนที่มาลงทะเบียนไว้ล่วงหน้าเท่านั้น สำหรับการเช่าซื้อที่อยู่อาศัยของรัฐนั้น ประชาชนสามารถนำเงินบางส่วนจากกองทุนประกันสังคมหรือกองทุนบำเหน็จบำนาญ (Central Provident Fund) มาใช้ผ่อนชำระค่าที่อยู่อาศัยได้ ซึ่งที่อยู่อาศัยของรัฐจะมีราคาที่เหมาะสมและสอดคล้องกับรายได้ของประชาชน โดยราคาของที่อยู่อาศัยจะมีราคาประมาณ ๔ หรือ ๕ เท่าของรายได้ต่อปี

---

[๑] นำเสนอโดย Ms. Tina Tan, Programme Curator & Senior Principal Consultant, CSC; สรุปความโดย นางสาวธมนวรรณ จิตสงค์ นักกฎหมายกฤษฎีกาปฏิบัติการ ฝ่ายกฎหมายที่ดิน สิ่งก่อสร้าง และการเกษตร กองกฎหมายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และนางสาวณฐมน แหยมเจริญ นักวิชาการเงินและบัญชีปฏิบัติการ ส่วนการคลัง สำนักงานเลขาธิการ

[๒] https://www.hdb.gov.sg/residential/buying-a-flat/buying-procedure-for-new-flats/application/priority-schemes

ของประชากร ๒ คน (joint income) ทั้งนี้ เนื่องจากประชาชนสิงคโปร์เมื่อมีแผนจะสร้างครอบครัว จะไปลงทะเบียนกับหน่วยงานของรัฐเพื่อแสดงความประสงค์ขอรับการจัดสรรที่อยู่อาศัย

๑.๑.๓ พัฒนาการด้านเศรษฐกิจ ประเทศสิงคโปร์ได้รับการยอมรับว่าเป็นประเทศที่ดีที่สุดในการเริ่มทำธุรกิจ (ธนาคารโลก) เป็นศูนย์กลางของอุตสาหกรรมการผลิตของโลกในหลาย ๆ ด้าน (Global Manufacturing Hub) กล่าวคือ อิเล็กทรอนิกส์ วิศวกรรม ปิโตรเคมี ไบโอเมดิคัล การขนส่งทางเรือและทางอากาศ เป็นประเทศอันดับที่สามของโลกที่มีความสามารถในการแข่งขันด้านการเงิน มีผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) ในระดับเดียวกับประเทศในกลุ่มยุโรปตะวันตก และ ๒ ใน ๓ ของเศรษฐกิจอยู่ในภาคส่วนของการส่งออก

๑.๒ การเมืองการปกครองของประเทศสิงคโปร์ (Singapore's approach to governance)

๑.๒.๑ ประเทศสิงคโปร์ปกครองในระบบสาธารณรัฐแบบรัฐสภา (Parliamentary Republic) โดยแบ่งอำนาจการปกครองเป็น ๓ อำนาจ ดังนี้

(๑) ฝ่ายนิติบัญญัติ ประเทศสิงคโปร์มีสภาเดี่ยว วาระ ๕ ปี ประกอบด้วย สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาจากการเลือกตั้ง (Elected Member of Parliaments: MPs) จำนวน ๘๘ คน สมาชิกจากพรรคเสียงข้างน้อยที่แพ้การเลือกตั้ง (Non-Constituency Member of Parliaments: NCMPs) จำนวน ๒ คน ทั้งนี้ เพื่อรักษาความหลากหลายทางการเมือง และสมาชิกที่ได้รับการแต่งตั้งจากประธานาธิบดี (Nominated Member of Parliaments: NMPs) ซึ่งปัจจุบันมีจำนวน ๙ คน นอกจากนี้ ยังมีประธานาธิบดีที่มาจากการเลือกตั้งซึ่งทำหน้าที่พิจารณาการใช้จ่ายเงินคงคลัง (treasury reserve) งบประมาณ (budget) การลงโทษโดยปราศจากการพิจารณาคดี (detentions without trial) และมีอำนาจยับยั้งการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐ (veto power over public appointments)

(๒) ฝ่ายบริหาร ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรี ซึ่งแต่งตั้งจากสภา จำนวน ๓๖ คน

(๓) ฝ่ายตุลาการ ประกอบด้วย ศาลของรัฐ (state courts) ศาลอุทธรณ์ (appeal court) และศาลฎีกา (high court)

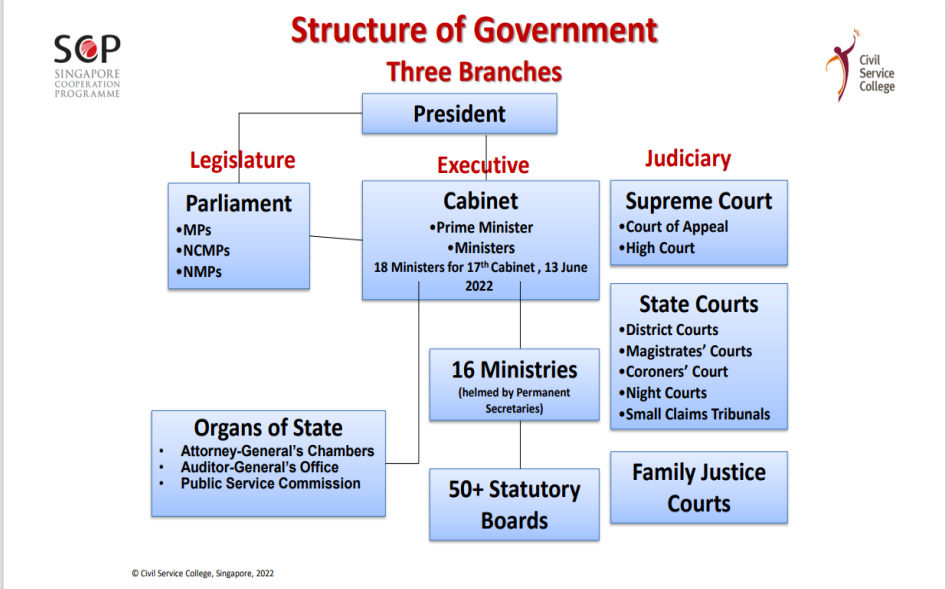

ที่มา: เอกสารบรรยาย (หน้า ๗)

สำหรับการบริหารจัดการภาครัฐของประเทศสิงคโปร์ประกอบด้วยคณะกรรมการที่แต่งตั้งโดยกฎหมาย (Statutory Boards) จำนวน ๖๕ คณะ กระทรวง (Ministries) จำนวน ๑๖ กระทรวง หน่วยงานของรัฐ (Organs of State) จำนวน ๑๐ หน่วยงาน และเจ้าหน้าที่ (officers) ประมาณ ๑๔๕,๐๐๐ คน (ไม่รวมบุคลากรในระบบสาธารณสุขและทหาร) อย่างไรก็ดี หน่วยงานระดับกระทรวงจะมีขนาดเล็ก แต่หน่วยงานที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงซึ่งมีหน้าที่โดยตรงในการจัดทำบริการสาธารณะจะมีขนาดใหญ่

๑.๒.๒ หลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีของประเทศสิงคโปร์ (Key Principles for Good Governance) มีดังต่อไปนี้

(๑) ความเป็นผู้นำ (Leadership is key) มุ่งเน้นให้หลีกเลี่ยงการทุจริต (Eschew corruption) ต้องทำในสิ่งที่ถูกต้องไม่ใช่สิ่งที่เป็นที่นิยม (Do what is right, not what is popular) และทำให้สามารถปฏิบัติได้ (Be pragmatic)

(๒) รางวัลเพื่องาน งานเพื่อรางวัล (Reward for Work, Work for Reward) มุ่งเน้นการสร้างความเชื่อมั่นในตนเองไม่ใช่รอการสงเคราะห์ (Self-reliance, not welfare) และยึดถือหลักการทางสังคมที่เชื่อว่าความสำเร็จเกิดขึ้นได้ด้วยตนเองไม่ใช่ด้วยสิทธิพิเศษทางชนชั้น (Meritocracy for best use of talent) โดยรัฐมุ่งเน้นการจัดสรรบุคคลที่เหมาะสมที่สุดให้ได้ทำงานที่เหมาะสม (best person for the job) และดูแลให้ทุกคนมีจุดเริ่มต้นที่เสมอภาคกัน แม้ว่าจะมีต้นทุนในชีวิตที่ต่างกัน (everyone starts at the same line) เช่น การลงทุนในการศึกษาปฐมวัย ระบบการศึกษาของรัฐ

(๓) ประโยชน์และโอกาสสำหรับทุกคน (A Stake for everyone, Opportunities for all) มุ่งเน้นการสร้างประเทศให้เป็นเมืองของโลกและเป็นบ้านสำหรับทุกคน (A Global City and Choice Home) ความรับผิดชอบร่วมกัน (Collective Responsibilities) เน้นผลประโยชน์นอกเหนือไปจากผลประโยชน์ทางกายภาพ (Beyond Physical Stakes) และปกป้องรักษาคุณค่าและผลประโยชน์หลักร่วมกัน (Preserve Core values & Interests)

(๔) พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงและรักษาความเชื่อมโยงด้านต่าง ๆ (Anticipate Change, Stay Relevant) มุ่งเน้นความรวดเร็วและยืดหยุ่น (Stay nimble and flexible) เป็นผู้บริหารจัดการที่ดีกว่าและมีความสามารถในการแข่งขัน (Be better organized than competitors) แสวงหาโอกาสท่ามกลางภัยพิบัติ (Exploit opportunities in adversity) และปรับเปลี่ยนข้อจำกัดเป็นข้อได้เปรียบ (Turns constrains into advantages)

๑.๒.๓ ความท้าทายภายในและภายนอกประเทศ (External and Domestic Challenges) ดังนี้

(๑) การเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลกระทบต่อระบบ (Disruptive change) ได้แก่ การปฏิวัติอุตสาหกรรม ครั้งที่ ๔ การเปลี่ยนเป็นดิจิทัล การแบ่งปันทางเศรษฐกิจ (Sharing and Gig Economies) และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

(๒) การเปลี่ยนแปลงด้านประชาการ (Changing demographics) ได้แก่ การเข้าสู่สังคมสูงอายุ แรงงานที่ลดลง และการทำงานร่วมกับแรงงานคนรุ่นใหม่ (millennial workforce)

(๓) ความตื่นตระหนกที่เพิ่มขึ้น (Increasing Anxieties) ได้แก่ สภาพแวดล้อมทางการเงินที่แคบและช่องว่างของรายได้ที่เพิ่มมากขึ้นอย่างไม่เป็นธรรม

(๔) การแข่งขันด้านการเมือง (Contested political climate) ได้แก่ ประชาชนมีข้อเรียกร้องและความต้องการที่เพิ่มขึ้น และมีการแบ่งฝักแบ่งฝ่ายเพิ่มมากขึ้น

๑.๒.๔ การเปลี่ยนแปลงนโยบายระดับชาติที่ผ่านมา

ในช่วงทศวรรษที่ ๑๙๖๐ - ๑๙๗๐ ประเทศสิงคโปร์มุ่งเน้นนโยบายหลักด้านการสร้างความเติบโตของการส่งออก (Export-oriented growth) และด้านการให้บริการแก่ประชาชน (National Service) ต่อมาในช่วงทศวรรษที่ ๑๙๘๐ - ๒๐๐๐ ตอนต้น มุ่งเน้นนโยบายหลักด้านการปฏิรูปการศึกษา การจัดให้มีระบบดูแลสุขภาพ การคมนาคม และการจัดให้มีโครงสร้างพื้นฐาน หลังจากช่วงปี ๒๐๐๐ เป็นต้นมา จึงได้มุ่งเน้นนโยบายหลักด้านการสร้างความต่อเนื่องทางการศึกษาและการฝึกอบรม ด้านการดูแลผู้สูงอายุ และด้านการสร้างโครงข่ายรองรับทางสังคม (Social Safety Nets) ซึ่งหมายถึงมาตรการในการให้ความช่วยเหลือทางสังคมแก่ประชาชนเพื่อบรรเทาภาวะต่าง ๆ เช่น ปัญหาการว่างงาน ปัญหาความยากจน การส่งเสริมผู้ด้อยโอกาส

๑.๒.๕ การบริหารจัดการบ้านเมืองในมิติต่าง ๆ ดังนี้

(๑) Governing to งานบริการที่รัฐจัดให้สาธารณะ ได้แก่ ด้านการบริการข้อมูลสาธารณะ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านการบังคับใช้กฎหมาย ด้านภาษี และด้านการกำหนดกฎระเบียบต่าง ๆ

(๒) Governing for งานบริการที่รัฐจัดเพื่อสาธารณะ ได้แก่ ด้านการป้องกันประเทศ ด้านเศรษฐกิจมหภาค ด้านการค้าการลงทุน ด้านนโยบายการต่างประเทศ และด้านการป้องกันภัยต่าง ๆ

(๓) Governing with งานบริการที่รัฐมุ่งเน้นความเข้มแข็งระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และการส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือระหว่างประชาชนหลายกลุ่มโดยใช้ประชาชนเป็นศูนย์กลาง (co-creation) ได้แก่ ด้านสุขภาพ ด้านผู้สูงอายุ ด้านการศึกษา และด้านสิ่งแวดล้อม

ปัจจุบัน ประเทศสิงคโปร์มุ่งเน้นการบริหารจัดการบ้านเมืองแบบรัฐบาลหนึ่งเดียว (Working as One Government: WOG) ซึ่งหมายถึงการแสวงหามติมหาชนในยุทธศาสตร์ที่มีความสำคัญ ประนีประนอม และระดมสมอง เพื่อกำหนดนโยบายและแผนซึ่งต้องใช้ความร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ

๒. ประเด็นอื่น ๆ ที่น่าสนใจ

๒.๑ ความท้าทายในปัจจุบัน ปัจจุบันประเทศสิงคโปร์กำลังเผชิญกับความท้าทายด้านต่าง ๆ เช่น ด้านห่วงโซ่อุปทาน ด้านสุขภาพ โดยเฉพาะจากโรคอุบัติใหม่ต่าง ๆ ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ด้านสังคม โดยเฉพาะจากการเพิ่มขึ้นของจำนวนผู้สูงอายุ

๒.๒ แผนสิงคโปร์สีเขียว ๒๐๒๓ (Singapore Green Plan 2023) เป็นแผนระดับชาติเพื่อขับเคลื่อนเรื่องความยั่งยืนและการจัดการปัญหาเรื่องการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยมุ่งเน้นความร่วมมือจากภาคส่วนต่าง ๆ โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ประเทศสิงคโปร์เป็นประเทศที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและเป็นบ้านที่น่าอยู่ สำหรับแผนนี้มุ่งเน้น ๕ ด้าน ดังนี้

๒.๒.๑ เมืองท่ามกลางธรรมชาติ (City in Nature) มุ่งเน้นการสร้างเมืองที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม น่าอยู่ และยั่งยืน สำหรับประชาชนชาวสิงคโปร์ทุกคน

๒.๒.๒ รัฐบาลสีเขียว (Green Government) มุ่งเน้นให้ภาครัฐเป็นผู้นำด้านความยั่งยืน

๒.๒.๓ ความเป็นอยู่ที่ยั่งยืน (Sustainable Living) มุ่งเน้นการรักษาทรัพยากรที่มีคุณค่าและลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ในกระบวนการผลิต

๒.๒.๔ พลังงานแบบใหม่ (Energy Reset) มุ่งเน้นการใช้พลังงานสะอาดและเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้พลังงาน

๒.๒.๕ เศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) ใช้ความยั่งยืนเป็นกลไกในการขับเคลื่อนการสร้างงานและการสร้างความเติบโตของประเทศ

๒.๒.๖ อนาคตที่ปรับตัวง่าย (Resilient Future) สร้างประเทศสิงคโปร์ที่พร้อมรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ รวมถึงเสริมสร้างความมั่นคงทางอาหาร

สรุปได้ว่า ปัจจุบันการบริหารจัดการบ้านเมืองของประเทศสิงคโปร์ มุ่งเน้นความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและการรักษาความน่าเชื่อถือของการบริการภาครัฐ โดยมีประชาชนเป็นศูนย์กลาง (One Trusted Public Service with Citizens at the Center)

๒. การปฏิรูปการบริหารงานภาครัฐของสิงคโปร์[๓]
(Singapore's Public Sector Transformation)

ในปัจจุบันมีความเปลี่ยนแปลง ๓ ประเภทที่สำคัญซึ่งส่งผลให้เกิดการปฏิรูปการบริหารงานภาครัฐของสิงคโปร์ ได้แก่ ความผันผวน (volatility) ความซับซ้อน (complexity) และความขาดแคลน (scarcity) ของเศรษฐกิจและสังคม ทั้งนี้ การปฏิรูปการบริหารงานภาครัฐของสิงคโปร์มีพัฒนาการตามลำดับ ดังต่อไปนี้

๑. ในช่วงปี ค.ศ. ๑๙๖๐-๑๙๘๐ สิงคโปร์มีการตั้งกระทรวงและคณะกรรมการชุดต่าง ๆ เช่น คณะกรรมการที่อยู่อาศัยและการพัฒนา (housing and development board) โดยให้ความสำคัญกับผลประโยชน์ของประเทศ นอกจากนี้ มีการปฏิรูปเกี่ยวกับประสิทธิภาพและการตลาด โดยให้ความสำคัญกับการโอนอำนาจ (devolution) และการกระจายอำนาจ (decentralisation) ซึ่งช่วงนี้เป็นช่วงแรกของการทำงานด้วยคอมพิวเตอร์ (computerisation)

๒. ในช่วงปี ค.ศ. ๑๙๙๕-๒๐๑๒ สิงคโปร์มีการปฏิรูปการบริหารงานภาครัฐ โดยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนและการส่งมอบบริการ ซึ่งเป็นการเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับบริการสาธารณะสำหรับศตวรรษที่ ๒๑ เพื่อบรรลุซึ่งประสิทธิภาพที่มากขึ้นและเป็นการเตรียมความพร้อมให้แก่เจ้าหน้าที่สำหรับการเปลี่ยนแปลง

๓. ในปัจจุบัน สิงคโปร์มีการปฏิรูปการบริหารงานภาครัฐ โดยการขับเคลื่อนความพยายามในการสร้างบริการสาธารณะแห่งอนาคต อีกทั้งให้ความสำคัญกับสถาปัตยกรรมทางระบบและแนวทางที่เข้มแข็งมากขึ้น รวมถึงมีการปฏิรูปที่มีเป้าหมายลึกซึ้งยิ่งขึ้น เพื่อที่จะบรรลุซึ่งเป้าหมายของประเทศทั้งในระยะสั้นและระยะกลาง

---

[๓] นำเสนอโดย Ms. Tina Tan, Programme Curator & Senior Principal Consultant, CSC; สรุปความโดย นางสาวบุษริน แจ้งเจริญ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร สำนักงานเลขาธิการ และนางสาวอัสมา เพ็ชร์ทองคำ นักกฎหมายกฤษฎีกาปฏิบัติการ ฝ่ายกฎหมายสาธารณสุข กองกฎหมายสวัสดิการสังคม

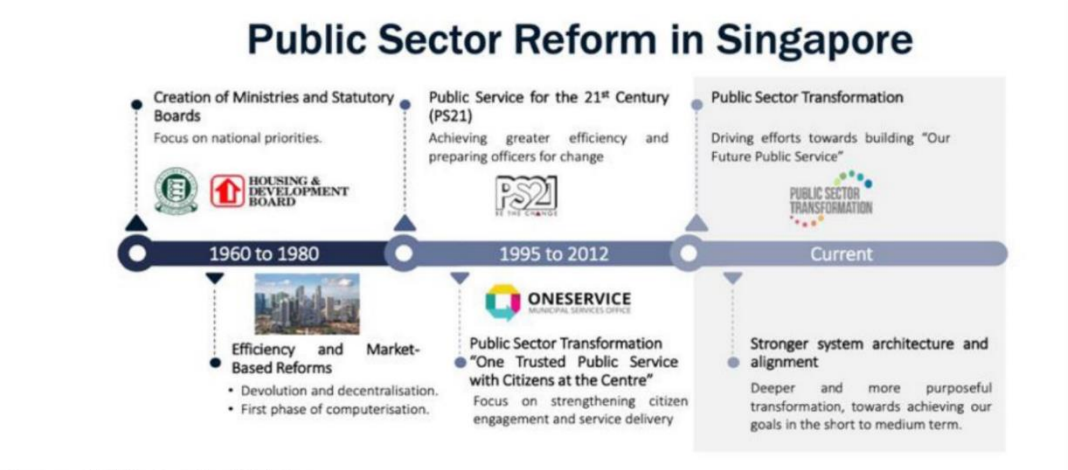

รูปที่ ๑: พัฒนาการของการปฏิรูปการบริหารงานภาครัฐของสิงคโปร์ (เอกสารการบรรยาย หน้า ๓)

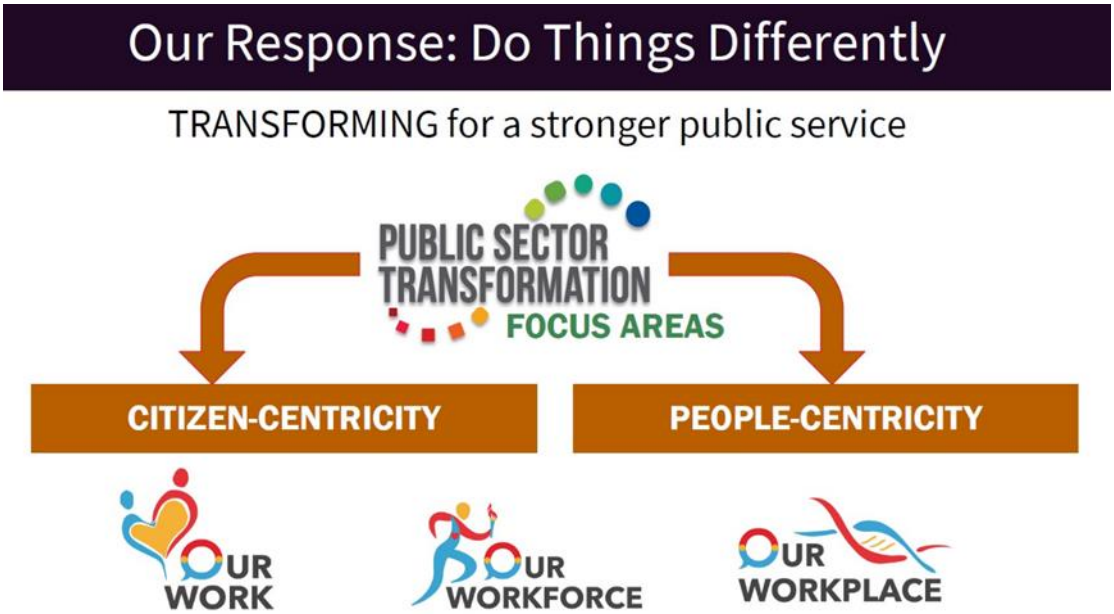

รูปที่ ๒: แนวทางการปฏิรูปการบริหารงานภาครัฐของสิงคโปร์ (เอกสารการบรรยาย หน้า ๕)

อนึ่ง เป้าหมายของการปฏิรูปการบริหารงานภาครัฐ คือ การทำให้บริการสาธารณะมีความน่าเชื่อถือโดยมีประชาชนเป็นศูนย์กลาง และทำให้การบริหารงานภาครัฐมีประสิทธิภาพมากขึ้น มีความคล่องตัว รวมถึงมีการทำงานด้วยดิจิทัล (digital) เพื่อให้สิงคโปร์เป็นผู้นำในระดับโลกทั้งในด้านการส่งมอบบริการและด้านนวัตกรรม ทั้งนี้ การปฏิรูปการบริหารงานภาครัฐของสิงคโปร์ให้ความสำคัญกับการบริการสาธารณะโดยมีพลเมืองเป็นศูนย์กลาง (citizen-centricity) และประชาชนเป็นศูนย์กลาง (people-centricity) เมื่อการบริหารงานภาครัฐมีประชาชนและธุรกิจเป็นศูนย์กลาง ภาครัฐจะเปลี่ยนแปลงแนวทางการทำงานและการส่งมอบบริการ ซึ่งสิงคโปร์มีการปฏิรูปการบริหารงานภาครัฐใน ๓ ด้านที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

๑. การเปลี่ยนแปลงแนวทางการทำงาน สิงคโปร์มีการปฏิรูปการบริหารงานภาครัฐ โดยมีแนวคิดในการเปลี่ยนแปลงแนวทางการทำงานเพื่อรองรับประชาชน มิใช่ให้ประชาชนเปลี่ยนแปลงตนเองเพื่อรองรับหน่วยงานภาครัฐ เช่น สิงคโปร์มีการปรับปรุงขั้นตอนการยื่นขออนุญาตประกอบกิจการต่าง ๆ โดยลดจำนวนเอกสารและใบอนุญาต รวมถึงกฎเกณฑ์ที่ซ้ำซ้อนกัน และมีการปรับปรุงขั้นตอนการยื่นขออนุญาต โดยประชาชนสามารถดำเนินการที่ gobusiness.gov.sg เพียงแห่งเดียว ซึ่งทำให้การยื่นขออนุญาตและการทำธุรกรรมต่าง ๆ มีความง่ายดายยิ่งขึ้น นอกจากนี้ สิงคโปร์มีการใช้ดิจิทัล (digitalisation) และเทคโนโลยีในการทำงานเพื่อให้เกิดนวัตกรรมและปฏิบัติงานได้ดียิ่งขึ้น กล่าวคือ สิงคโปร์มีการส่งมอบบริการด้วยดิจิทัลเป็นหลัก (digital to-the-core) ซึ่งการใช้ดิจิทัลและเทคโนโลยีนั้นทำให้หน่วยงานของรัฐสามารถส่งมอบบริการได้มากขึ้น โดยใช้ทรัพยากรต่าง ๆ น้อยลง อีกทั้งนวัตกรรมยังทำให้ปฏิบัติงานได้อย่างแตกต่างและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งช่วยประหยัดเวลาให้ทั้งประชาชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ทั้งนี้ ในส่วนของแนวทางการทำงาน สิงคโปร์มีแนวคิดให้เจ้าหน้าที่รัฐทำงานร่วมกับประชาชน มิใช่เพียงทำงานให้แก่ประชาชน (work with, not just work for citizens)

รูปที่ ๓: แนวคิดในการเปลี่ยนแปลงแนวทางการทำงานให้รองรับประชาชน (เอกสารการบรรยาย หน้า ๘)

๒. การเพิ่มพูนทักษะให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน การปฏิรูปการบริหารงานภาครัฐของสิงคโปร์ที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ การเพิ่มพูนทักษะให้แก่ผู้ปฏิบัติงานในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การฝึกอบรม การหมุนเวียนงาน รวมถึงการวางแผนกำลังคนในเชิงยุทธศาสตร์ ทั้งนี้ สิงคโปร์มีการเพิ่มพูนทักษะให้แก่ผู้ปฏิบัติงานในหลายด้าน เช่น การส่งมอบบริการ เทคโนโลยีสารสนเทศ การมีส่วนร่วมของประชาชนและทรัพยากรบุคคล โดยมีเป้าหมายที่สำคัญ คือ การบริหารความเสี่ยง การขับเคลื่อนความเป็นเลิศขององค์กร การขับเคลื่อนความเป็นเลิศของผู้ปฏิบัติงาน รวมถึงการแบ่งปันข้อมูลและระบบสารสนเทศ นอกจากนี้ สิงคโปร์มีการปลูกฝังวัฒนธรรมเกี่ยวกับนวัตกรรมและความคล่องตัวให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน เนื่องจากการแก้ปัญหาด้วยนวัตกรรมจะช่วยประหยัดเวลาให้แก่ประชาชนและภาคธุรกิจ

รูปที่ ๔: แนวคิดในการเพิ่มพูนทักษะให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน (เอกสารการบรรยาย หน้า ๒๑)

๓. การเปลี่ยนแปลงสถานที่ทำงานด้วยดิจิทัล สิงคโปร์มีการปฏิรูปการบริหารงานภาครัฐ โดยการเปลี่ยนแปลงสถานที่ทำงานด้วยดิจิทัล กล่าวอีกนัยหนึ่ง สิงคโปร์มีการใช้ดิจิทัลเป็นหลักในการทำงาน (digital to-the-core) เช่น มีการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้ปฏิบัติงานสองช่องทาง (hybrid communicating) ทั้งการติดต่อสื่อสารผ่านระบบออนไลน์ (online) และการติดต่อสื่อสาร ณ สถานที่ปฏิบัติงาน (on-site) ซึ่งเป็นแนวทางที่ตอบสนองต่อการทำงานในอนาคต รวมถึงมีการใช้ดิจิทัลในการฝึกอบรม การทำงานร่วมกัน และการมีส่วนร่วมของผู้ปฏิบัติงาน นอกจากนี้ สิงคโปร์มีการเปลี่ยนแปลงสถานที่ทำงานและเวลาเข้าออกงานให้มีลักษณะยืดหยุ่น อีกทั้งมีการนำเครื่องมือดิจิทัล เช่น โปรแกรม Microsoft Teams, SharePoint, Workpal ฯลฯ เข้ามาช่วยในการปฏิบัติงาน ตลอดจนมีการเปลี่ยนแปลงลักษณะทางกายภาพของสถานที่ทำงานให้มีผู้ปฏิบัติงานเป็นศูนย์กลาง เช่น มีการออกแบบสำนักงานให้มีพื้นที่สีเขียวและมีแสงธรรมชาติ รวมถึงมีการออกแบบพื้นที่นอกอาคารเพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานใช้ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้

รูปที่ ๕: แนวคิดในการใช้ดิจิทัลเป็นหลักในการทำงาน (เอกสารการบรรยาย หน้า ๒๖)

รูปที่ ๖: แนวคิดในการออกแบบสถานที่ทำงานให้มีผู้ปฏิบัติงานเป็นศูนย์กลาง (เอกสารการบรรยาย หน้า ๒๘)

โดยสรุปแล้ว การปฏิรูปการบริหารงานภาครัฐมีความจำเป็นต้องสร้างความไว้เนื้อเชื่อใจระหว่างผู้ปฏิบัติงานซึ่งอยู่ภายใต้หน่วยงานที่แตกต่างกันให้สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างกลมกลืนในฐานะที่เป็นผู้ให้บริการสาธารณะซึ่งเป็นหนึ่งเดียวกัน ทั้งนี้ การปฏิรูปการบริหารงานภาครัฐไม่เพียงเกี่ยวข้องกับนวัตกรรมและการเปลี่ยนแปลงเท่านั้น หากแต่เป็นการเตรียมหน่วยงานของรัฐให้มีความพร้อมในการส่งมอบบริการเพื่อสร้างสังคมแห่งอนาคต ดังที่นายลีเซียนลุง นายกรัฐมนตรีสิงคโปร์ ได้กล่าวไว้เมื่อปี ค.ศ. ๒๐๑๘ ว่า “สิงคโปร์เป็นประเทศได้ด้วยการออกแบบ ไม่มีสิ่งใดในทุกวันนี้ที่มีอยู่ตามธรรมชาติหรือเกิดขึ้นด้วยตัวเอง ผู้คนได้วางแผนถึงสิ่งต่าง ๆ และทำให้สิ่งนั้นเกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ชื่อเสียงในระดับนานาชาติ ความสามัคคีระหว่างผู้คนหลายเชื้อชาติ หรือแม้กระทั่งความเป็นชาติของสิงคโปร์ก็ตาม ไม่มีสิ่งใดเกิดขึ้นโดยบังเอิญ”

รูปที่ ๗: คำกล่าวของนายลีเซียนลุง นายกรัฐมนตรีสิงคโปร์ (เอกสารการบรรยาย หน้า ๓๕)

๓. รัฐบาลดิจิทัลและการบริการด้วยใจ[๙]
(Government Digital to the Core, and Serves with Heart)

สิงคโปร์มีวิสัยทัศน์ในการเป็นประเทศอัจฉริยะ (Smart Nation) ด้วยการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ดังที่นายลีเซียนลุง นายกรัฐมนตรีสิงคโปร์ ได้กล่าวว่า “ประเทศและเมืองหลายแห่งมีความปรารถนาคล้าย ๆ กันที่จะเป็นประเทศอัจฉริยะหรือเมืองอัจฉริยะ โดยมีแนวทางและความคิดหลากหลายรูปแบบ สำหรับสิงคโปร์แล้ว การเป็นประเทศอัจฉริยะนั้นไม่ใช่เพียงการโอ้อวดเทคโนโลยีทันสมัย หากแต่เป็นการนำเทคโนโลยีมาปรับใช้ในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในโลกความเป็นจริง เพื่อสร้างความแตกต่างให้แก่ชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนทั้งสังคม”

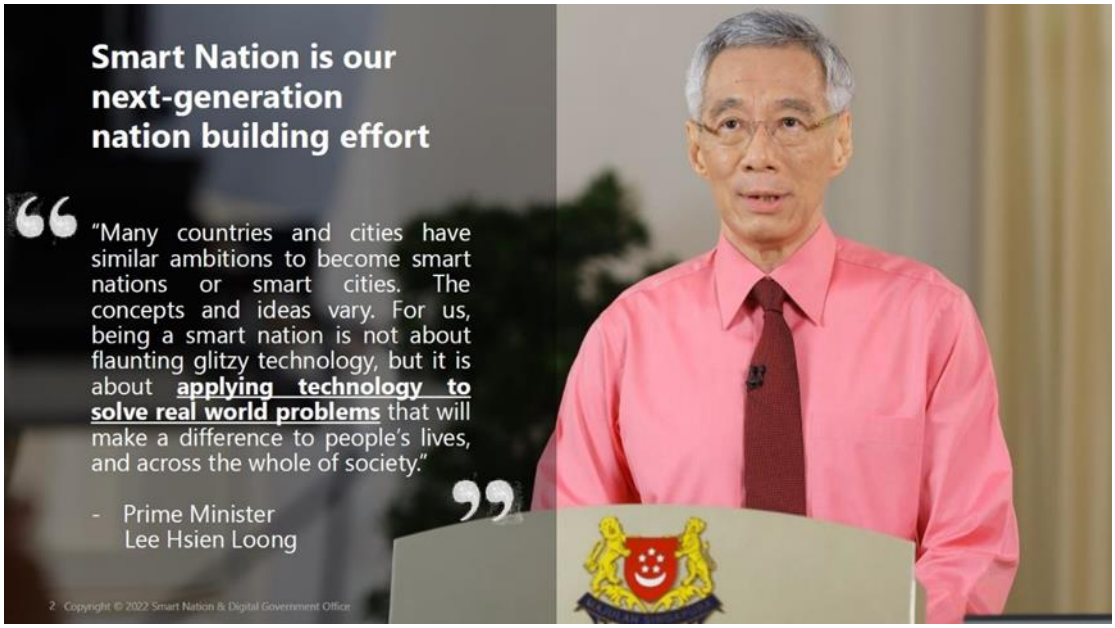

รูปที่ ๑: คำกล่าวของนายลีเซียนลุง นายกรัฐมนตรีสิงคโปร์ (เอกสารการบรรยาย หน้า ๒)

อนึ่ง พัฒนาการของสิงคโปร์ในการเป็นรัฐบาลดิจิทัลนั้น เริ่มต้นตั้งแต่ในช่วงทศวรรษที่ ๑๙๘๐ ซึ่งสิงคโปร์มีการนำระบบอัตโนมัติ (automation) มาใช้ในการจัดเก็บข้อมูล การประมวลผลข้อมูล และการจัดทำระบบต่าง ๆ ต่อมาในช่วงทศวรรษที่ ๒๐๐๐ สิงคโปร์มีการส่งมอบบริการทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-services) โดยเป็นการส่งมอบบริการมากกว่าร้อยละ ๙๐ ผ่านระบบออนไลน์ หลังจากนั้นในช่วงทศวรรษที่ ๒๐๑๐ สิงคโปร์มีแนวคิดในเรื่องประสิทธิภาพ (efficiency) ซึ่งเป็นแนวคิดเกี่ยวกับการส่งมอบบริการที่มีการบูรณาการระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ โดยทลายการทำงานแบบแยกส่วนระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และตั้งแต่ปี ค.ศ. ๒๐๑๕ ถึงปัจจุบัน สิงคโปร์มีแนวคิดในเรื่องการทำงานด้วยดิจิทัล (digitalization) ซึ่งเป็นแนวคิดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงแบบปฏิรูป

[๙] นำเสนอโดย Ms. Geraldine Xu, Deputy Director, Strategy and Masterplanning, Smart Nation and Digital Government Office; สรุปความโดย นางสาวบุษริน แจ้งเจริญ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร สำนักงานเลขาธิการ และนางสาวอัสมา เพ็ชร์ทองคำ นักกฎหมายกฤษฎีกาปฏิบัติการ ฝ่ายกฎหมายสาธารณสุข กองกฎหมายสวัสดิการสังคม

โดยให้ความสำคัญกับประชาชนและธุรกิจ นอกจากนี้ ในปี ค.ศ. ๒๐๑๗ สิงคโปร์มีการยุบรวมหน่วยงานของรัฐหลายแห่งที่มีหน้าที่และอำนาจเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศมารวมไว้เป็นหน่วยงานสองแห่งที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักนายกรัฐมนตรีของสิงคโปร์ ได้แก่ สำนักงานประเทศอัจฉริยะและรัฐบาลดิจิทัล (Smart Nation and Digital Government Office, SNDGO) และสำนักงานเทคโนโลยีของรัฐบาลสิงคโปร์ (Government Technology Agency of Singapore, GOVTECH) เพื่อให้เกิดการบูรณาการและตอบสนองต่อการเป็นประเทศอัจฉริยะและรัฐบาลดิจิทัลได้ดียิ่งขึ้น

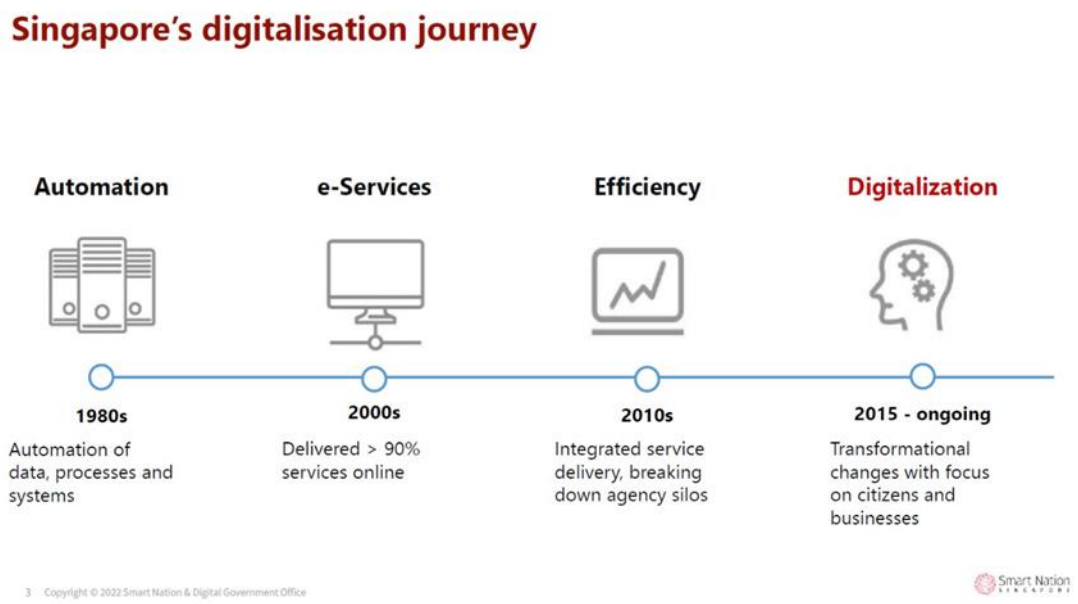

รูปที่ ๒: พัฒนาการของสิงคโปร์ในการเป็นรัฐบาลดิจิทัล (เอกสารการบรรยาย หน้า ๓)

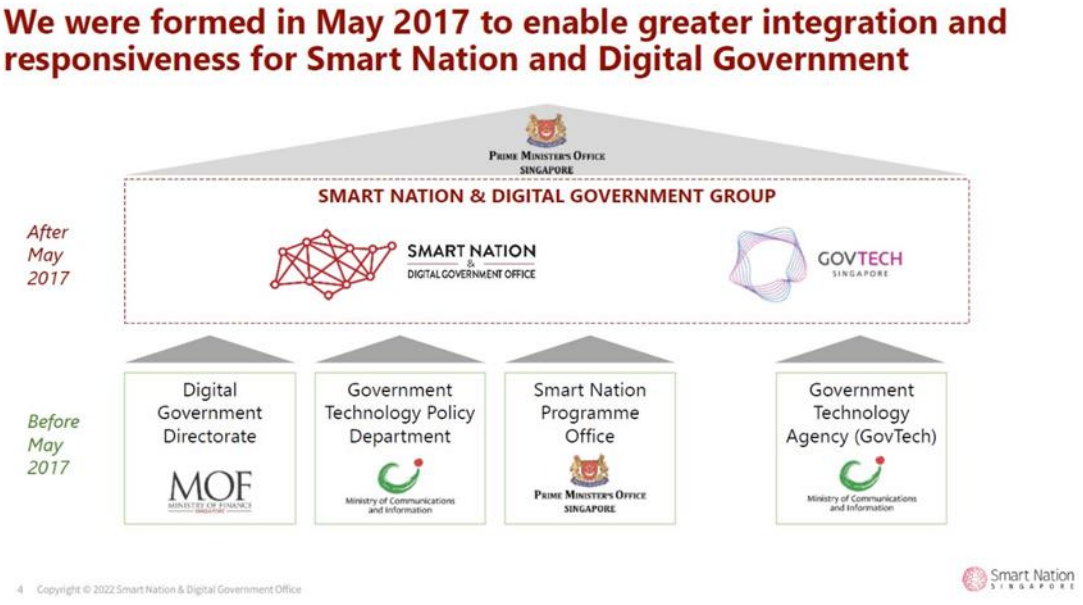

รูปที่ ๓: การยุบรวมหน่วยงานของรัฐเพื่อตั้งสำนักงานประเทศอัจฉริยะและรัฐบาลดิจิทัล (SNDGO) และสำนักงานเทคโนโลยีของรัฐบาลสิงคโปร์ (GOVTECH) (เอกสารการบรรยาย หน้า ๔)

ในส่วนของวิสัยทัศน์ในการเป็นประเทศอัจฉริยะ สิงคโปร์มีเสาหลัก ๓ ด้านที่นำไปสู่การเป็นประเทศอัจฉริยะ ดังต่อไปนี้ (๑) รัฐบาลดิจิทัล (digital government) ได้แก่ การส่งมอบบริการของรัฐที่มีการบูรณาการแบบไร้รอยต่อ รวมถึงการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์มากขึ้นในการกำหนดนโยบายและการดำเนินการต่าง ๆ (๒) เศรษฐกิจดิจิทัล (digital economy) ได้แก่ การใช้ดิจิทัลในภาคอุตสาหกรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของธุรกิจ รวมถึงการสร้างงานและโอกาสใหม่ ๆ มากขึ้น และ (๓) สังคมดิจิทัล (digital society) ได้แก่ การสนับสนุนความร่วมมือและการมีส่วนร่วมทางดิจิทัล รวมถึงการส่งเสริมทัศนคติเชิงบวกและโอกาส นอกจากนี้ สิงคโปร์มีแผนการเป็นรัฐบาลดิจิทัล (digital government blueprint) โดยมีเป้าหมายหลายประการ เช่น เพื่อสร้างรัฐบาลที่ใช้ดิจิทัลเป็นหลักในการทำงานและบริการด้วยใจ เพื่อสร้างบริการที่มีผู้มีส่วนได้เสียเป็นศูนย์กลางซึ่งตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนและธุรกิจ เพื่อให้การดำเนินธุรกรรมกับรัฐบาลดิจิทัลมีลักษณะที่มั่นคงปลอดภัยและไร้รอยต่อ และเพื่อให้เจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถเพิ่มพูนทักษะได้อย่างต่อเนื่อง ตลอดจนสามารถรับมือกับความท้าทายใหม่ ๆ อีกทั้งการทำงานร่วมกับผู้มีส่วนได้เสียได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ ในปี ค.ศ. ๒๐๒๓ สิงคโปร์มีการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของงาน (key performance index, KPI) เกี่ยวกับรัฐบาลดิจิทัลหลายประการ เช่น (๑) ประชาชนและภาคธุรกิจกว่าร้อยละ ๗๕-๘๐ มีความพึงพอใจเป็นอย่างมาก (very satisfied) ต่อการให้บริการของรัฐบาลดิจิทัล (๒) การให้บริการของรัฐทุกประเภทจะต้องมีตัวเลือกในการให้บริการแบบดิจิทัลทุกขั้นตอน (end-to-end) (๓) การแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานของรัฐจะต้องใช้เวลาในการดำเนินการน้อยกว่า ๗ วันทำการ (๔) เจ้าหน้าที่ของรัฐทุกคนจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับดิจิทัลขั้นพื้นฐาน และ (๕) รัฐบาลจะต้องมีโครงการดิจิทัลเพื่อการเปลี่ยนแปลงอย่างน้อย ๓๐-๕๐ โครงการ โดยมีตัวอย่างของโครงการระดับชาติที่เป็นกลยุทธ์ในการปฏิรูปทางดิจิทัล ได้แก่ โครงการอัตลักษณ์ดิจิทัลแห่งชาติ (National Digital Identity) ซึ่งมีการจัดทำแอปพลิเคชันต่าง ๆ ภายใต้โครงการนี้ เช่น แอปพลิเคชัน “Singpass” ซึ่งเป็นระบบตรวจสอบบุคคลที่อนุญาตให้ผู้ใช้งานเข้าถึงบริการต่าง ๆ ของรัฐบาลผ่านระบบออนไลน์ได้ทุกที่ทุกเวลา[๕] รวมถึงแอปพลิเคชัน “MyInfo” ซึ่งเป็นบริการกรอกข้อมูลอัตโนมัติที่ลดความซ้ำซ้อนในการกรอกข้อมูลของผู้ใช้งาน และตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลชุดดังกล่าวเมื่อมีการดำเนินธุรกรรมกับหน่วยงานของรัฐผ่านระบบออนไลน์[๖]

[๕]Smart Nation, “National Digital Identity,” Accessed: 23 October 2023. Available from: https://www.smartnation.gov.sg/initiatives/strategic-national-projects/national-digital-identity/

[๖]เพิ่งอ้าง.

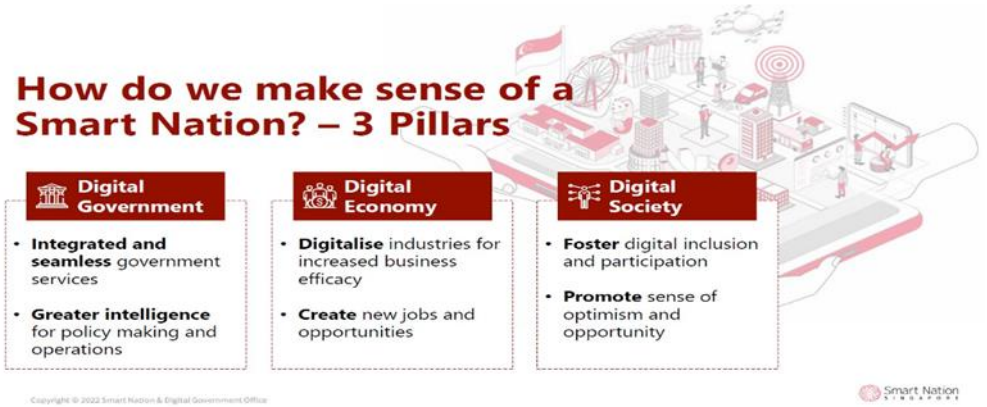

รูปที่ ๔: เสาหลักสามด้านในการเป็นประเทศอัจฉริยะของสิงคโปร์ (เอกสารการบรรยาย หน้า ๖)

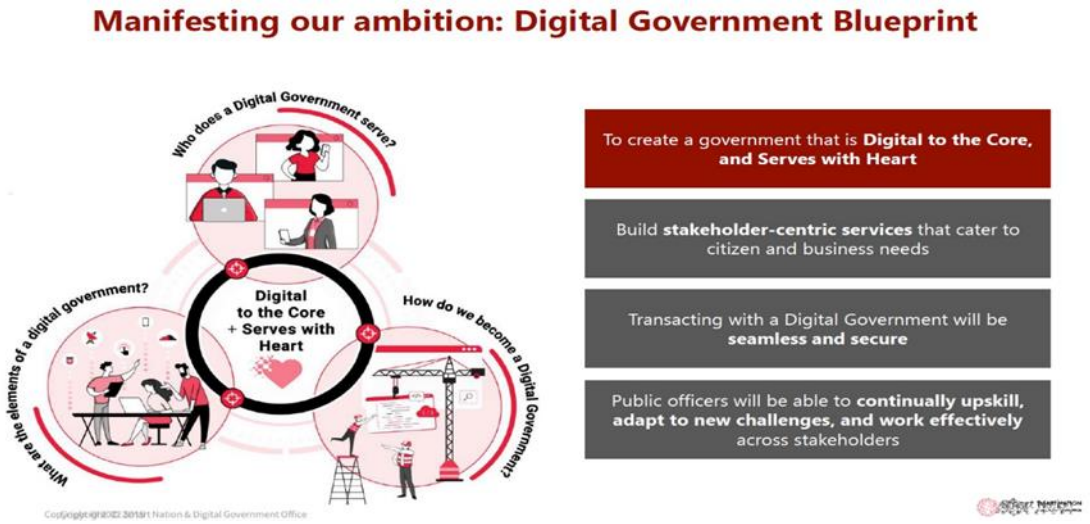

รูปที่ ๕: เป้าหมายในการเป็นรัฐบาลดิจิทัลของรัฐบาลสิงคโปร์ (เอกสารการบรรยาย หน้า ๗)

อนึ่ง ในส่วนของกรอบสถาปัตยกรรมข้อมูลของรัฐ สิงคโปร์มีการออกแบบสถาปัตยกรรมข้อมูลของรัฐตามวงจรชีวิตของข้อมูล และมุ่งหมายที่จะลดระยะเวลาที่ใช้ในการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานของรัฐจากหลายเดือนเป็นภายใน ๗ วัน โดยวงจรชีวิตของข้อมูลนั้นมีขั้นตอน ดังต่อไปนี้ (๑) การมีถ้อยแถลงของปัญหา (๒) การได้มาซึ่งข้อมูลที่สมบูรณ์ ได้รับการตรวจสอบแล้ว และได้รับอนุญาต (๓) การผสมผสานข้อมูลจากชุดข้อมูลที่หลากหลายให้เป็นชุดข้อมูลเพียงหนึ่งเดียวเพื่อสนับสนุนกรณีที่มุ่งหมายในการใช้ข้อมูลดังกล่าว (๔) การเข้าถึงและการแบ่งปันชุดข้อมูลอย่างปลอดภัยและมีประสิทธิภาพแก่ผู้ใช้งานที่ได้รับอนุญาต และ (๕) การใช้ประโยชน์จากชุดข้อมูลในสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยเพื่อวัตถุประสงค์ในการใช้งานที่ได้รับอนุญาต ทั้งนี้ การแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานของรัฐอยู่ภายใต้บังคับของรัฐบัญญัติว่าด้วยภาครัฐ (การกำกับดูแล) ค.ศ. ๒๐๑๘ (Public Sector (Governance) Act 2018: PSGA) ส่วนการจัดการข้อมูลของ

ภาคเอกชนอยู่ภายใต้บังคับของรัฐบัญญัติว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ค.ศ. ๒๐๑๒ (Personal Data Protection Act 2012: PDPA)[๗]

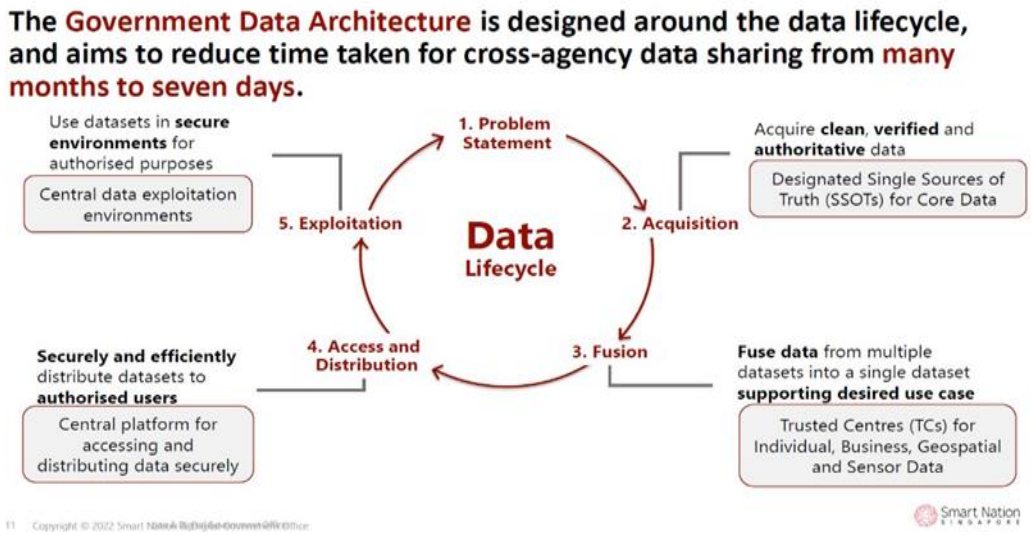

รูปที่ ๖ สถาปัตยกรรมข้อมูลของรัฐ (เอกสารการบรรยาย หน้า ๑๑)

นอกจากนี้ ในการคุ้มครองข้อมูลที่มีการแลกเปลี่ยนระหว่างหน่วยงานของรัฐ สำนักงานประเทศอัจฉริยะและรัฐบาลดิจิทัลของสิงคโปร์ (SNDGO) มีหน้าที่และอำนาจในการกำกับดูแลการจัดการและการคุ้มครองข้อมูลในภาครัฐ โดยสำนักงานข้อมูลของรัฐบาล (The Government Data Office: GDO) จะกำหนดนโยบายและกฎเกณฑ์เกี่ยวกับการจัดการข้อมูลและความปลอดภัยของข้อมูล จากนั้นสำนักงานเทคโนโลยีของรัฐบาลสิงคโปร์ (GOVTECH) จะตรวจสอบการปฏิบัติตามนโยบายและกฎเกณฑ์ดังกล่าวของหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งนี้ สำนักงานข้อมูลของรัฐบาล (GDO) และสำนักงานเทคโนโลยีของรัฐบาลสิงคโปร์ (GOVTECH) จะร่วมกันบริหารจัดการและตรวจสอบในกรณีที่มีเหตุการณ์ไม่ปกติเกิดขึ้น อนึ่ง การจัดการและมาตรฐานการคุ้มครองข้อมูลของรัฐบาลสิงคโปร์นั้นมีพัฒนาการตามลำดับตั้งแต่ในทศวรรษที่ ๒๐๐๐ โดยในปี ค.ศ. ๒๐๐๑ สิงคโปร์มีการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการจัดการและมาตรฐานการคุ้มครองข้อมูลของรัฐบาลไว้ในคู่มือของรัฐบาลเกี่ยวกับนโยบายในการจัดการข้อมูล (Government Instruction Manual Policy on Data Management: IM8 PDM) ต่อมาในปี ค.ศ. ๑๐๑๒ สิงคโปร์มีการบังคับใช้รัฐบัญญัติว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ค.ศ. ๒๐๑๒ (Personal Data Protection Act 2012: PDPA) ซึ่งกำกับดูแลการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลในภาคเอกชน และมีการนำมาตรฐานการคุ้มครองข้อมูลตามที่กำหนดไว้ในคู่มือของรัฐบาลเกี่ยวกับนโยบายในการจัดการข้อมูล (Government Instruction Manual Policy on Data Management: IM8 PDM) มากำหนดไว้ในกฎหมายฉบับนี้ จากนั้นในปี ค.ศ. ๒๐๑๘ สิงคโปร์มีการใช้บังคับรัฐบัญญัติว่าด้วยภาครัฐ (การกำกับดูแล) ค.ศ. ๒๐๑๘ (Public Sector (Governance) Act 2018: PSGA) ซึ่งกำกับดูแลการจัดการข้อมูลในภาครัฐ อีกทั้งอำนวยความสะดวกในการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่าง

[๗] Smart Nation, “Government’s Personal Data Protection Laws and Policies,” Accessed: 23 October 2023. Available from: https://www.smartnation.gov.sg/about-smart-nation/secure-smart-nation/personal-data-protection-laws-and-policies/#data-management-in-the-public-sector

หน่วยงานเพื่อประโยชน์ในการกำหนดนโยบายและการส่งมอบบริการ และในปี ค.ศ. ๒๐๑๙ สิงคโปร์มีการตั้งคณะกรรมการตรวจสอบความปลอดภัยของข้อมูลในภาครัฐ (Public Sector Data Security Review: PSDSRC) เพื่อให้คำแนะนำในการพัฒนาแผนงานความปลอดภัยของข้อมูลของรัฐให้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้ นอกจากการกำกับดูแลข้อมูลในภาครัฐตามรัฐบัญญัติว่าด้วยภาครัฐ (การกำกับดูแล) ค.ศ. ๒๐๑๘ (Public Sector (Governance) Act 2018: PSGA) และคู่มือของรัฐบาลเกี่ยวกับนโยบายในการจัดการข้อมูล (Government Instruction Manual Policy on Data Management, IM8 PDM) แล้ว สิงคโปร์มีการใช้บังคับกฎหมายฉบับอื่นที่กำกับดูแลข้อมูลบางประเภทที่มีลักษณะเฉพาะ เช่น การกำกับดูแลข้อมูลตามกฎหมายว่าด้วยความลับของราชการ กฎหมายว่าด้วยภาษีเงินได้ กฎหมายว่าด้วยโรคติดต่อ รวมถึงกฎหมายว่าด้วยสถิติ

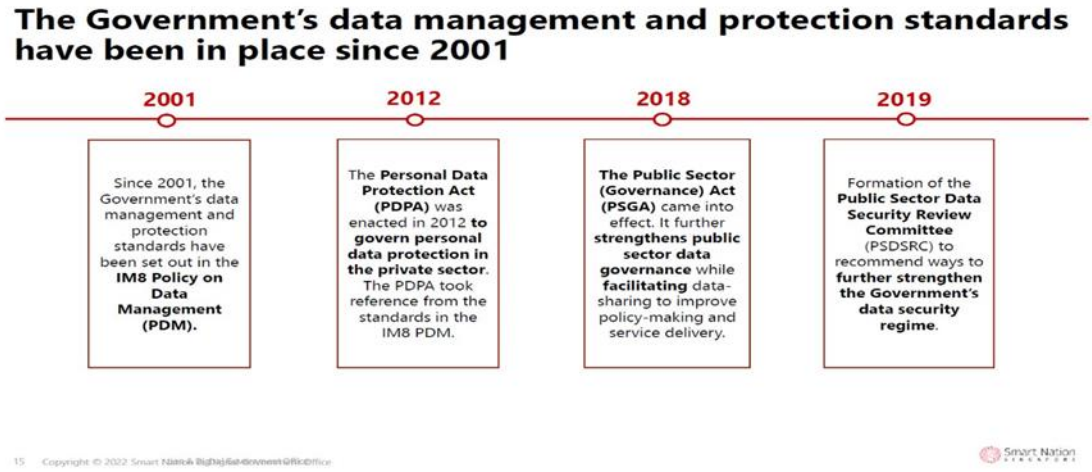

รูปที่ ๗: พัฒนาการเกี่ยวกับการจัดการและมาตรฐานการคุ้มครองข้อมูลของสิงคโปร์ (เอกสารการบรรยาย หน้า ๑๕)

โดยสรุปแล้ว สิงคโปร์ให้ความสำคัญกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล โดยในกรณีของการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานของรัฐ สิงคโปร์มีการกำกับดูแลข้อมูลในภาครัฐด้วยกฎหมายและนโยบายตามที่กำหนดไว้ในรัฐบัญญัติว่าด้วยภาครัฐ (การกำกับดูแล) ค.ศ. ๒๐๑๘ (Public Sector (Governance) Act 2018: PSGA) คู่มือของรัฐบาลเกี่ยวกับนโยบายในการจัดการข้อมูล (Government Instruction Manual Policy on Data Management: IM8 PDM) และกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ สิงคโปร์ยังมีการจัดทำระบบและกระบวนการเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนข้อมูลเพื่อให้การดำเนินการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานของรัฐมีความปลอดภัย อีกทั้งมีการปลูกฝังวัฒนธรรมในการใช้ข้อมูลอย่างปลอดภัยให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อให้หน่วยงานของรัฐใช้ข้อมูลในลักษณะที่ปลอดภัยและมีความรับผิดชอบ เนื่องจากความเสียหายต่าง ๆ อันเกิดขึ้นจากการไม่ระมัดระวังในการใช้ข้อมูลนั้นย่อมส่งผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือของภาครัฐอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้

๔. ภาพรวมกระบวนการร่างกฎหมายของสิงคโปร์[๕]
(Overview of Singapore's Legislative System)

สาธารณรัฐสิงคโปร์ (Republic of Singapore) เป็นประเทศหนึ่งในอาเซียน ตั้งอยู่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ สิงคโปร์เคยเป็นเมืองขึ้นของประเทศอังกฤษจึงทำให้ได้รับอิทธิพลรูปแบบการปกครองประเทศแบบอังกฤษ อย่างไรก็ตาม เมื่อสิงคโปร์ได้รับเอกราชแล้วก็ได้มีการพัฒนารูปแบบการปกครองประเทศในรูปแบบที่เหมาะสมกับประเทศตัวเอง โดยมีการปกครองแบบสาธารณรัฐที่มีระบบรัฐสภา (Parliamentary Republic) โดยมีประธานาธิบดีเป็นประมุขของประเทศ และมีนายกรัฐมนตรีเป็นหัวหน้าของรัฐบาล โดยมีคณะรัฐมนตรีเป็นผู้กำหนดนโยบายในการบริหารประเทศ มีรัฐสภา (สภาเดียว (unicameral)) เป็นองค์กรสูงสุดในการร่างกฎหมาย

๑. ลักษณะเด่นของระบบการปกครองของสิงคโปร์

รัฐบาลในสิงคโปร์มีรูปแบบการปกครองตามระบบ Westminster โดยมี ๓ ฝ่าย แบ่งแยกอำนาจกันอย่างชัดเจน ได้แก่ ฝ่ายนิติบัญญัติ (ซึ่งประกอบด้วยประธานาธิบดีและรัฐสภา) สภานิติบัญญัติ เป็นผู้กำหนดกฎหมายของแผ่นดิน ฝ่ายบริหาร (ซึ่งประกอบด้วยนายกรัฐมนตรีและผู้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ นำโดยรัฐมนตรี) เป็นผู้บริหารจัดการประเทศ และฝ่ายตุลาการ โดยตุลาการจะเป็นผู้ตีความกฎหมาย ออกกฎหมาย ตรวจสอบกฎหมายว่ามีเนื้อหาขัดกับรัฐธรรมนูญของสิงคโปร์หรือไม่ และทบทวนการตัดสินใจด้านการบริหารของฝ่ายบริหาร(รัฐบาล) อย่างไรก็ตาม การจัดทำกฎหมายจะเป็นไปโดยสภานิติบัญญัติ ซึ่งสิงคโปร์มีรูปแบบการปกครองแบบสภาเดียวเท่านั้น สมาชิกรัฐสภาจะได้รับการลงคะแนนเสียงในการเลือกตั้งทั่วไปตามปกติ สำหรับผู้นำพรรคการเมืองที่ได้เสียงข้างมากในสภาจะได้รับการร้องขอจากประธานาธิบดีให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี

๒. ขั้นตอนในกระบวนการร่างกฎหมาย

สิงคโปร์มีความชัดเจนอย่างยิ่งในขั้นตอนกระบวนการร่างกฎหมาย โดยผู้มีสิทธิเสนอร่างกฎหมายจะเป็นได้ทั้งหน่วยงานคือกระทรวงผู้เสนอร่างกฎหมาย โดยต้องดำเนินการก่อนที่จะเสนอร่างกฎหมายไปยังคณะรัฐมนตรีเพื่อขอความเห็นชอบและส่งให้องค์กรที่ปรึกษากฎหมายของรัฐบาล (Attorney General's Cambers: AGC) ตรวจพิจารณาร่างกฎหมายก่อนนำเสนอต่อรัฐสภาต่อไป สมาชิกรัฐสภา (ทั้งฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายค้าน (Non-Constituency Member of Parliament: NCMP) รวมถึงสมาชิกรัฐสภาที่มาจากการแต่งตั้ง (Nominated Member of Parliament: NMP) คณะกรรมการตามกฎหมาย (statutory board) โดยความเห็นชอบของรัฐมนตรี รวมถึงภาคเอกชนและประชาชนด้วย สำหรับภาคเอกชนหรือประชาชน จะทำการเสนอร่างกฎหมายผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ การสัมมนาระดมความคิดเห็น หรือการรับฟังปัญหาโดยตรงของสมาชิกรัฐสภา เป็นต้น ทั้งนี้ กฎหมายซึ่งเป็นกฎเกณฑ์ที่อยู่ในรูปแบบของรัฐบัญญัติที่ออกโดยรัฐสภาเป็นกฎหมายลายลักษณ์

---

[๕] นำเสนอโดย Mrs. Delphine Loo, Chief Legal Officer & Senior Director, Singapore Academy of Law; สรุปความโดย นางสาวสายทิพย์ สัญญะวี นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการพิเศษ ฝ่ายแปลและให้ความเห็น กองกฎหมายต่างประเทศ และนายปณตภร จงธีรโชติ นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการพิเศษ ฝ่ายวิจัยและพัฒนากฎหมาย กองพัฒนากฎหมาย

อักษรที่ผ่านการตราโดยรัฐสภา โดยเป็นกฎหมายที่ประชาชนสามารถเข้าถึงได้โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย มีโครงการริเริ่มของรัฐบาลในการทำให้กฎเกณฑ์ของสิงคโปร์ง่ายขึ้นต่อสาธารณะ โดยส่วนหนึ่งของโครงการริเริ่มเหล่านี้ รัฐบัญญัติบางประเภทของรัฐสภาจะได้รับการแก้ไขให้มีภาษาทันสมัยและมีความชัดเจนยิ่งขึ้น ทั้งนี้ การแก้ไขกฎหมายจะดำเนินการโดยอัยการสูงสุดซึ่งอยู่ในฝ่ายนิติบัญญัติ

๓. ขั้นตอนหลักในการพิจารณาร่างกฎหมาย

เมื่อคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบร่างกฎหมายแล้ว จะส่งร่างกฎหมายดังกล่าวไปยัง AGC เพื่อตรวจพิจารณาตามที่ได้กล่าวในเบื้องต้น และเมื่อ AGC ตรวจพิจารณาแล้วเสร็จร่างกฎหมายก็จะเข้าสู่กระบวนการตรวจพิจารณาของรัฐสภา โดยก่อนที่รัฐสภาจะผ่านกฎหมายนั้นจะมีการเสนอร่างกฎหมายต่อรัฐสภาเป็นครั้งแรก เรียกว่า “ร่างกฎหมาย” โดยปกติรัฐมนตรีจะเป็นผู้เสนอร่างกฎหมายในนามของรัฐบาล และสมาชิกรัฐสภาโดยเสียงส่วนมากจะต้องเห็นชอบกับการผ่านร่างกฎหมายนั้น ร่างกฎหมายทั้งหมดจะต้องผ่านการพิจารณา ๓ วาระในสภา และได้รับอนุมัติจากประธานาธิบดีจึงจะเป็นรัฐบัญญัติของรัฐสภาและเป็นกฎหมายใช้บังคับได้ต่อไป โดยกระบวนการตรวจพิจารณาร่างกฎหมายของรัฐสภามีขั้นตอนในการพิจารณา ๓ วาระ ดังนี้

วาระที่หนึ่ง (introduction of first reading) เป็นการแนะนำร่างกฎหมาย หากเป็นร่างกฎหมายที่เสนอโดยรัฐบาล รัฐมนตรีเจ้าของร่างฯ จะเป็นผู้เสนอร่างกฎหมายดังกล่าวต่อสภา หากเป็นร่างกฎหมายที่เสนอโดยสมาชิกรัฐสภา สมาชิกผู้เสนอร่างฯ จะต้องเสนอร่างฯ เอง โดยในการพิจารณาวาระแรกเป็นรูปแบบหนึ่งของการพิจารณาร่างกฎหมาย โดยจะมีการอ่านชื่อร่างฯ อันเป็นการแนะนำร่างกฎหมาย โดยยังไม่มีการพิจารณาเนื้อหาหรือรายละเอียดของร่างกฎหมายแต่ประการใด

วาระที่สอง (second reading) เป็นการอภิปรายหลักการและเหตุผลทั่วไปในการตราร่างรัฐบัญญัติ ซึ่งจะเกิดขึ้นภายหลังจากการเสร็จสิ้นการพิจารณาในวาระแรกไม่น้อยกว่า ๗ วัน เว้นแต่เป็นเรื่องเร่งด่วน ที่อาจใช้ระยะเวลาน้อยกว่าที่กำหนดไว้ก็ได้ ซึ่งในการพิจารณาวาระที่สองนี้จะมีการอภิปรายทั่วไปทั้งในส่วนของหลักการและเนื้อหาของร่างกฎหมาย ต่อจากนั้นร่างกฎหมายดังกล่าวจะถูกส่งต่อไปยังคณะกรรมาธิการเต็มสภาทั้งคณะหรือจะเป็นคณะกรรมาธิการเฉพาะก็ได้ กรณีที่มีการร้องขอให้พิจารณาโดยกรรมาธิการคณะใดคณะหนึ่งเป็นการเฉพาะ ซึ่งคณะกรรมาธิการจะพิจารณาร่างกฎหมายดังกล่าวอย่างละเอียดและสามารถแก้ไขบทบัญญัติของร่างกฎหมายนั้นได้ตามที่เห็นสมควร เมื่อคณะกรรมาธิการพิจารณาแล้วเสร็จจะส่งร่างกฎหมายนั้นกลับมายังสภาอีกครั้งเพื่อนำเข้าสู่การพิจารณาวาระที่สามต่อไป

วาระที่สาม (third reading) การพิจารณาร่างกฎหมายในขั้นนี้จะไม่ได้ทำการพิจารณาในส่วนที่เป็นหลักการของร่างกฎหมายที่ผ่านการพิจารณาในวาระสองแล้ว แต่จะเป็นการพิจารณาเฉพาะในส่วนเนื้อหาของร่างกฎหมายเท่านั้น เพื่อให้มีการลงมติผ่านหรือไม่ผ่านร่างกฎหมายนั้นโดยสมาชิกรัฐสภา

ในกรณีที่ร่างกฎหมายผ่านการลงมติของสภาแล้ว ร่างกฎหมายจะถูกส่งไป ๒ ทาง ดังนี้ ทางที่หนึ่ง ส่งไปประกาศในราชกิจจานุเบกษา (Gazette) เพื่อให้ประชาชนรับทราบ ทางที่สองส่งไปยังคณะกรรมการสิทธิชนกลุ่มน้อย (Presidential Council for Minority Rights: PCMR) เพื่อทำการตรวจสอบให้เกิดความชัดเจนว่าร่างกฎหมายนั้นจะไม่ทำให้บุคคลในชุมชนหรือเชื้อชาติหรือศาสนาเสียเปรียบหรือมีการเลือกปฏิบัติต่อกลุ่มบุคคลหรือไม่ เว้นแต่ร่างกฎหมายเกี่ยวด้วยการเงิน

ร่างกฎหมายที่มีความเร่งด่วน หรือร่างกฎหมายที่มีผลกระทบต่อการป้องกันภัยประเทศ เป็นต้น ทั้งนี้ เนื่องจากในทางประวัติศาสตร์ของสิงคโปร์ที่มีความหลากหลายของเชื้อชาติในการรวมตัวเป็นประชากรของสิงคโปร์ การร่างกฎหมายจึงต้องให้ความสำคัญกับทุกคนโดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ เมื่อร่างรัฐบัญญัตินั้นได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการสิทธิชนกลุ่มน้อย (PCMR) แล้ว จะถูกส่งไปยังประธานาธิบดีเพื่อขอความเห็นชอบ แต่หากคณะกรรมการสิทธิชนกลุ่มน้อย (PCMR) พิจารณาแล้วเห็นว่า ร่างกฎหมายดังกล่าวยังมีบทบัญญัติที่เป็นการเลือกปฏิบัติอยู่ จะส่งร่างกฎหมายกลับไปยังรัฐสภาเพื่อพิจารณาอีกครั้ง และจะประกาศในราชกิจจานุเบกษาเพื่อให้ทราบเป็นการทั่วไปถึงกรณีที่ร่างกฎหมายที่ประกาศไปแล้วนั้นอาจมีการแก้ไขเพิ่มเติม และในกรณีที่มีการแก้ไขเพิ่มเติมเรื่องการเลือกปฏิบัติแล้วเสร็จหรือไม่มีประเด็นเรื่องการเลือกปฏิบัติแล้ว ร่างกฎหมายดังกล่าวจะถูกส่งให้ประธานาธิบดีลงนามและประกาศใช้ต่อไป อันจะทำให้ร่างรัฐบัญญัติดังกล่าวจะกลายเป็นรัฐบัญญัติของรัฐสภา ทั้งนี้ กฎหมายดังกล่าวจะใช้บังคับตามวันที่กำหนดไว้ตามที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

๔. ลำดับชั้นของกฎหมายสิงคโปร์

๔.๑ รัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐสิงคโปร์ : รัฐธรรมนูญถือเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ กฎหมายใดจะขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญไม่ได้ รัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐสิงคโปร์มีสาระสำคัญเป็นการกำหนดหลักการพื้นฐาน ในเรื่องอำนาจอธิปไตย ความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ กรอบองค์กรของรัฐ ขอบเขตและอำนาจหน้าที่ของฝ่ายนิติบัญญัติ บริหาร ตุลาการ และการรับรองสิทธิเสรีภาพของประชาชน ทั้งในเรื่องศาสนา การปกป้องสิทธิของคนส่วนน้อยในสิงคโปร์ ซึ่งสาระสำคัญที่กล่าวมานั้นจะเห็นได้จากบทบัญญัติที่กำหนดไว้ในมาตราต่าง ๆ ในรัฐธรรมนูญ เช่น มาตรา ๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐสิงคโปร์กำหนดให้รัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐสิงคโปร์เป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ และกฎหมายอื่นจะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมิได้ กรณีที่กฎหมายใดตราขึ้นโดยมีความขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญ ให้ถือเป็นโมฆะ ทั้งนี้ กฎหมายที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญรวมถึงสิทธิขั้นพื้นฐานในเรื่องดังต่อไปนี้ มาตรา ๙ เสรีภาพของบุคคล กล่าวคือ บุคคลจะถูกลิดรอนสิทธิในชีวิตหรือเสรีภาพส่วนบุคคลมิได้ เว้นแต่เป็นไปตามกฎหมายกำหนด มาตรา ๑๐ ห้ามทาสและการบังคับใช้แรงงาน มาตรา ๑๒ การคุ้มครองที่เท่าเทียมกัน กล่าวคือ บุคคลทุกคนมีความเท่าเทียมกันตามกฎหมายและมีสิทธิได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายที่เท่าเทียมกัน หากสิทธิของบุคคลตามรัฐธรรมนูญถูกละเมิดโดยกฎหมาย ศาลอาจมีการทบทวนกฎหมายนั้นและประเมินว่าขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ สืบเนื่องจากการที่รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ การแก้ไขรัฐธรรมนูญนั้นจึงมีความสูงกว่ากฎหมายทั่วไปโดยจะต้องใช้คะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกรัฐสภาทั้งหมด ทั้งนี้ เป็นไปตามที่มาตรา ๕ (๒) ของรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐสิงคโปร์กำหนดไว้

๔.๒ กฎหมายระดับรัฐบัญญัติ : เป็นกฎหมายซึ่งมีลำดับศักดิ์รองลงมาจากรัฐธรรมนูญ และไม่สามารถขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญได้ รัฐบัญญัติเป็นการกำหนดและควบคุมเรื่องทั่วไป โดยกำหนดในรูปแบบทั่วไปไม่ได้กำหนดรายละเอียดหรือวิธีในการดำเนินการ ทั้งนี้ รัฐบัญญัติจะถูกยกร่างและออกโดยรัฐสภาสิงคโปร์ โดยต้องผ่านการลงนามของประธานาธิบดี เช่น พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ค.ศ. ๒๐๑๒ (The Personal Data Protection Act (2012): PDPA) ประกอบด้วย หมวดที่ ๑ ความเบื้องต้น ส่วนที่ ๑ บทนำ ส่วนที่ ๒ การตีความ ส่วนที่ ๓ วัตถุประสงค์ ส่วนที่ ๔ การใช้บังคับพระราชบัญญัติ มาตรา ๒๖ การถ่ายโอนข้อมูลส่วนบุคคลนอกสิงคโปร์ วรรคหนึ่ง กำหนดให้องค์กรจะต้องไม่ถ่ายโอนข้อมูลส่วนบุคคลใด ๆ ไปยังประเทศหรือดินแดนภายนอกสิงคโปร์

เว้นแต่จะเป็นไปตามข้อกำหนดที่กำหนดภายใต้รัฐบัญญัตินี้ เพื่อให้แน่ใจว่าองค์กรมีมาตรฐานในการปกป้องข้อมูลส่วนบุคคลที่ถ่ายโอนซึ่งเทียบเคียงกับการคุ้มครองภายใต้รัฐบัญญัตินี้ วรรคสอง กำหนดให้คณะกรรมาธิการอาจใช้คำบอกกล่าวเป็นลายลักษณ์อักษร ยกเว้นองค์กรจากข้อกำหนดใด ๆ ตามการสมัครขององค์กรนั้น ที่กำหนดไว้ในส่วนย่อยที่ (๑) เกี่ยวกับการถ่ายโอนข้อมูลส่วนบุคคลโดยองค์กรนั้น วรรคสาม การยกเว้นตามส่วนย่อยที่ ๒ (a) อาจได้รับภายใต้เงื่อนไขตามที่คณะกรรมการกำหนดเป็นลายลักษณ์อักษร และ (b) ไม่จำเป็นต้องตีพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษา และคณะกรรมาธิการอาจเพิกถอนเมื่อใดก็ได้ และวรรคสี่ กำหนดให้อำนาจคณะกรรมาธิการอาจเพิ่ม เปลี่ยนแปลง หรือเพิกถอนเงื่อนไขใด ๆ ที่กำหนดภายใต้มาตรานี้เมื่อใดก็ได้

๔.๓ กฎหมายลำดับรอง : เป็นกฎหมายที่ตราขึ้นภายใต้อำนาจที่รัฐบัญญัติกำหนดโดยสาระและเนื้อหาของกฎหมายลำดับรองนี้จะต้องไม่ขัดหรือแย้งกับรัฐบัญญัติซึ่งเป็นกฎหมายแม่บทที่ให้อำนาจไว้ ดังนั้น กฎหมายลำดับรองจะมีผลใช้บังคับได้ภายใต้รัฐบัญญัติที่ออกโดยรัฐสภา โดยเป็นกฎหมายที่รัฐมนตรีรักษาการตามรัฐบัญญัติหรือคณะกรรมการตามกฎหมายนั้น ๆ จะเป็นผู้ประกาศใช้ จึงถือเป็นกฎหมายของฝ่ายบริหารโดยแท้ สาระสำคัญและเนื้อหาที่กำหนดในกฎหมายลำดับรองนั้นจะเป็นการกำหนดรายละเอียดด้านการบริหารและการปฏิบัติงานที่ไม่ครอบคลุมอยู่ในรัฐบัญญัติ อย่างไรก็ตาม กฎหมายลำดับรองนี้สามารถแก้ไขได้รวดเร็วกว่ากฎหมายในลำดับรัฐบัญญัติ เนื่องจากไม่ต้องผ่านการพิจารณาของรัฐสภาและสามารถบังคับใช้หรือแก้ไขได้โดยรัฐมนตรีหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายระดับรัฐบัญญัติ ทั้งนี้ เมื่อรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบแล้วและลงประกาศในราชกิจจานุเบกษา แล้วจึงนำเสนอต่อรัฐสภาเพื่อที่สมาชิกรัฐสภาจะได้สอบถามประเด็นข้อสงสัยเกี่ยวกฎหมายลำดับรองดังกล่าว ตัวอย่างของกฎหมายลำดับรอง เช่น กฎระเบียบคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ค.ศ. ๒๐๒๑ (The Personal Data Protection Regulations (2021)) มีสาระสำคัญประการหนึ่ง เรื่องข้อกำหนดในการโอน โดยข้อ ๑๐.๑ กำหนดว่า เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของมาตรา ๒๖ แห่งรัฐบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลฯ องค์กรที่จะถ่ายโอนข้อมูลต้องดำเนินการตามขั้นตอนที่เหมาะสมก่อนที่จะถ่ายโอนข้อมูลส่วนบุคคลของแต่ละบุคคลไปยังประเทศหรือดินแดนนอกสิงคโปร์ หลังจากวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ค.ศ. ๒๐๒๑ ทั้งนี้ เพื่อให้แน่ใจว่า ผู้รับข้อมูลส่วนบุคคลมีภาระผูกพันที่ต้องดำเนินการตามกฎหมาย ตามข้อบังคับ ๑๑ เพื่อให้ข้อมูลส่วนบุคคลที่ถ่ายโอนมีมาตรฐานการคุ้มครองที่อย่างน้อยเทียบเคียงได้กับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลภายใต้รัฐบัญญัตินี้

๕. การตีความกฎหมาย

เนื่องจากสิงคโปร์เคยเป็นประเทศอาณานิคมของอังกฤษ จึงมีการรับระบบกฎหมายจารีตประเพณีของอังกฤษมาใช้ แต่ในกรณีที่มีประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการตีความกฎหมายขึ้น มีความจำเป็นต้องพิจารณาถึงความหมายโดยทั่วไปของสาธารณรัฐสิงคโปร์เสียก่อน หากผ่านพ้นขั้นตอนดังกล่าวแล้วยังไม่สามารถตีความเรื่องดังกล่าวได้จึงอ้างอิงการตีความตามคดีบรรทัดฐานทั้งในสิงคโปร์และอังกฤษ นอกจากนี้ ยังสามารถอ้างอิงการตีความตามแนวทางที่กำหนดไว้ใน Singapore’s Interpretation Act 1965 ด้วย เช่น การกำหนดคำศัพท์เฉพาะที่ใช้ในกฎเกณฑ์ทั้งหมด เช่น คำว่า “เดือน” หมายความว่า เดือนตามปีปฏิทิน รวมถึงบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับหลักการในการคำนวณ

เวลาในทุกกฎหมาย ทั้งนี้ ตามที่กำหนดไว้ใน Section 50 Singapore's Interpretation Act 1965[๙] หากเป็นบทบัญญัติที่นำมาจากกฎหมายต่างประเทศก็สามารถนำแนวทางการตีความตามกฎหมายต่างประเทศนั้นมาใช้ได้ด้วย

หลักการตีความกฎหมายของสิงคโปร์แบ่งได้ดังนี้

(๑) หลักการพิจารณาตาม Singapore's Interpretation Act 1965 กฎหมายฉบับนี้มีสาระสำคัญเป็นการกำหนดหลักการพื้นฐานเกี่ยวกับการตีความกฎหมายที่เป็นลายลักษณ์อักษร โดยได้ระบุคำนิยามต่าง ๆ ทั้งที่เป็นคำทั่วไปและคำเฉพาะที่เป็นทางการไว้ รวมทั้งระบุวิธีการตีความของศาล โดย Article 9 (A) 1[๑๐] ระบุให้การตีความบทบัญญัติของกฎหมายที่เป็นลายลักษณ์อักษรควรเลือกใช้การตีความที่ตรงตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายฉบับนั้น ๆ ไม่ว่าวัตถุประสงค์นั้นจะกำหนดไว้อย่างชัดแจ้งในกฎหมายลายลักษณ์อักษรหรือไม่ก็ตาม โดยจะต้องเลือกใช้การตีความที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์มากกว่าการตีความที่จะไม่สอดคล้องวัตถุประสงค์นั้น

(๒) การตีความแบบเฉพาะเจาะจงตามคำแนะนำจากแนวคำพิพากษา เช่น ประเด็น Tan Cheng Bock กับอัยการสูงสุด ในปี ค.ศ. ๒๐๑๗ ซึ่งเป็นคดีในชั้นศาลอุทธรณ์สิงคโปร์ ประการแรก ศาลควรพิจารณาการตีความที่เป็นไปได้ของบทบัญญัติ โดยคำนึงถึงทั้งเนื้อหาของบทบัญญัติและบริบทของบทบัญญัตินั้นภายใต้กฎหมายลายลักษณ์อักษรด้วย ประการที่สอง ศาลต้องตรวจสอบวัตถุประสงค์ทางกฎหมายหรือวัตถุประสงค์ของกฎหมาย และประการที่สาม ศาลควรเปรียบเทียบการตีความข้อความที่เป็นไปได้กับวัตถุประสงค์ของกฎหมาย และควรให้ความสำคัญกับสาระสำคัญที่กำหนดไว้ในบทบัญญัติกฎหมายหรือบริบททางกฎหมายด้วย

---

[๙]Computation of time

50. In computing time for the purposes of any written law, unless the contrary intention appears

(a) a period of days from the happening of an event or the doing of any act or thing shall be deemed to be exclusive of the day on which the event happens or the act or thing is done;

(b) if the last day of the period is a Sunday or a public holiday (which days are referred to in this section as excluded days) the period shall include the next following day not being an excluded day;

(c) when any act or proceeding is directed or allowed to be done or taken on a certain day, then, if that day happens to be an excluded day, the act or proceeding shall be considered as done or taken in due time if it is done or taken on the next day afterwards, not being an excluded day;

(d) when any act or proceeding is directed or allowed to be done or taken within any time not exceeding 6 days, excluded days shall not be reckoned in the computation of the time.

[๑๐]9A.—(1) In the interpretation of a provision of a written law, an interpretation that would promote the purpose or object underlying the written law (whether that purpose or object is expressly stated in the written law or not) shall be preferred to an interpretation that would not promote that purpose or object.

(๓) หลักการพิจารณาตามคดีบรรทัดฐาน (case law) หลักการพิจารณาคดีนี้อยู่บนพื้นฐานของหลักคำพิพากษาของศาล (stare decisis) โดยการตีความกรณีที่เป็นกฎหรือคดีที่มีความเหมือนหรือคล้ายคลึงกันให้เป็นไปตามที่ศาลที่มีลำดับชั้นสูงกว่าวินิจฉัยไว้ เพื่อให้แน่ใจว่าคดีที่มีลักษณะเดียวกันจะได้รับการปฏิบัติแบบเดียวกัน

๖. ระบบกฎหมายของสิงคโปร์ (Singapore's legal system)

ระบบกฎหมายของสิงคโปร์ประกอบด้วยกฎหมายที่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษร (unwritten law) ได้แก่ คดีบรรทัดฐาน (case law) และจารีตประเพณี (custom) กับกฎหมายที่เป็นลายลักษณ์อักษร (written law)

๖.๑ กฎหมายที่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษร (unwritten law)

(๑) คดีบรรทัดฐาน (case law) กฎหมายที่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษรที่สิงคโปร์ใช้ในการพิจารณาคดี คือ คดีบรรทัดฐาน (case law) ซึ่งเป็นแหล่งที่มาที่สำคัญที่สุดสำหรับกฎหมายที่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษร โดยศาลจะต้องปฏิบัติตามหลักกฎหมายที่สำคัญ คือ หลักคำพิพากษาของศาล (stare decisis) หมายความว่า ในกรณีที่มีความคล้ายคลึงกันศาลจะต้องวินิจฉัยไปในแนวทางเดียวกันกับคำพิพากษาที่มีลำดับศักดิ์สูงกว่าและเป็นคำวินิจฉัยที่ได้มีขึ้นก่อนหน้านี้ อันเป็นการส่งเสริมความสม่ำเสมอและความแน่นอนในการตัดสินคดีและการใช้บังคับกฎหมาย ทั้งนี้ คำพิพากษาของศาลสูงมีผลผูกพันศาลชั้นต้น กรณีของคำพิพากษาของศาลในระดับเดียวกันจะไม่มีผลผูกพันระหว่างกัน แต่มีผลต่อการตัดสินคดีในลักษณะเดียวกันให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันได้ นอกจากนี้ ยังมีแนวทางการตัดสินคดีของต่างประเทศ (foreign case law) โดยในบางครั้งสิงคโปร์มีการใช้แนวทางการตัดสินคดีของต่างประเทศมาใช้ในการตีความกฎหมายภายใน โดยปกติแล้วจะเป็นกรณีที่กฎหมายภายในมีที่มาจากกฎหมายต่างประเทศ เช่น ประมวลกฎหมายอาญาของสิงคโปร์ที่มีที่มาจากประมวลกฎหมายอินเดีย รัฐบัญญัติบริษัทจำกัดของสิงคโปร์ที่มีที่มาจากกฎหมายอังกฤษและออสเตรเลีย เป็นต้น ทั้งนี้ยังรวมถึงในบางกรณีที่มีการนำเอาแนวทางการตัดสินคดีของต่างประเทศมาใช้ในการตัดสินในบางประเด็นที่กฎหมายภายในไม่ได้ครอบคลุมถึง เช่น กฎหมายสัญญา กฎหมายละเมิด ซึ่งกฎหมายเหล่านี้ได้รับการพัฒนาโดยศาลไม่ใช่สภานิติบัญญัติ ดังนั้น กฎหมายที่ศาลสิงคโปร์ใช้เป็นแนวทางในการตัดสินคดีจะเรียกว่า "กฎหมายทั่วไป" โดยมีที่มาจากกฎหมายทั่วไปของอังกฤษและเวลส์ ด้วยเหตุดังกล่าว ศาลสิงคโปร์จึงมักจะอ้างกฎหมายจารีตประเพณีของอังกฤษหรือกฎหมายจารีตประเพณีของประเทศอื่น ๆ ที่เป็นที่มาของกฎหมาย เช่น ออสเตรเลีย มาใช้ในการพิจารณาข้อพิพาทที่เกี่ยวกับการใช้กฎหมายจารีตประเพณี อย่างไรก็ตาม คำพิพากษาของศาลที่พิพากษาตามกฎหมายทั่วไปนั้นไม่มีผลผูกพันกับศาลสิงคโปร์เพียงแต่เป็นสิ่งที่สามารถโน้มน้าวหรือเป็นแนวทางในการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลได้เท่านั้น สำหรับการตีความกฎหมายมีการอ้างอิงคำพิพากษาที่ได้มีการตัดสินไปก่อนหน้าแล้วเพื่อกำหนดความหมายและการบังคับใช้กฎหมาย อย่างไรก็ตาม รัฐสภาอาจออกกฎหมายหรือบทบัญญัติทางกฎหมายเพื่อลบล้างคำพิพากษาของศาลได้

(๒) จารีตประเพณี (custom) เป็นพฤติกรรมหรือการปฏิบัติที่ดีที่สืบทอดต่อกันมา โดยมีผลทางกฎหมายเมื่อมีการยอมรับให้เป็นคดีบรรทัดฐาน (case law)

๖.๒ กฎหมายที่เป็นลายลักษณ์อักษร : เป็นกฎระเบียบที่ตราขึ้นโดยรัฐสภาและสถาบันอื่นที่มีอำนาจในการตรากฎหมาย โดยกฎหมายที่มีลำดับศักดิ์สูงสุดได้แก่ รัฐธรรมนูญ กฎหมายใดที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญถือว่าไม่สามารถใช้บังคับได้ กฎหมายลำดับรอง ได้แก่ รัฐบัญญัติ ซึ่งผ่านความเห็นชอบจากรัฐสภาสิงคโปร์ (Act of Parliament) และกฎหมายลูกบทที่ออกโดยอาศัยอำนาจของรัฐบัญญัติ (Subsidiary legislation)

๗. สถาบันกฎหมายแห่งสิงคโปร์ (Singapore Academy of Law: SAL)

สถาบันดังกล่าวเป็นองค์กรร่วมเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์และยกระดับมาตรฐานวิชาชีพระดับสูง จัดตั้งขึ้นเมื่อปี ค.ศ. ๑๙๘๘ โดยพระราชบัญญัติหรือรัฐบัญญัติที่รัฐสภาได้ลงมติให้ใช้ได้แล้ว (Act of Parliament) ซึ่งมีต้นแบบมาจากสำนักเนติบัณฑิตแห่งอังกฤษและเวลส์ (English Inns of Court) และได้มีการเปิดทำการอย่างเป็นทางการในสมัยประธานาธิบดีลีกวนยู (Lee Kuan Yew) ในปี ค.ศ. ๑๙๙๐ ปัจจุบันได้มีความเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่องโดยมีสมาชิกที่เป็นพันธมิตรที่สำคัญและผู้มีส่วนได้เสียในทางกฎหมายอุตสาหกรรมจำนวนมาก

SAL ประกอบด้วยสมาชิกจากภาคส่วนต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับด้านกฎหมาย เช่น ประธานศาลสูงสุด อัยการสูงสุด ผู้พิพากษาศาลฎีกา และผู้นำคนสำคัญของสาขาวิชาชีพกฎหมายต่าง ๆ เช่น เจ้าหน้าที่บริการกฎหมาย ที่ปรึกษาองค์กรต่าง ๆ คณบดีของโรงเรียนกฎหมายทั้งสามแห่งของสิงคโปร์ ได้แก่ University of Singapore, Singapore Management University และ Singapore University of Social Sciences และนักกฎหมายต่างชาติที่ทำงานในสิงคโปร์ ปัจจุบันมีสมาชิกมากกว่า ๑๒,๐๐๐ คน คณะกรรมการต่าง ๆ มากกว่า ๓๐ คณะ และเจ้าหน้าที่มากกว่า ๑๐๐ คน ในด้านการบริหารงานประกอบด้วยคณะกรรมการ จำนวน ๒ คณะ ได้แก่ คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๔๗ คน มาจากประธานศาลยุติธรรม อัยการสูงสุด ผู้พิพากษาศาลสูงสุด คณบดีของโรงเรียนกฎหมายทั้งสามแห่งของสิงคโปร์ และศาสตราจารย์จำนวน ๙ คน และคณะกรรมการบริหารจำนวน ๑๑ คน ซึ่งมาจากฝ่ายตุลาการ (ศาลและอัยการ) และภาคเอกชน ซึ่งคณะกรรมการบริหารดังกล่าวทำหน้าที่ในการกำกับดูแลการตัดสินใจที่สำคัญและกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์สำหรับการพัฒนา บทบาทของ SAL ในอุตสาหกรรมกฎหมายของสิงคโปร์ SAL มีหน้าที่ในการพัฒนาและส่งเสริมความเชี่ยวชาญด้านกฎหมาย การพัฒนาและส่งเสริมกฎหมายสิงคโปร์และกฎหมายท้องถิ่น และการระงับข้อพิพาท และนับตั้งแต่ปี ค.ศ. ๒๐๐๗ SAL ได้มีการปรับโครงสร้างองค์กรให้เป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการเผยแพร่ความรู้ทางกฎหมาย เทคโนโลยีทางกฎหมาย และอุตสาหกรรมกฎหมาย เช่น ด้านคดีบรรทัดฐาน (case law) ได้มีการจัดทำรายงานกฎหมายสิงคโปร์ ด้านวารสารกฎหมาย ได้มีการดำเนินการตรวจสอบวารสารกฎหมายของสิงคโปร์โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านการทบทวนคดีต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในรอบปีของสิงคโปร์ ด้านการเปิดตัว Singapore Law Watch ซึ่งเป็นการให้บริการข่าวสารกฎหมายรายวันสำหรับชุมชนกฎหมายและสาธารณะ นอกจากนี้ ยังได้มีการส่งเสริมกฎหมายธุรกิจของสิงคโปร์และกฎหมายธุรกิจของเอเชีย โดยมีการจัดทำแพลตฟอร์มกลางที่ไม่แสวงหากำไร และมีความเชื่อถือได้สำหรับความร่วมมือระดับภูมิภาค โดยอาศัยเครือข่ายผู้เชี่ยวชาญทั่วภูมิภาค รวมถึงการเสริมสร้างความร่วมมือระดับโลก เช่น ธนาคารพัฒนาเอเชีย (Asian Development Bank: ADB) และธนาคารโลก (World Bank) นอกจากนี้ ยังส่งเสริมการวิจัยที่ล้ำสมัย การจัดทำคู่มือและหนังสือเพื่อเผยแพร่ความรู้ที่ครอบคลุมเขตอำนาจศาลของภูมิภาคเอเชีย ทั้งในเรื่องสินทรัพย์ดิจิทัล กฎหมายล้มละลาย ข้อสัญญาทางการค้า ข้อมูลส่วนบุคคล เป็นต้น

นอกจากนี้ SAL ยังมีคณะกรรมการอีกคณะหนึ่งที่สำคัญ คือ คณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย ประกอบด้วยทนายความทั้งจากภาคเอกชนและภาครัฐ นักวิชาการ และผู้พิพากษาหัวหน้าคณะของศาลอุทธรณ์ ซึ่งกระทรวงต่าง ๆ จะขอคำแนะนำเกี่ยวกับการแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงกฎหมาย โดย SAL มีส่วนร่วมในการร่างกฎหมาย เช่นเดียวกับการประชุมกลุ่มปรึกษาหารือของผู้มีส่วนได้เสียทั้งภาครัฐและเอกชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงกฎหมายที่เสนอดังกล่าว นอกจากนี้ SAL ยังมีหน้าที่ในการเตรียมคำตอบสำหรับคำถามที่เกิดขึ้นในรัฐสภาเกี่ยวกับร่างกฎหมายด้วย

๕. การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (ระบบการคุ้มครองข้อมูลในสิงคโปร์)[๑๑]
(Safeguarding Personal Data: Singapore's Data Protection Regime)

ประเทศสิงคโปร์แบ่งการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลเป็น ๒ ภาคส่วน คือ ๑. การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลในภาครัฐ (Public Sector) และ ๒. การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลในภาคเอกชน (Private Sector) นอกจากนี้ การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลยังมีประเด็นที่เกี่ยวกับการค้าระหว่างประเทศอีกด้วย

สำหรับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลในภาคเอกชนจะอยู่ภายใต้กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (Personal Data Protection Act: PDPA) โดยมีคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (Personal Data Protection Commission: PDPC) ซึ่งจัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ ๒ มกราคม ๒๐๑๓ ทำหน้าที่เป็นองค์กรหลักในการดำเนินการเรื่องการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล กำหนดนโยบายและดำเนินการบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย PDPA ตลอดจนให้คำแนะนำและแนวทางในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล และวินิจฉัยชี้ขาดกรณีมีข้อพิพาทเกิดขึ้น รวมทั้งเป็นตัวแทนรัฐบาลสิงคโปร์ในทางระหว่างประเทศในประเด็นเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ทั้งนี้ คณะกรรมการฯ จะทำงานใกล้ชิดกับองค์กรผู้ออกกฎหมายในการกำกับดูแล

๑. สาระสำคัญของกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (กฎหมาย PDPA)

๑.๑ กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (กฎหมาย PDPA) กำหนดให้การเก็บรวบรวม ใช้ และเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของบุคคลต้องอยู่ภายใต้การกำกับควบคุมที่ต้องคำนึงถึงสิทธิของบุคคลในการป้องกันข้อมูลส่วนบุคคลของตนและความจำเป็นที่คาดหมายได้ขององค์กรภาคเอกชนที่เก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลได้อย่างเหมาะสม

สำหรับนิยาม คำว่า "ข้อมูลส่วนบุคคล" นั้น หมายถึงบรรดาข้อมูลไม่ว่าเป็นจริงหรือไม่ ซึ่งเป็นข้อมูลที่เกี่ยวกับบุคคลที่สามารถระบุหรือแสดงให้เห็นตัวบุคคลนั้นได้จากข้อมูลนั้นเองหรือจากการพิจารณารวมกับข้อมูลอื่น ๆ ที่องค์กรมีหรือสามารถเข้าถึงได้

โดยบทบัญญัติว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่สำคัญ เช่น การกำหนดให้องค์กรภาคเอกชนจัดให้มีเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการดูแลจัดการข้อมูลส่วนบุคคลที่องค์กรภาคเอกชนมีการครอบครอง การกำหนดหน้าที่ให้องค์กรภาคเอกชนที่ครอบครองข้อมูลส่วนบุคคลต้องปฏิบัติ รวมทั้งมีการกำหนดบทบัญญัติว่าด้วย Do not call ซึ่งรองรับการที่บุคคลสามารถลงทะเบียนเบอร์โทรศัพท์เพื่อปฏิเสธข้อความทางการตลาดได้ เช่น โฆษณาขายสินค้าหรือบริการต่าง ๆ โดยองค์กรเอกชนต้องมีการตรวจสอบก่อนว่าเป็นเบอร์โทรศัพท์ที่มีการลงทะเบียนห้ามโทรดังกล่าวหรือไม่ หากมีการลงทะเบียนไว้ องค์กรเอกชนต่าง ๆ ย่อมไม่สามารถติดต่อได้ นอกจากได้มีการแสดง

---

[๑๑] นำเสนอโดย Mr. Francis Zhang, Deputy Director of Policy, Personal Data Protection Commission Singapore; สรุปความโดย นายวิชญ์พล ฉวีวรรณ นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการพิเศษ ฝ่ายกฎหมายเทคโนโลยีและการพลังงาน กองกฎหมายเทคโนโลยีและการคมนาคม และนางสาวสินีนาถ ภะวังนักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการพิเศษ ฝ่ายพัฒนาหลักกฎหมายปกครอง กองกฎหมายปกครอง

ความยินยอมเพื่อได้รับการติดต่อรับข้อมูลข่าวสารกับองค์กรเอกชนเหล่านั้นโดยตรงต่างหาก ทั้งนี้ กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลมีการแก้ไขเพิ่มเติมครั้งล่าสุดในปี ค.ศ. ๒๐๒๐

๑.๒ ขอบเขตการบังคับใช้กฎหมาย PDPA

ในประเทศสิงคโปร์ กฎหมาย PDPA จะมีขอบเขตบังคับใช้กับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลในภาคเอกชนที่มีการดำเนินการหรือมีกิจกรรมเกี่ยวกับการจัดการข้อมูลส่วนบุคคลในประเทศสิงคโปร์ รวมทั้งผู้เป็นตัวกลางหรือให้บริการในการจัดการข้อมูล ซึ่งต้องมีหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล/การจำกัดการจัดเก็บข้อมูล/การแจ้งการละเมิดข้อมูลส่วนบุคคล ฯลฯ สำหรับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลในภาครัฐซึ่งเป็นการบริหารจัดการข้อมูลส่วนบุคคลภายในของหน่วยงานของรัฐจะอยู่ภายใต้กฎหมายว่าด้วยการบริหารจัดการข้อมูลส่วนบุคคลในภาครัฐ หรือ Public Sector Governance Act: PSGA อีกฉบับหนึ่ง นอกจากนี้ ในส่วนการดำเนินการอื่นที่กระทำโดยบุคคลธรรมดาหรือในฐานะลูกจ้างจะอยู่ภายใต้กฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น กฎหมายว่าด้วยการรักษาความลับของทางราชการ

๒. หน้าที่การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลภายใต้กฎหมาย PDPA

หน้าที่การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลในประเทศสิงคโปร์ มีแนวคิดสำคัญพื้นฐาน ๓ ส่วน คือ ๑) ความเป็นกลางทางเทคโนโลยี ๒) ถือปฏิบัติตามหลักการพื้นฐาน (เพื่อให้เกิดความยืดหยุ่น) และ ๓) การพัฒนาจากข้อร้องเรียนปัญหา โดยหน้าที่ในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลผูกพันกับหลักการต่างๆ ดังนี้

- หลักความรับผิดชอบ (Accountability)
- การแจ้งให้ทราบถึงการจัดการข้อมูล (Notification)
- การให้ความยินยอม (Consent)
- ข้อจำกัดตามหลักวัตถุประสงค์การใช้ข้อมูล (Purpose Limitation)
- หลักความถูกต้อง (Accuracy)
- การให้ความคุ้มครอง (Protection)
- ข้อจำกัดในการจัดเก็บข้อมูล (Retention Limitation)
- ข้อจำกัดในการถ่ายโอนข้อมูล (Transfer Limitation)
- การเข้าถึงและการแก้ไขข้อมูล (Access and Correction)
- การแจ้งกรณีมีการละเมิดข้อมูล (Data Breach Notification)
- การเคลื่อนย้ายข้อมูล (Data Portability) ซึ่งยังไม่มีการบังคับใช้

สำหรับหน้าที่การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลในสิงคโปร์ที่สำคัญ ได้แก่

(๑) ความรับผิดชอบ (Accountability) ซึ่งเป็นหน้าที่ดำเนินการตามกฎหมาย PDPA รวมทั้งการจัดให้มีหลักฐานที่แสดงให้เห็นถึงการดำเนินการตามกฎหมาย เช่น การจัดให้มีผู้ทำหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (Data Protection Officer: DPO) เพื่อรับผิดชอบให้หน่วยงานหรือองค์กรในภาคเอกชนของตนปฏิบัติตามกฎหมาย PDPA และการกำหนดนโยบายและแนวทางที่จำเป็นต่อการปฏิบัติตามกฎหมาย PDPA รวมทั้งการพัฒนาเจ้าหน้าที่และแนวทางการรับเรื่องร้องเรียน

(๒) การให้ความยินยอม (Consent) โดยทั่วไปการให้ความยินยอมที่จะมีผลนั้นเป็นกรณีที่บุคคลยินยอมให้มีการใช้ข้อมูลส่วนบุคคลตามวัตถุประสงค์ที่ได้มีการแจ้งไว้กับเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล โดยอาจทำเป็นหนังสือหรือด้วยวาจา ซึ่งไม่รวมถึงกรณีที่เป็นการให้ความยินยอมเพื่อให้ใช้ข้อมูลเกินไปกว่าความจำเป็นในการใช้ข้อมูลเพื่อที่จะได้รับสินค้าและบริการนั้น และความยินยอมต้องไม่ได้มาโดยวิธีการที่ทำให้เกิดการสำคัญผิดหรือการฉ้อฉล สำหรับกรณีที่กฎหมายถือว่าได้รับความยินยอมแล้ว เช่น ในบริเวณที่มีกล้องวงจรปิดจะมีการแจ้งเตือนให้ทราบวัตถุประสงค์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งโดยสภาพไม่อาจปฏิเสธการเก็บและรวบรวมข้อมูลได้ การกำหนดไว้ในสัญญาว่าจะมีการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลต่อบุคคลที่สาม เช่น กรณีที่เกี่ยวกับการชำระเงิน การขนส่ง หรือการให้ความยินยอมโดยสมัครใจ เช่น การลงทะเบียน

นอกจากนี้ ยังมีหลายกรณีที่เป็นข้อยกเว้นหลักการให้ความยินยอม เช่น กรณีที่ต้องดำเนินการเมื่อเกิดเหตุอันเป็นอันตรายต่อชีวิต ความปลอดภัยหรือสุขภาพของบุคคล รวมทั้งข้อยกเว้นการให้ความยินยอมเพื่อประโยชน์ในเชิงธุรกิจและนวัตกรรม เช่น การให้บริการส่วนบุคคลหรือสินค้าที่เฉพาะตัวของลูกค้า กรณีที่ข้อมูลส่วนบุคคลนั้นมีการเปิดเผยต่อสาธารณะอยู่แล้ว กรณีเพื่อการจัดการเกี่ยวกับเรื่องการจ้างงานและการสิ้นสุดตามสัญญาจ้าง เช่น การใช้ข้อมูลบัญชีธนาคารของลูกจ้างเพื่อโอนเงินเดือนให้ กรณีที่เป็นไปเพื่อการวิจัยและพัฒนาที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ส่วนรวม กรณีที่เป็นไปเพื่อการปฏิบัติตามกฎหมาย เช่น มาตรการเกี่ยวกับการป้องกันการฟอกเงิน

(๓) หน้าที่ในการคุ้มครองป้องกัน (Protection) องค์กรเอกชนที่ครอบครองข้อมูลส่วนบุคคลมีหน้าที่ต้องควบคุมและจัดการข้อมูลที่อยู่ในความครอบครองที่เหมาะสมเพื่อป้องกันมิให้มีการนำข้อมูลไปใช้โดยผิดกฎหมาย โดยอาจแบ่งเป็น ๓ มาตรการ ได้แก่

(๓.๑) มาตรการทางบริหาร เช่น การมีนโยบาย แนวปฏิบัติ และการให้ความรู้กับพนักงาน

(๓.๒) มาตรการทางกายภาพ เช่น การมีระบบความปลอดภัยรองรับการจัดเก็บข้อมูล การทำลายข้อมูลที่มีการกำหนดชั้นความลับเมื่อหมดความจำเป็นในการใช้งาน และ

(๓.๓) มาตรการทางเทคนิค เช่น การมีผู้ตรวจสอบดูแลระบบความปลอดภัย การยกเลิกบัญชีที่ไม่มีการใช้งาน และการใช้รหัสผ่านป้องกันข้อมูลส่วนบุคคล

(๔) ข้อจำกัดในการถ่ายโอนข้อมูล (Transfer Limitation) หน่วยงานหรือองค์กรภาคเอกชนที่อยู่ภายใต้กฎหมาย PDPA หากจะมีการโอนถ่ายข้อมูลออกไปนอกประเทศ ประเทศปลายทางที่มีการรับโอนข้อมูลต้องมีมาตรฐานการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลเทียบเท่ากับกฎหมาย PDPA ในประเทศสิงคโปร์ด้วย

นอกจากนี้ ยังมีการถ่ายโอนข้อมูลผ่านมาตรการอื่น อาทิ การถ่ายโอนข้อมูลตามกฎของกลุ่มบริษัทเครือข่ายซึ่งเป็นการใช้ข้อมูลภายในขององค์กร การถ่ายโอนข้อมูลด้วยข้อกำหนดในสัญญา การถ่ายโอนข้อมูลไปยังองค์กรที่ได้รับการรับรองตามมาตรฐานสากล เช่น ได้รับประกาศ the APEC Cross-Border Privacy Rules (CBPR) System ที่เป็นไปตามมาตรฐานกรอบการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของ APEC เพื่อให้สามารถถ่ายโอนข้อมูลระหว่างกันได้

(๕) การเข้าถึงและการแก้ไขข้อมูลให้ถูกต้อง (Access and Correction) เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลสามารถขอเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคลของตน การเปิดเผยและวิธีการใช้ข้อมูลของตนต่อหน่วยงานหรือองค์กรเอกชนที่ครอบครองข้อมูลส่วนบุคคลของตนได้ นอกจากนี้ ในการแก้ไขข้อมูล

ให้ถูกต้อง หน่วยงานหรือองค์กรเอกชนต้องมีการพิจารณาแก้ไขโดยเร็วและต้องส่งไปยังหน่วยงานหรือองค์กรอื่นที่มีการเปิดเผยข้อมูลนี้

(๖) การแจ้งเมื่อมีการละเมิดข้อมูล (Mandatory Data Breach Notification) ต้องมีการดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๖.๑) การแจ้งต่อคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (PDPC) เมื่อการละเมิดข้อมูลส่วนบุคคลก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรง เช่น เป็นข้อมูลด้านสุขภาพหรือข้อมูลทางการเงิน หรือก่อให้เกิดการละเมิดตั้งแต่ ๕๐๐ ครั้งขึ้นไป

(๖.๒) การแจ้งต่อเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลที่ถูกละเมิด เมื่อการละเมิดข้อมูลส่วนบุคคลก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรง เว้นแต่ได้มีการดำเนินการแก้ไขเพื่อมิให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรง หรือข้อมูลส่วนบุคคลนั้นได้เข้ารหัสความปลอดภัยแล้ว

๓. กระบวนการสอบสวนเมื่อมีการละเมิดข้อมูลส่วนบุคคลตามกฎหมาย PDPA

ในกรณีที่มีการละเมิดข้อมูลส่วนบุคคลเกิดขึ้นและมีการแจ้งเรื่องมายังคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (PDPC) ไม่ว่าจากข้อร้องเรียนหรือจากหน่วยงานอื่นที่แจ้งข้อมูล จะมีการดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

(๑) ตรวจสอบว่าเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลหรือไม่ หากไม่เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลตามกฎหมายก็ไม่จำเป็นต้องมีการสอบสวนหาข้อเท็จจริงต่อ

(๒) ในกรณีที่เป็นการละเมิดข้อมูลส่วนบุคคล จะมีการแนะนำทางเลือกต่าง ๆ ตามวิธีการที่เหมาะสม เช่น การช่วยเหลือให้มีการแก้ไขปัญหาการละเมิดข้อมูล การระงับข้อพิพาททางเลือก ซึ่งจะมีการเจรจาไกล่เกลี่ยกับผู้ถูกละเมิดข้อมูลส่วนบุคคล หรือการส่งต่อเรื่องให้หน่วยงานที่มีหน้าที่และอำนาจเกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงสาธารณสุข องค์กรด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

(๓) สำหรับกรณีที่ไม่ได้ข้อยุติและจำเป็นต้องมีการสอบสวน จะมีการแสวงหาหลักฐาน ๆ โดยการสัมภาษณ์ สอบสวน หรือลงพื้นที่เพื่อแสวงหาข้อเท็จจริง

(๔) เมื่อได้มีการสอบสวนแล้ว PDPC อาจมีผลการพิจารณาแตกต่างกันไปในแต่ละกรณี ดังนี้

๑) กรณียุติการสอบสวน หากมีข้อเท็จจริงไม่เพียงพอให้ต้องมีการสอบสวน

๒) กรณียินยอมตกลงกันได้

๓) กรณีดำเนินการสอบสวนต่ออย่างเต็มรูปแบบ ซึ่ง PDPC อาจมีมติได้ทั้งกรณีที่ไม่เป็นการละเมิดข้อมูลส่วนบุคคล ไปจนถึงการให้ดำเนินการลงโทษอาญา รวมถึงอาจใช้มาตรการการแจ้งเตือน หรือปรับเงินกับผู้ที่ทำการละเมิดข้อมูลส่วนบุคคลด้วย

๔. การพัฒนาความสามารถสำหรับองค์กรและเจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

การมีแผนการฝึกบุคลากรในองค์กร เจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล และการกำหนดกรอบอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ซึ่งเป็นเครื่องมือหนึ่งที่สำคัญ โดยอาจแบ่งได้เป็น ๒ ส่วน คือ

(๑) การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ที่เน้นสร้างความเชื่อใจให้แก่ผู้บริโภคและการมีความรับผิดชอบด้านข้อมูล โดยจัดทำแผนการฝึกอบรม กรอบการดำเนินการ และขั้นตอนต่าง ๆ

เช่น การบริหารจัดการความเสี่ยง การตรวจสอบภายใน โดยกำหนดให้มีการอบรม เสริมสร้างการเรียนรู้ การปฏิบัติตามกรอบและหลักการที่กำหนดมาตรฐานไว้ และ

(๒) นวัตกรรมด้านการจัดการข้อมูล ซึ่งเป็นการควบคุมและใช้ประโยชน์จากข้อมูลเมื่อมีการพัฒนาสินค้าและบริการใหม่ สำหรับตัวอย่างเครื่องมือที่สำคัญ เช่น ประกาศเครื่องหมายรับรองมาตรฐานการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (Data Protection Trustmark Certification: DPTM) ซึ่งจะเป็นการรับรองตรวจสอบนโยบายและแนวทางปฏิบัติการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลขององค์กรต่าง ๆ โดยจะมีอายุรับรอง ๓ ปี ทั้งนี้ DPTM ถือเป็นเครื่องมือที่ช่วยเหลือองค์กรในการพัฒนาจัดการข้อมูลส่วนบุคคลรูปแบบหนึ่ง มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างมาตรฐานการกำกับดูแลข้อมูลเพื่อช่วยให้ภาคธุรกิจได้รับความไว้วางใจจากลูกค้าและเพิ่มประสิทธิภาพในการแข่งขันทางการค้าได้

๕. การสร้างความเชื่อมั่นในการโอนถ่ายข้อมูลส่วนบุคคลระหว่างประเทศ

ในทางการค้าระหว่างประเทศ สินค้าและบริการอาจแบ่งได้ ๓ ลักษณะตามการเปลี่ยนแปลงโดยเทคโนโลยีดิจิทัล ดังนี้

๑) การค้าและบริการแบบเดิม (Traditional Trade and Services)

๒) การค้าและบริการที่สามารถกระทำผ่านระบบดิจิทัล (Digitally Enable Trade and Services) คือการจัดการให้มีการทำธุรกรรมระหว่างประเทศได้โดยใช้เทคโนโลยี เช่น e-commerce) และ

๓) การค้าและบริการทางดิจิทัล (Digital Trade and Services) คือกรณีมีการจัดการโดยระบบดิจิทัลเองไม่ผ่านการจัดการโดยมนุษย์ เช่น การซื้อขายทรัพย์สินดิจิทัล) ทั้งนี้ ความสามารถในการค้าระหว่างประเทศและเศรษฐกิจดิจิทัลระดับสากลที่ขับเคลื่อนผ่านการจัดการข้อมูลจะเป็นการเปิดโอกาสทางธุรกิจในระดับภูมิภาคและในระดับโลก ซึ่งจะส่งผลต่อนโยบายด้านการแข่งขันทางการค้าต่อไป

อนึ่ง เนื่องจากกฎหมาย PDPA ได้กำหนดหลักการสำคัญในการโอนถ่ายข้อมูลระหว่างประเทศ คือ ประเทศที่มีการโอนถ่ายข้อมูลระหว่างกันต้องมีมาตรฐานการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลในระดับเดียวกัน และเพื่อให้เป็นไปตามหลักการดังกล่าวในทางระหว่างประเทศได้มีการจัดทำความตกลงในหลายระดับ ตัวอย่างเช่น การดำเนินการในระดับภูมิภาคอาเซียนที่มีการริเริ่มมาตั้งแต่ปี ๒๐๑๖ และในปี ๒๐๒๑ ได้มีการจัดทำกรอบมาตรฐานการให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อประโยชน์ในการโอนถ่ายข้อมูลในภูมิภาค ASEAN Data Management Framework (DMF) และ ASEAN Model Contractual Clauses (MCCs) ทั้งนี้ กรอบมาตรฐานดังกล่าวสอดคล้องกับการให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลในประเทศสิงคโปร์ด้วยเช่นกัน โดยในส่วนของ MCCs จะกำหนดรูปแบบของข้อสัญญาที่พร้อมใช้งาน มีความยืดหยุ่น เพื่อนำไปปรับใช้ในกลุ่มสมาชิกอาเซียนที่ไม่มีกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อให้สามารถถ่ายโอนข้อมูลกันได้ ทั้งในระหว่างประเทศสิงคโปร์กลุ่มประเทศสมาชิกเซียนและกลุ่มประเทศสมาชิก EU

๖. การดำเนินการสู่ความเป็นดิจิทัลของสิงคโปร์[๑๒]
(Singapore's Digitalisation Journey)

การดำเนินการสู่ความเป็นดิจิทัลของสิงคโปร์เริ่มต้นขึ้นในปี ค.ศ. ๑๙๘๑ ตั้งแต่การส่งเสริมให้มีการใช้คอมพิวเตอร์ในการให้บริการภาครัฐ (Computerisation) ซึ่งเน้นการจัดการข้อมูล (Data Hubs) มาจนถึงการมุ่งสู่ความเป็นดิจิทัล (Digitalisation) ในปัจจุบัน

แนวคิด Smart Nation ของสิงคโปร์ประกอบด้วย ๓ เสาหลัก ได้แก่

๑) รัฐบาลดิจิทัล (Digital Government) - หน่วยงานหลัก คือ องค์กร GovTech (Government Technology Agency) ซึ่งเป็นหน่วยงานอิสระตามกฎหมาย (Statutory Board) ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักนายกรัฐมนตรี (Prime Minister Office: PMO) ทำหน้าที่ส่งเสริมการให้บริการของภาครัฐโดยอาศัยเทคโนโลยีเป็นตัวเชื่อมโยงและอำนวยความสะดวกในการทำงานแทนที่การติดต่อและเข้าถึงภาครัฐแบบเดิม และส่งมอบประสบการณ์ด้านบริการสาธารณะให้ดีมากยิ่งขึ้น[๑๓] โดยมีโครงการที่สำคัญ เช่น โครงการเชื่อมโยงข้อมูลเพื่อการพิสูจน์และยืนยันตัวตนทางดิจิทัล (National Digital Identity: SingPass) กรอบการดำเนินการทางเทคนิคของรัฐบาลดิจิทัล (Digital Government Technical Framework: CODEX) เป็นต้น

๒) สังคมดิจิทัล (Digital Society) - หน่วยงานหลัก คือ กระทรวงการสื่อสารและข้อมูล (Ministry of Communications and Information: MCI) และองค์กร Infocomm Media Development Authority (IMDA) ซึ่งเป็นองค์กรภาครัฐของสิงคโปร์ที่รับผิดชอบด้านการพัฒนาและกำกับดูแลสื่อสารสนเทศต่าง ๆ ภายในประเทศ รวมถึงการสร้างโอกาสในการเจริญเติบโต คิดค้นนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่สามารถเป็นประโยชน์ต่อภาคธุรกิจได้[๑๔] รวมทั้งทำหน้าที่ส่งเสริมให้ประชาชนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยมีแรงผลักดันทางกลยุทธ์ที่สำคัญ ได้แก่ การเข้าถึงดิจิทัล (Digital Access) การให้ความรู้ด้านดิจิทัล (Digital Literacy) การมีส่วนร่วมทางดิจิทัล (Digital Participation) และการรวมความเป็นดิจิทัลโดยการออกแบบ (Digital Inclusion by Design)

๓) เศรษฐกิจดิจิทัล (Digital Economy) - หน่วยงานหลัก คือ องค์กร IMDA โดยมีโครงการที่สำคัญ เช่น แผนการส่งเสริมภาคอุตสาหกรรมเข้าสู่ความเป็นดิจิทัล (Industry Digitalisation Plans) การเพิ่มกำลังคนที่มีความเชี่ยวชาญด้านดิจิทัล (TechSkills Accelerator) และการส่งเสริม SME เข้าสู่ความเป็นดิจิทัล (SME Go Digital)

---

[๑๒]นำเสนอโดย Mr. Ooh Koon Tian, Associate Trainer, CSC; สรุปความโดย นางสาวเอกสุดา สารากรบริรักษ์ นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการพิเศษ ฝ่ายค้นคว้าและเปรียบเทียบกฎหมาย กองกฎหมายต่างประเทศ และนางสาวณฐมน แหยมเจริญ นักวิชาการเงินและบัญชีชำนาญการ ส่วนการคลัง สำนักงานเลขาธิการ

[๑๓]สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ, "Govtech: เข้าถึงรัฐด้วยเทคโนโลยี," สืบค้นจาก https://www.nia.or.th/Govtech#:~:text=GovTech%20หรือ%20Government%20Technology%20คือ, มาให้บริการแทนได้

[๑๔]กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ, "สิงคโปร์พัฒนาเศรษฐกิจแบบดิจิทัล," สืบค้นจาก https://www.ditp.go.th/contents_attach/206946/206946.pdf

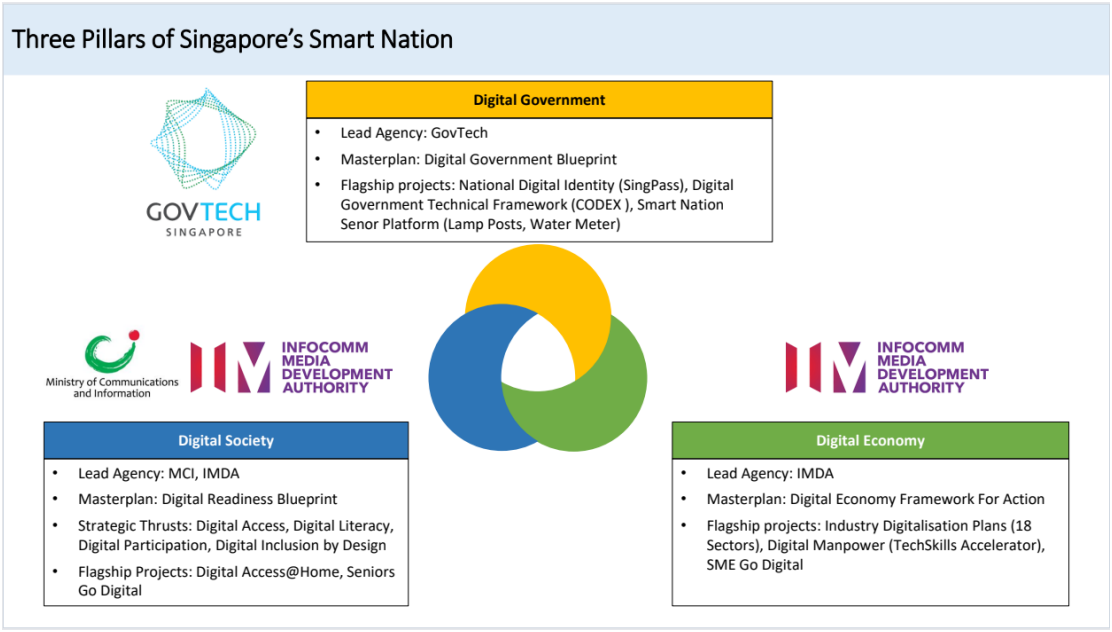

ที่มา: เอกสารบรรยาย (หน้า ๓)

หน่วยงานที่เป็นศูนย์กลางของรัฐบาล (Centre of Government (CoG) Agencies) ในการผลักดันสิงคโปร์ไปสู่ความเป็นดิจิทัล ประกอบด้วย ๓ กระทรวงหลัก ได้แก่

๑) สำนักนายกรัฐมนตรี (Prime Minister Office: PMO) ทำหน้าที่

- กำหนดแนวทางของนโยบายในภาพรวมต่อหน่วยงานของรัฐทุกหน่วย
- ประสานการดำเนินกิจกรรมของกระทรวงต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับนโยบายทั่วไปของรัฐบาล ในฐานะเป็นหน่วยบริการสาธารณะหนึ่งเดียวเพื่อให้บริการประชาชน

๒) กองบริการสาธารณะ (Public Service Division: PSD) ซึ่งทำหน้าที่คล้ายกับคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) เนื่องจากรับผิดชอบการบริหารทรัพยากรบุคคลภาครัฐ ดังนี้

- กำหนดอัตรากำลังและนโยบายในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลภาครัฐ
- พัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่รัฐ
- ระบุและเตรียมความพร้อมผู้ที่จะเป็นผู้นำระดับสูง

๓) กระทรวงการคลัง (Ministry of Finance: MOF) ทำหน้าที่

- จัดการนโยบายด้านการคลังและโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศ
- กำหนดนโยบายเพื่อบริหารองค์กรสู่ความเป็นเลิศ การจัดจ้างหน่วยงานภายนอก (outsourcing) รัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (e-Government) และการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ

การดำเนินการสู่ความเป็นดิจิทัลของสิงคโปร์อาศัยความร่วมมือของ ๓ หน่วยงานหลัก ซึ่งรับผิดชอบ ๓ ปัจจัยหลักของความสำเร็จ กล่าวคือ สำนักนายกรัฐมนตรี (ด้านนโยบาย) : กองบริการสาธารณะ (ด้านทรัพยากรบุคคล) : กระทรวงการคลัง (ด้านการเงิน) อันเป็นประเด็นสำคัญที่ไทยสามารถเรียนรู้แนวทางความสำเร็จนี้จากสิงคโปร์ได้

องค์กร GovTech ก่อตั้งขึ้นจากการปรับโครงสร้างจากการเป็นหน่วยงานอิสระตามกฎหมาย (Statutory Board) ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงการสื่อสารและข้อมูล (MCI)

มาอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักนายกรัฐมนตรี (PMO) ในปี ค.ศ. ๒๐๑๖ แบ่งการทำงานเป็น ๓ ส่วน ดังนี้

๑) กลุ่มการให้บริการ (Services Group) ทำหน้าที่จัดส่งเจ้าหน้าที่ไปประจำยังหน่วยงานของรัฐต่าง ๆ เพื่อบริหารจัดการความต้องการด้านเทคโนโลยีของหน่วยงานให้อยู่ในมาตรฐานเดียวกัน ซึ่งครอบคลุมมากกว่าร้อยละ ๖๐ ของหน่วยงานภาครัฐของสิงคโปร์ โดยจะมีการสับเปลี่ยนเจ้าหน้าที่ทุก ๔ - ๕ ปี

๒) กลุ่มผลิตภัณฑ์ (Products Group) ทำหน้าที่เป็นโปรแกรมเมอร์ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์สำหรับภาคประชาชน ภาคธุรกิจ และรัฐบาลในภาพรวม (Whole of Government: WOG) ตลอดจนริเริ่มโครงการยุทธศาสตร์ระดับชาติ เช่น โครงการเชื่อมโยงข้อมูลเพื่อการพิสูจน์และยืนยันตัวตนทางดิจิทัล (National Digital Identity) และทำหน้าที่จัดการโครงสร้างพื้นฐานทางดิจิทัลของรัฐบาล เช่น การจัดการศูนย์ข้อมูล และส่งเสริมให้มีการใช้งานอุปกรณ์ดิจิทัลในหน่วยงานของรัฐบาล

๓) ความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์และการกำกับดูแล (Cybersecurity & Governance) ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยข้อมูลของรัฐบาลสิงคโปร์ (Chief Information Security Officer: CISO) ตลอดจนกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของรัฐบาล (WOG ICT policies and guidelines) ซึ่งทุกหน่วยงานต้องปฏิบัติตาม

GovTech มีการดำเนินการภายใต้แผนแม่บท ซึ่งมีระยะเวลา ๕ ปี โดยแผนแม่บทฉบับปัจจุบัน คือ “Digital Government Blueprint” ใช้บังคับตั้งแต่ปี ค.ศ. ๒๐๑๘ - ๒๐๒๓

<u>หลักการ</u>สำคัญ คือ การนำดิจิทัลเข้าไปเสริมสร้างแกนหลักของการดำเนินการ (Digital to the Core) และการให้บริการด้วยใจ (Serves with Heart) อันจะทำให้การให้บริการของภาครัฐแก่ประชาชนและภาคธุรกิจดียิ่งขึ้น โดยการใช้วิธีการ (How) ส่งเสริมการบูรณาการด้านนโยบาย การปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ และเทคโนโลยีตั้งแต่เริ่มต้น

<u>ผลลัพธ์</u> - เพื่อให้*ประชาชนและภาคธุรกิจ*ได้รับการบริการที่ดีที่สุด โดยเน้นให้การบริการสามารถใช้งานง่าย (Easy-to-use) การทำธุรกรรมโดยไม่ต้องใช้กระดาษ ไม่ต้องไปแสดงตนต่อหน้าเจ้าหน้าที่ และการจัดเตรียมข้อมูลให้แก่ภาครัฐเพียงครั้งเดียว (Seamless) เป็นบริการที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนและภาคธุรกิจ (Relevant) ตลอดจนมีความปลอดภัยและเชื่อถือได้ของข้อมูล (Secure and Reliable)

- เพื่อให้*เจ้าหน้าที่รัฐ*สามารถเข้าถึงข้อมูลและเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการทำงานของตนและการทำงานร่วมกับเจ้าหน้าที่รัฐในหน่วยงานอื่น อันจะนำไปสู่การให้บริการที่ดีขึ้น การมีประสิทธิภาพในการทำงานมากขึ้น เจ้าหน้าที่มีความรู้พื้นฐานด้านดิจิทัล และได้รับการอบรมด้านการจัดการข้อมูลและเทคโนโลยีดิจิทัล

นอกจากแผนแม่บทในระดับรัฐบาลแล้ว สิงคโปร์ยังมีแผนกลยุทธ์ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารระดับชาติ (National Strategic ICT Plans) ซึ่งจะใช้บังคับทั้งการดำเนินการของภาครัฐและภาคเอกชน โดยแผนกลยุทธ์ระดับชาติฉบับปัจจุบัน คือ “Infocomm Media 2025” ใช้บังคับตั้งแต่ปี ค.ศ. ๒๐๑๖ - ๒๐๒๕ ซึ่งมีหลักการสำคัญ คือ

๑) การใช้ประโยชน์จาก Big Data[๑๕] และเทคโนโลยีดิจิทัลขั้นสูง (advanced digital-age technologies)

๒) การส่งเสริมให้มีการกล้ารับความเสี่ยงและความเต็มใจที่จะทดลองสิ่งใหม่

๓) การเชื่อมโยงผู้คนผ่านองค์กร Infocomm Media

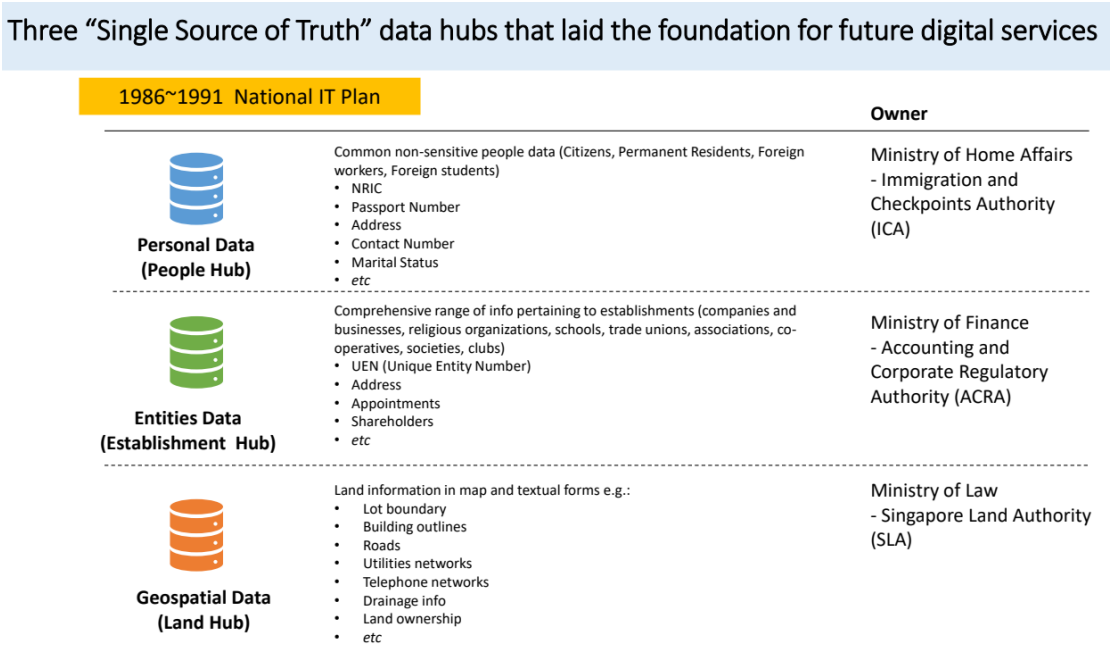

ที่มา: เอกสารบรรยาย (หน้า ๑๒)

ในการให้บริการด้านดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพในอนาคต ภาครัฐจึงจำเป็นต้องมีฐานข้อมูลที่ครบถ้วนและเชื่อถือได้เป็นพื้นฐานในการดำเนินการ สิงคโปร์จึงมีการสร้างฐานข้อมูลขึ้นในช่วงปี ค.ศ. ๑๙๘๖ - ๑๙๙๑ เรียกว่า "Single Source of Truth" โดยมีข้อมูลที่สำคัญ ๓ ด้าน ได้แก่

๑) ข้อมูลส่วนบุคคล (Personal Data: People Hub) ซึ่งเป็นข้อมูลทั่วไปของบุคคล (ไม่ใช่ข้อมูลที่มีความอ่อนไหว) เช่น ที่อยู่ หมายเลขโทรศัพท์ หมายเลข Passport เป็นต้น

- หน่วยงานที่เป็นเจ้าของข้อมูล คือ กระทรวงมหาดไทย (Ministry of Home Affairs) โดยหน่วยงานที่ดูแลเกี่ยวกับการเข้าเมือง (Immigration and Checkpoints Authority: ICA)

๒) ข้อมูลขององค์กรธุรกิจ (Entities Data: Establishment Hub) ซึ่งเป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งองค์กรธุรกิจทั้งหมด เช่น เลขประจำตัวขององค์กรธุรกิจ (Unique Entity Number: UEN) ที่อยู่ ผู้ถือหุ้น เป็นต้น

---

[๑๕] Big Data คือ เทคโนโลยีและสถาปัตยกรรมไอทีรุ่นใหม่ที่ได้รับการออกแบบให้สามารถรองรับการเก็บ วิเคราะห์ และใช้งานข้อมูลที่หลากหลายประเภท ซึ่งเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและมีปริมาณมหาศาลได้ สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล (depa), "เทคโนโลยีที่สำคัญในยุคดิจิทัล: รู้จักกับบิ๊กดาต้า," สืบค้นจาก https://www.depa.or.th/th/article-view/big-data-ecosystems

- หน่วยงานที่เป็นเจ้าของข้อมูล คือ กระทรวงการคลัง โดยหน่วยงานกำกับดูแลด้านบัญชีและบริษัท (Accounting and Corporate Regulatory Authority: ACRA)

๓) ข้อมูลด้านที่ดิน (Geospatial Data: Land Hub) ซึ่งเป็นข้อมูลที่เกี่ยวกับที่ดิน ทั้งในรูปแบบแผนที่และที่ปรากฏในเอกสาร เช่น เขตที่ดิน ผู้เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดิน ถนน โครงข่ายสาธารณูปโภค เป็นต้น

- หน่วยงานที่เป็นเจ้าของข้อมูล คือ กระทรวงกฎหมาย (Ministry of Law) โดยหน่วยงานด้านที่ดินของสิงคโปร์ (Singapore Land Authority: SLA)

ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่าข้อมูลแต่ละด้านจะอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของหนึ่งกระทรวง เพื่อให้ข้อมูลมีการรวมศูนย์อยู่ที่แหล่งเดียว

กรณีตัวอย่างของการดำเนินการสู่ความเป็นดิจิทัลของสิงคโปร์

๑. SingPass และ myinfo (ด้านข้อมูลส่วนบุคคล)

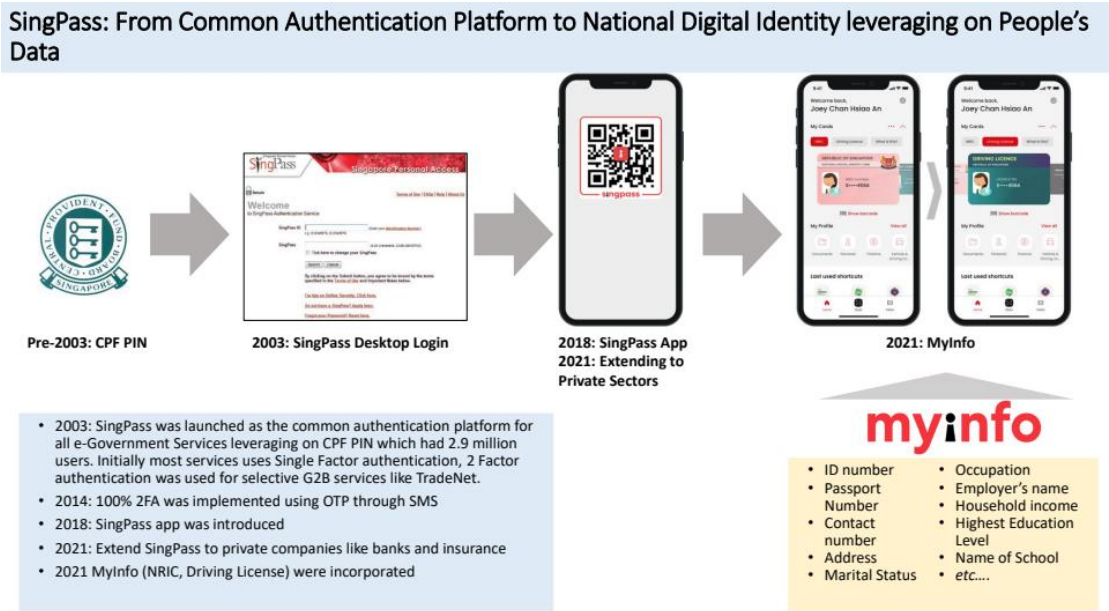

ที่มา: เอกสารบรรยาย (หน้า ๑๓)

SingPass เริ่มใช้ในปี ค.ศ. ๒๐๐๓ ในฐานะแพลตฟอร์มเพื่อการตรวจสอบความถูกต้องทั่วไปสำหรับบริการของภาครัฐทางอิเล็กทรอนิกส์ทั้งหมด โดยการใช้รหัสประจำตัวของกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ (CPF PIN) ที่ประชาชนต้องใช้ทุกเดือน ทำให้สามารถจำเลขรหัสดังกล่าวได้ พัฒนามาเป็นแอพพลิเคชั่นเพื่อการพิสูจน์และยืนยันตัวตนทางดิจิทัล (National Digital Identity) และในปี ค.ศ. ๒๐๒๑ ได้มีการรวบรวมข้อมูลรัฐด้านอื่น ๆ เช่น หมายเลขบัตรประชาชน ที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์ เป็นต้น เข้ามาใน SingPass ด้วย เรียกว่า myinfo

๒. UEN และ CorpPass (ด้านการจัดตั้งองค์กรธุรกิจ)

UEN คือ ระบบการระบุตัวตนของนิติบุคคล โดยการออกเลขประจำตัวนิติบุคคล (Identification number) ที่มีมาตรฐาน เพื่ออำนวยความสะดวกแก่การทำธุรกรรมออนไลน์

กับหน่วยงานของรัฐทั้งหมด ได้รับการยอมรับโดยทุกหน่วยงานในปี ค.ศ. ๒๐๐๙ ซึ่งหน่วยงานต่าง ๆ จะแทนที่เลขประจำตัวนิติบุคคลของหน่วยงานด้วยเลขประจำตัวนิติบุคคลใหม่ที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน บริหารจัดการโดยหน่วยงานกำกับดูแลด้านบัญชีและบริษัท (ACRA)

CorpPass คือ ระบบการรับรองความถูกต้องดิจิทัลสำหรับนิติบุคคลทุกประเภท (Authorisation system) เพื่อบริหารจัดการการเข้าถึงบริการดิจิทัลของพนักงานในการทำธุรกรรมในนามนิติบุคคลนั้นกับหน่วยงานของรัฐบาลและหน่วยงานเอกชน (ที่เข้าร่วม) โดยวิธีการที่มีความปลอดภัย ทำให้หน่วยงานต่างๆ ไม่ต้องมีระบบ login และการรับรองความถูกต้องของตนเอง (การมีเลขประจำตัวและรหัสผ่านหลายอันสำหรับพนักงานหลายคนที่มีอำนาจในการทำธุรกรรมในนามของนิติบุคคล) แต่สามารถใช้บริการ CorpPass ให้รับรองความถูกต้องแทน ได้รับการยอมรับโดยทุกหน่วยงานในปี ค.ศ. ๒๐๑๘ และบริหารจัดการโดย GovTech

๓. CORENET (ด้านที่ดิน)

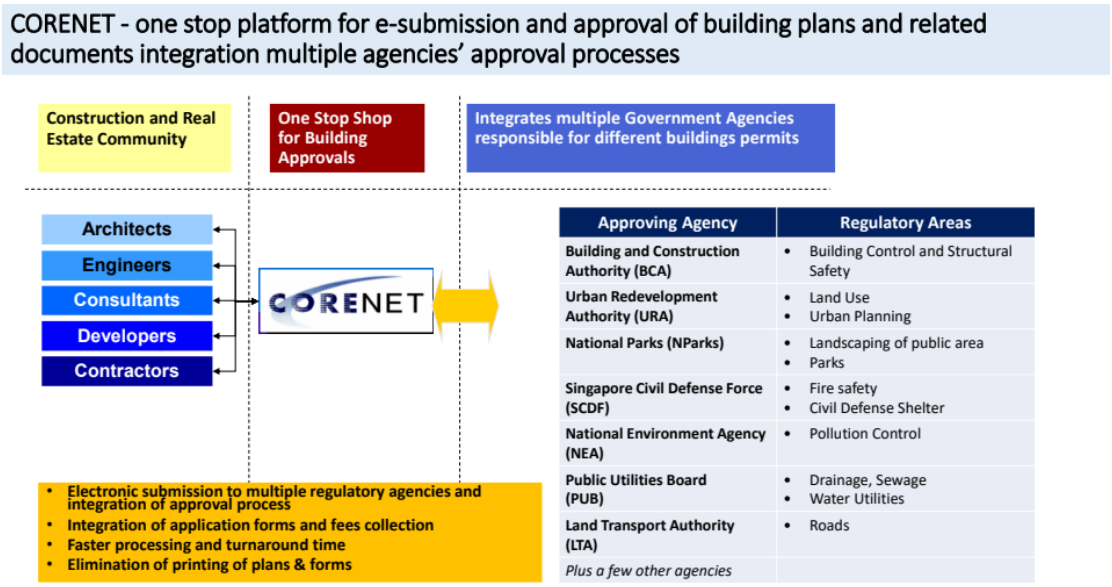

ที่มา: เอกสารบรรยาย (หน้า ๑๗)

CORNET เป็นแพลตฟอร์มในการยื่นคำขอทางอิเล็กทรอนิกส์และการอนุญาตก่อสร้างอาคาร และเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยการบูรณาการกระบวนการอนุญาตของหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐบาลไว้ที่แพลตฟอร์มเดียว ทำให้การดำเนินการพิจารณาของภาครัฐมีความรวดเร็วยิ่งขึ้น มีการกำหนดให้แจ้งผลการอนุญาตภายในระยะเวลา ๒๐ วัน โดยมีวัตถุประสงค์ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการหารือร่วมกันเพื่อให้ได้คำตอบเดียว (unify answer)

๔. OneService

แอพลิเคชั่น OneService ได้เริ่มใช้ในปี ค.ศ. ๒๐๑๕ มีลักษณะเป็นแพลตฟอร์มแบบครบวงจร (one-stop platform) ให้ประชาชนสามารถแจ้งประเด็นเล็ก ๆ น้อย ๆ (municipal issues) ที่อาจไม่ทราบว่าหน่วยงานใดของรัฐเป็นผู้รับผิดชอบเรื่องดังกล่าว เช่น การจอดรถในที่ห้ามจอด

ความสะอาด ทางเท้า และสวนสาธารณะ เป็นต้น แต่เมื่อแจ้งผ่าน OneService เรื่องดังกล่าวจะไปถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือสภาเมืองโดยตรง (No wrong door policy) นอกจากนี้ ยังมีระบบติดตามการดำเนินการของหน่วยงาน และในปี ค.ศ. ๒๐๒๑ ได้มีการเพิ่มฟังก์ชั่น Helping neighbours in need เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่ผู้มีรายได้น้อยอีกด้วย

๕. LifeSG

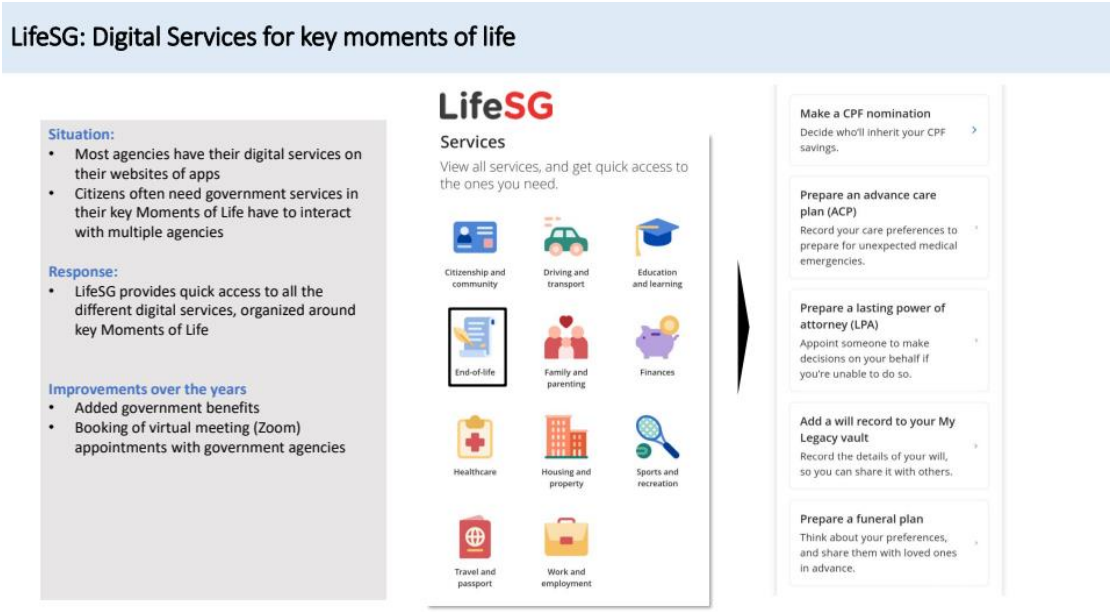

ที่มา: เอกสารบรรยาย (หน้า ๒๐)

LifeSG เป็นแอพลิเคชั่นที่พัฒนาขึ้นจากมุมมองของผู้ใช้ (ประชาชน) โดยจะให้การเข้าถึงบริการทางดิจิทัลอย่างรวดเร็ว โดยการจัดระบบตามบริการที่ประชาชนต้องการจากภาครัฐในหลาย ๆ ช่วงเวลาที่สำคัญของชีวิต เช่น การศึกษา การแจ้งตาย เป็นต้น

ในปัจจุบัน ประเทศสิงคโปร์ยังคงมีการพัฒนาและปรับปรุงเพื่อมุ่งสู่ความเป็นดิจิทัลอย่างต่อเนื่อง โดยการมีนโยบายที่ครอบคลุม (Inclusive policies) เพื่อลดความแตกต่างด้านดิจิทัลของประชาชนกลุ่มต่าง ๆ เช่น การจัดตั้ง SG Digital Office เป็นสำนักงานที่อยู่ภายใต้องค์กร Infocomm Media Development Authority (IMDA) เพื่อเร่งให้เกิดการยอมรับด้านดิจิทัลและส่งเสริมความคิดริเริ่มของรัฐบาลในการสร้างสังคมดิจิทัลที่ครอบคลุมประชาชนทุกกลุ่ม โดยเน้นที่ประชาชน ๒ กลุ่ม ที่มีความเสียเปรียบในด้านดิจิทัล ได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุมากกว่า ๖๐ ปี และกลุ่มหาบเร่แผงลอย

ในปี ค.ศ. ๒๐๓๐ สิงคโปร์วางแผนที่จะเป็นผู้นำในการพัฒนาและใช้ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) ซึ่งมีผลกระทบอย่างมาก ในภาคส่วนหลักที่มีมูลค่าสูงและเกี่ยวข้องกับประชาชนและภาคธุรกิจของประเทศ ได้แก่ สาธารณสุข อสังหาริมทรัพย์ (Smart Estates) การศึกษา ความมั่นคงชายแดน (Border Security) การขนส่ง การเงิน และภาครัฐบาล

๗. การผลักดันนโยบายและกฎหมายเพื่อให้สิงคโปร์เป็น Smart nation[๑๖]
(Policy and Legal Enablers for Singapore ‘s Smart Nation)

๑. องค์ประกอบสำคัญที่ทำให้สิงคโปร์เป็น Smart nation

(๑) รัฐบาลดิจิทัล มี GovTech เป็นองค์กรรับผิดชอบ ภายใต้**แผนแม่บทรัฐบาลดิจิทัล (Digital Government Blueprint)** โดยมีโครงการสำคัญ ได้แก่ SingPass (ระบบการยืนยันตัวตนทางดิจิทัลระดับชาติ) CODEX กรอบการทำงานทางเทคนิคด้านรัฐบาลดิจิทัล แพลตฟอร์มระดับสูง (ระบบส่องสว่างและน้ำประปา)

(๒) สังคมดิจิทัล มีกระทรวงการสื่อสารและข้อมูล และองค์กรพัฒนาสื่อและการสื่อสารข้อมูล เป็นองค์กรรับผิดชอบ ภายใต้แผนแม่บทว่าด้วยความพร้อมด้านดิจิทัล ซึ่งเน้นถึงการเข้าถึง ความถูกต้อง และการมีส่วนร่วมในทางดิจิทัล รวมทั้งการออกแบบเพื่อการใช้งานร่วมกันในทางดิจิทัล ซึ่งเป็นหลักในการขับเคลื่อนการดำเนินการ ทั้งนี้ มีโครงการที่สำคัญ ได้แก่ การเข้าถึงระบบดิจิทัลจากบ้าน และการใช้ระบบดิจิทัลของผู้สูงอายุ

(๓) เศรษฐกิจดิจิทัล มีองค์กรพัฒนาสื่อและการสื่อสารข้อมูล เป็นองค์กรรับผิดชอบ ภายใต้แผนปฏิบัติการเศรษฐกิจดิจิทัล โดยมีโครงการสำคัญ ได้แก่ แผนการพัฒนาอุตสาหกรรมดิจิทัล ๑๘ ภาคส่วน การพัฒนากำลังคนทางด้านดิจิทัล การพัฒนา SME สู่ระบบดิจิทัล

๒. แผนแม่บทรัฐบาลดิจิทัล (Digital Government Blueprint) (มีหลักสำคัญคือ ใช้ระบบดิจิทัลเป็นหลัก และให้บริการด้วยใจ)

(๑) รัฐบาลดิจิทัลให้บริการแก่: ประชาชน ภาคธุรกิจ และภาครัฐ

(๒) องค์ประกอบของรัฐบาลดิจิทัล ได้แก่:

(๒.๑) การให้บริการต้องใช้ได้โดยง่าย เชื่อถือได้ และไม่ซับซ้อน

(๒.๒) ธุรกรรมดิจิทัลเชื่อมโยงได้อย่างไร้รอยต่อ

(๒.๓) ระบบและข้อมูลต้องมีความปลอดภัย

(๒.๔) เจ้าหน้าที่ภาครัฐมีทักษะด้านดิจิทัล

(๒.๕) สถานที่ทำงานภาครัฐต้องใช้ระบบดิจิทัลได้

(๓) การเป็นรัฐบาลดิจิทัลได้ต้องมีดำเนินการ ดังนี้:

(๓.๑) ต้องมีการประสานกันระหว่างนโยบาย การดำเนินการ และเทคโนโลยี

(๓.๒) ต้องปรับปรุงโครงสร้างรัฐบาล ICT

(๓.๓) ต้องมีการดำเนินการโดยระบบที่ปลอดภัย เชื่อถือได้ และมีความยืดหยุ่น

(๓.๔) ต้องมีความสามารถในทางดิจิทัลที่เหมาะสมกับนวัตกรรมที่มีขึ้น

---

[๑๖]นำเสนอโดย Mr. Ooh Koon Tian, Associate Trainer, CSC; สรุปความโดย นายวิชญ์พล ฉวีวรรณ นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการพิเศษ ฝ่ายกฎหมายเทคโนโลยีและการพลังงาน กองกฎหมายเทคโนโลยีและการคมนาคม และนายปณตภร จงธีรโชติ นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการพิเศษ ฝ่ายวิจัยและพัฒนากฎหมาย กองพัฒนากฎหมาย

(๓.๕) รวมการให้บริการระหว่างประชาชนและความต้องการภาคธุรกิจ

(๓.๖) ต้องร่วมกันระหว่างประชาชน ภาคธุรกิจ และใช้เทคโนโลยีได้อย่างสะดวก

๓. หลักการและผลลัพธ์ของแผนแม่บทรัฐบาลดิจิทัล

(๑) หลักการสำคัญในแผนแม่บทรัฐบาลดิจิทัล

(๑.๑) ใช้ระบบดิจิทัลเป็นหลัก: รัฐบาลดิจิทัลมีการใช้ข้อมูล การเชื่อมต่อและการคำนวณ เพื่อปรับปรุงกระบวนการประกอบธุรกิจ ปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีและการปรับปรุงรูปแบบการให้บริการให้แก่ประชาชน ภาคธุรกิจ และเจ้าหน้าที่ภาครัฐ

(๑.๒) การให้บริการด้วยใจ: รัฐบาลดิจิทัลเป็นกระบวนการอัตโนมัติซึ่งจะเพิ่มโอกาสในการให้บริการประชาชนได้ดียิ่งขึ้น

(๒) ผลลัพธ์ที่จะมีขึ้นกับประชาชนและภาคธุรกิจ

(๒.๑) ใช้งานง่าย (การให้บริการทางดิจิทัลต้องออกแบบให้ใช้ง่ายและเข้าถึงได้ทุกที่ทุกเวลาและทุกอุปกรณ์)

(๒.๒) ไร้รอยต่อ (การทำธุรกรรมในการให้บริการดิจิทัลต้องเสร็จสมบูรณ์โดยไม่ต้องยื่นเอกสารกระดาษ (Paperless) ลดการติดต่อเจอตัวบุคคล และการดำเนินการในขั้นแรกถึงขั้นสุดท้ายต้องการเพียงการลงข้อมูลเพียงครั้งเดียว)

(๒.๓) ตรงตามต้องการ (การให้บริการดิจิทัลมีขึ้นตามความต้องการของประชาชนและภาคธุรกิจ)

(๒.๔) ปลอดภัยและเชื่อถือได้ (การให้บริการดิจิทัลต้องมีการรักษาความปลอดภัยทางข้อมูล และมีโครงสร้างพื้นฐานที่เชื่อถือได้)

(๓) ผลลัพธ์ที่จะมีขึ้นกับเจ้าหน้าที่รัฐ

(๓.๑) มีสถานที่ที่ทำงานผ่านระบบดิจิทัลได้: สร้างสภาพแวดล้อมการทำงานให้สามารถเข้าถึงข้อมูลและใช้เทคโนโลยีดิจิทัลได้ ซึ่งจะทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพยิ่งกว่าโครงการหรือความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่หน่วยงานอื่นโดยทั่วไป

(๓.๒) บุคลากรมีทักษะด้านดิจิทัล: มีความรู้พื้นฐานด้านดิจิทัลและมีการอบรมเพื่อที่จะใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและข้อมูลในงานที่รับผิดชอบ

๔. ลักษณะนโยบายและกฎหมายด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่ดี

(๑) การปรับเข้าสู่ระบบดิจิทัล

(๑.๑) หลักกฎหมายที่ช่วยให้มีรัฐบาลดิจิทัล เศรษฐกิจดิจิทัล และสังคมดิจิทัล

(๑.๒) การยอมรับทางกฎหมายในการบันทึกข้อมูลดิจิทัล

(๑.๓) การยกเลิกกฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อการใช้ระบบดิจิทัล เช่น การติดต่อราชการแบบต้องมาด้วยตนเอง หรือการลงนามในกระดาษ

(๒) การคุ้มครองผู้มีส่วนได้เสีย

(๒.๑) ป้องกันการทำละเมิดจากการใช้และการทำธุรกรรมโดยใช้ระบบกลาง

(๒.๒) มีกฎหมายรับมือกับอาชญกรรมรูปแบบใหม่ที่ใช้เทคโนโลยี

(๒.๓) บังคับใช้กฎหมายกับการกระทำอาชญากรรมทางดิจิทัล

(๓) การใช้เทคโนโลยีเป็นศูนย์กลาง

(๓.๑) มุ่งที่จะใช้การกำกับติดตามภาคส่วนหรือกระบวนการที่เกี่ยวข้องมากกว่าการควบคุมเทคโนโลยีใดเป็นการเฉพาะ เนื่องจากเทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว

(๓.๒) กฎหมายควรที่จะรองรับกิจกรรมที่มีขึ้นเป็นประจำของประชาชนและภาคธุรกิจ เช่น การค้า การจ่ายเงิน การติดต่อ

สำหรับกฎหมายด้านเทคโนโลยีที่สำคัญของสิงคโปร์ ได้แก่ กฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ กฎหมายว่าด้วยความผิดทางคอมพิวเตอร์ กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล กฎหมายว่าด้วย SPAM

๘. การสร้างสภาพแวดล้อมทางไซเบอร์ที่ปลอดภัยและเชื่อถือได้[๑๗]
(Building a Secure and Trusted Cyber Environment)

๑. ภูมิทัศน์ทางไซเบอร์ของประเทศสิงคโปร์

ประเทศสิงคโปร์ได้มีแนวนโยบายในการการสร้างสภาพแวดล้อมทางไซเบอร์ที่ปลอดภัยและเชื่อถือได้ โดยมีการจัดตั้งหน่วยงานระดับชาติที่ชื่อ “สำนักความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์แห่งชาติสิงคโปร์” (Cyber Security Agency of Singapore: CSA) ขึ้น เพื่อสนับสนุนการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของหน่วยงานภาครัฐและเอกชนให้มีความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ที่ดียิ่งขึ้น โดยเป็นหน่วยงานที่พิจารณาภาพรวมทางเทคโนโลยีและดิจิทัล รวมทั้งมีการวางแผนงานและระบบต่าง ๆ เพื่อป้องกันการโจมตีทางไซเบอร์ให้กับหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานเอกชนขนาดเล็ก เช่น ภาคธนาคาร องค์กรทางการบิน การสาธารณูปโภค อาทิ การประปา และ SMEs รวมถึงการให้คำปรึกษาหรือคำแนะนำแก่ผู้ที่ถูกคุกคามทางไซเบอร์ ทั้งนี้ CSA เป็นหน่วยงานใหม่ที่ก่อตั้งมาประมาณ ๘ ปี และเป็นหน่วยงานที่ต้องเกี่ยวข้องกับหน่วยงานอื่น ๆ

๒. ภาพรวมของภัยคุกคามทางไซเบอร์ที่มีการสำรวจในปี ค.ศ. ๒๐๒๒

แนวโน้มของการถูกโจมตีทางไซเบอร์ทั่วโลกปัจจุบันจะมีลักษณะเป็นภัยคุกคามทางไซเบอร์ที่มุ่งเป้าไปที่ระบบปฏิบัติการทางเทคโนโลยี (Operation Technology: OT) ที่มีความเกี่ยวข้องกับความสามารถในการประมวลผลและก่อให้เกิดผลกระทบมาก รวมทั้งมีภัยคุกคามจากแรนซัมแวร์ (Threat of Ransomware) ซึ่งเป็นการเรียกค่าไถ่จากการที่ไฟล์ต่าง ๆ ถูกเข้ารหัสทำให้ไม่สามารถเปิดใช้งานได้ โดยจะต้องจ่ายเงินเพื่อให้ได้รับรหัสปลดล็อก ซึ่งภัยดังกล่าวได้แพร่ขยายครอบคลุมเกือบทุกภาคอุตสาหกรรมและทุกภาคส่วน นอกจากนี้ ในช่วงที่มีความขัดแย้งระหว่างสงครามรัสเซียกับยูเครน ผู้มีบทบาทที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อภูมิทัศน์ทางไซเบอร์ (Cyber Landscape) ในเหตุความขัดแย้งไม่ใช่ภาครัฐแต่เป็นกลุ่มบุคคลที่ทำในนามประเทศดังกล่าว อย่างไรก็ดี เนื่องจากประเทศสิงคโปร์เป็นประเทศขนาดเล็ก จึงสามารถจัดการเรื่องความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ได้ดี โดยในประเทศสิงคโปร์มีภัยคุกคามทางไซเบอร์ ดังต่อไปนี้

(๑) ความพยายามในการล่อลวงด้วยการแจ้งอีเมล์และข้อความ (Phishing) จำนวน ๘,๕๐๐ คดี โดยมีปริมาณเพิ่มขึ้นจากปี ค.ศ. ๒๐๒๑ ถึงร้อยละ ๑๗๔ โดยด้านที่มีการปลอมแปลงหรือล่อลวงมากที่สุด ได้แก่ การธนาคารและบริการทางการเงิน ภาครัฐบาล และระบบโลจิสติกส์ ทั้งนี้ ประเทศสิงคโปร์มีความพยายามที่จะกำจัด Phishing โดยให้มีระบบการรายงานอีเมล์และข้อความดังกล่าว ผ่านหน่วยงานที่เรียกว่า Singapore Computer Emergency Response Team (SingCERT) และมีการดำเนินการเพื่อป้องกันกรณี Phishing โดยมีมาตรการแนะนำ โดยให้ระวังข้อความ Phishing ไม่คลิกลิงค์ที่น่าสงสัยและตรวจสอบความถูกต้องของลิงค์และเว็บไซต์ที่เป็นทางการ

---

[๑๗] นำเสนอโดย Mr. Wayne Lim, Head (Incident Response and Management), National Cyber Incident Response Centre, Cyber Security Agency of Singapore; สรุปความโดย นางสาวสายทิพย์ สัญญะวี นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการพิเศษ ฝ่ายแปลและให้ความเห็น กองกฎหมายต่างประเทศ และนางสาวสินีนาถ ภะวัง นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการพิเศษ ฝ่ายพัฒนาหลักกฎหมายปกครอง กองกฎหมายปกครอง

และที่มาของข้อมูลนั้น รวมถึงการรายงานอีเมล์หรือเว็บไซต์ที่น่าสงสัยผ่านแบบฟอร์มการรายงานของ SingCERT

(๒) การเรียกค่าไถ่จากเหตุถูกโปรแกรมแรนซัมแวร์โจมตีเข้ารหัสข้อมูลต่าง ๆ (Ransomware Incident) หากไม่จ่ายเงินค่าไถ่ก็ไม่สามารถใช้ไฟล์ข้อมูลต่าง ๆ ที่ถูกเข้ารหัสล็อกไว้ได้ รวมทั้งอาจมีการเผยแพร่หรือนำข้อมูลส่วนบุคคลไปขาย ในประเทศสิงคโปร์มีจำนวน ๑๓๒ คดี โดยมีปริมาณลดลงจากปี ค.ศ. ๒๐๒๑ ร้อยละ ๔ แต่จำนวนคดีของ Ransomware มีแนวโน้มเกิดขึ้นในจำนวนที่สูงและมีความเติบโตเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่องทั่วโลก โดยมีเป้าหมายการโจมตี คือ SMEs ในภาคการผลิตและค้าปลีก เนื่องจากมีข้อมูลส่วนบุคคลที่มีความอ่อนไหวและสามารถถ่ายโอนข้อมูลระหว่างกันได้ง่าย สำหรับการดำเนินการเพื่อป้องกันกรณี Ransomware ได้แก่ การจัดให้มีระบบการรักษาความปลอดภัย โดยควรมีการสำรองข้อมูลที่สำคัญอย่างสม่ำเสมอ สร้างและบำรุงระบบการรักษาความปลอดภัย รวมทั้งดำเนินการตามแผนตอบสนองต่อเหตุการณ์ทางไซเบอร์ (Incident Response Plan: IRP) และแผนการสื่อสารที่เกี่ยวข้องเป็นประจำ รวมทั้งมีการสำรองข้อมูลเพื่อทำให้ข้อมูลถูกโจมตีได้ยาก อย่างไรก็ตาม ข้อมูลส่วนบุคคลที่มีความอ่อนไหว เช่น ข้อมูลสุขภาพ เป็นเป้าหมายในการโจมตีมากยิ่งขึ้น ทำให้มีแนวโน้มว่าข้อมูลเหล่านี้จะถูกโจมตีได้มากยิ่งขึ้นต่อไป

(๓) การโจมตีระบบโครงสร้างทางไซเบอร์ (Infected Infrastructure) ในประเทศสิงคโปร์มีปริมาณลดลงจากปี ค.ศ. ๒๐๒๑ ร้อยละ ๑๓ แต่กรณีของ Infected Infrastructure มีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นในจำนวนที่สูงและมีความเติบโตเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่องทั่วโลก แม้ว่าในประเทศสิงคโปร์จะมีจำนวนลดลงจากปี ค.ศ. ๒๐๒๑ ที่มีจำนวนร้อยละ ๐.๘๔ โดยในปี ค.ศ. ๒๐๒๒ มีจำนวนร้อยละ ๐.๓๔ และมีการดำเนินการเพื่อป้องกันกรณี Infected Infrastructure ได้แก่ การหลีกเลี่ยงการดาวน์โหลดแอปพลิเคชันจากแหล่งที่มาหรือบุคคลที่สามที่ไม่รู้จัก การปรับปรุงความปลอดภัยทางไซเบอร์ของแต่ละองค์กรผ่านระบบเครื่องมือความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ต่าง ๆ (CSA’s cybersecurity toolkits) ทั้งการสำรองข้อมูล การใช้โปรแกรมเพื่อความปลอดภัย รวมถึงการดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามมาตรการป้องกันทางไซเบอร์ที่จำเป็น และการดำเนินการกับองค์กรที่ได้รับเครื่องหมายรับรองความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ (Cyber Trust mask)

(๔) การโจมตีเว็บไซต์เพื่อเปลี่ยนแปลงข้อมูลที่เผยแพร่หน้าเว็บไซต์ (Website Defacements) ในประเทศสิงคโปร์ปัจจุบันมีจำนวน ๓๔๐ เว็บไซต์ ซึ่งมีปริมาณลดลงจากปี ค.ศ. ๒๐๒๑ ร้อยละ ๑๙ โดยกรณีของ Website Defacements ได้เปลี่ยนแปลงข้อมูลที่เผยแพร่หน้าเว็บไซต์ โดยเปลี่ยนหน้าเว็บไซต์แรกของเป้าหมายไปจากเดิมไปเป็นหน้าเว็บไซต์ใหม่ สำหรับการดำเนินการเพื่อป้องกัน Website Defacements ได้แก่ การประเมินระบบป้องกันความมั่นคงทางไซเบอร์ของเว็บไซต์ผ่าน CSA’s Internet Hygiene Portal (IHP) และการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การป้องกันการโจมตีทางไซเบอร์ เพื่อป้องกันไม่ให้อุปกรณ์ถูกบุกรุกหรือนำไปใช้ในทางที่ผิดได้

๓. แผนยุทธศาสตร์ความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์แห่งชาติของสิงคโปร์

ภาพรวมในการเปลี่ยนแปลงความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ มีเรื่องดังต่อไปนี้

(๑) Disruptive Technology: เป็นกรณีที่เทคโนโลยีใหม่ ๆ เช่น AI, 5G, Cloud ได้เข้ามาแทนที่เทคโนโลยีเก่าอย่างรวดเร็ว ทำให้มีการใช้เทคโนโลยีใหม่เหล่านั้นมาโจมตีทางไซเบอร์ เช่น การใช้ AI มาโจมตีทางไซเบอร์โดยผ่าน ChatGPT จึงทำให้ต้องแสวงหาแนวทางใหม่เพื่อการรักษา

ความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ โดยต้องมีการตรวจสอบให้ชัดเจน และมีการแลกเปลี่ยนความร่วมมือกับนานาประเทศเพื่อให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีดังกล่าว

(๒) Ubiquitous Digital Connectivity: สืบเนื่องจากการเติบโตอย่างรวดเร็วของการโจมตีระบบคอมพิวเตอร์ ประเทศสิงคโปร์มีความพยายามที่จะป้องกันเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างมาก และมีความจำเป็นในการรักษาความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ในวงกว้าง

(๓) Growing Cyber-Physical Risks: ความเสี่ยงทางวิศวกรรมที่มีการบูรณาการกับโลกทางกายภาพ ซึ่งประกอบด้วยอุปกรณ์ เครื่องจักร วัสดุ สภาพแวดล้อม หรือสิ่งต่าง ๆ ที่จับต้องได้ รวมทั้งมีการเชื่อมโยงมนุษย์เข้ากับโลกไซเบอร์ (Cyber World) หรือโลกดิจิทัลที่ขับเคลื่อนด้วยระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์และข้อมูล ซึ่งมีจำนวนเพิ่มขึ้น อาจทำให้เกิดความเสี่ยงต่อการก่อให้เกิดความเสียหายทางกายภาพขึ้นได้ ด้วยเหตุนี้ จึงมีความจำเป็นต้องยกระดับความปลอดภัยทางด้านระบบปฏิบัติการที่มีความเกี่ยวข้องทางกายภาพมากยิ่งขึ้น

(๔) การเพิ่มขึ้นของ Geopolitical Tensions in Cyberspace: เป็นเรื่องที่ยังมีข้อถกเถียงในทางไซเบอร์ระหว่างประเทศที่กำลังขยายขอบเขตและได้รับผลกระทบมากขึ้น เนื่องจากอินเตอร์เน็ตทำให้เกิดการไร้พรมแดนและสามารถเกิดความเสี่ยงที่มีสถานการณ์ภัยคุกคามข้ามประเทศได้มากยิ่งขึ้น

๔. ความน่าเชื่อถือและความยืดหยุ่นของ Cyberspace ประกอบด้วย ๓ เสายุทธศาสตร์ ได้แก่

เสายุทธศาสตร์ที่ ๑ การสร้างความความเข้มแข็งในโครงสร้างพื้นฐาน (Build Resilient Infrastructure) โดยการเสริมสร้างความปลอดภัยและความเข้มแข็งของโครงสร้างพื้นฐานทางดิจิทัล ซึ่งผ่านการดำเนินการเชิงกลยุทธ์ เช่น การใช้งานแนวทางการประสานงานด้านความปลอดภัยทางไซเบอร์ระดับชาติ โดยมีการตรวจสอบให้เกิดความชัดเจนเกี่ยวกับระบบการรักษาความปลอดภัยและความเข้มแข็งทางไซเบอร์ของภาครัฐ การปกป้องหน่วยงานและระบบที่สำคัญนอกเหนือไปจากระบบโครงสร้างพื้นฐานที่มีความสำคัญ (Critical Information Infrastructure: CIIs)

เสายุทธศาสตร์ที่ ๒ ความสามารถในการเข้าถึงโลกไซเบอร์ที่มีความปลอดภัยยิ่งขึ้น (Safer Cyberspace) โดยการสร้างสภาพแวดล้อมทางดิจิทัลที่สะอาดและดี โดยมีการฝึกอบรม

เสายุทธศาสตร์ที่ ๓ การขยายความร่วมมือทางไซเบอร์ระหว่างประเทศ (Enhance International Cyber Cooperation) โดยการส่งเสริมให้เกิดการเปิดกว้าง สร้างความมั่นคงปลอดภัย มีการเข้าถึง และเกิดการใช้งานร่วมกันของโลกไซเบอร์ ทั้งนี้ ปัจจัยพื้นฐานที่จะทำให้ประสบความสำเร็จ คือ การพัฒนาระบบนิเวศความปลอดภัยทางโลกไซเบอร์ โดยการสร้างสภาพแวดล้อมให้มีความปลอดภัยทางไซเบอร์ จากการพัฒนาการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อให้ตอบสนองต่อความต้องการด้านความปลอดภัยและเศรษฐกิจ และการขยายฐานของผู้ที่มีความสามารถทางไซเบอร์ให้เข้มแข็ง โดยการพัฒนาบุคคลด้านความปลอดภัยทางไซเบอร์ขึ้นเพื่อตอบสนองต่อความต้องการด้านความปลอดภัยและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ

๔.๑ เสายุทธศาสตร์ ที่ ๑ Protecting Critical Information Infrastructure

เสายุทธศาสตร์ ที่ ๑ การปกป้องโครงสร้างพื้นฐานข้อมูลที่สำคัญ ประกอบด้วย ๓ ระดับ ได้แก่ ระดับชาติ CSA จะทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและมาตรฐานความปลอดภัยทางไซเบอร์ การปฏิบัติตามข้อกำหนด และกำหนดทิศทาง รวมถึงการประสานงานต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

ระดับกลุ่มผู้นำส่วนต่าง ๆ ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบด้านความปลอดภัยทางไซเบอร์ภายในภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง รวมถึงกำหนดนโยบายและการตอบสนองการปฏิบัติงาน และระดับองค์กรส่วนบุคคลหรือเจ้าของข้อมูลที่รับผิดชอบในการตอบสนองต่อเหตุการณ์ทางไซเบอร์ โดยเฉพาะการติดตามการดำเนินการของภาคธนาคาร

นอกจากนี้ ในเสายุทธศาสตร์ที่ ๑ ยังครอบคลุมไปถึงกฎหมายความปลอดภัยทางไซเบอร์ (Cybersecurity Act) ซึ่งมีผลใช้บังคับในเดือนสิงหาคม ค.ศ. ๒๐๑๘ ยกเว้นเรื่องการออกใบอนุญาตซึ่งมีผลใช้บังคับในเดือนเมษายน ค.ศ. ๒๐๒๒ มีสาระสำคัญ ได้แก่

(๑) ปกป้องโครงสร้างพื้นฐานของข้อมูลที่สำคัญ โดยมีการให้การบริการที่จำเป็นอย่างต่อเนื่อง กำหนดให้ผู้บริหารหน่วยงานต้องให้ความมั่นใจได้ว่าจะสามารถดำเนินการได้ตามมาตรฐาน รับผิดชอบในการดำเนินการของเจ้าของข้อมูล และกำหนดความรับผิดชอบกรณีที่ไม่สามารถปกป้องข้อมูลได้

(๒) สอบสวนภัยคุกคามและเหตุการณ์ด้านความปลอดภัยทางไซเบอร์ โดยให้อำนาจในการตอบสนองต่อภัยคุกคามและเหตุการณ์ด้านความปลอดภัยทางไซเบอร์ รวมถึงให้อำนาจในการตอบสนองล่วงหน้าต่อข้อมูลภัยคุกคามที่น่าเชื่อถือได้

(๓) การแบ่งปันข้อมูลระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยการอำนวยความสะดวกในการแบ่งปันข้อมูลความปลอดภัยทางไซเบอร์ระหว่างกันรวมไปถึงการให้ข้อมูลแก่ CSA ด้วย

(๔) การออกใบอนุญาตของผู้ให้บริการความปลอดภัยทางไซเบอร์ โดยการทดสอบการเจาะหรือการเข้าถึงระบบและบริการของศูนย์ปฏิบัติการรักษาความปลอดภัย (SOC)

ทั้งนี้ ที่ผ่านมาในเสายุทธศาสตร์ที่ ๑ ได้มีการหารือร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับชาติหลายภาคส่วน เพื่อเตรียมรับมือกับสถานการณ์ที่เลวร้ายที่สุดและร่วมกันหาทางแก้ไข โดยมีการวางระบบบริหารจัดการวิกฤตไซเบอร์แห่งชาติในการรองรับกับผลกระทบที่จะเกิดจากการโจมตีทางไซเบอร์ในประเทศสิงคโปร์ อีกทั้ง มีการทำโครงงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อทำให้เกิดความมั่นใจว่าระบบมีการเตรียมความพร้อมในการรับมือกับการโจมตีทางไซเบอร์ รวมถึงการสร้างความร่วมมือร่วมกันในการแบ่งปันข้อมูล ทั้งนี้ แนวทางที่ใช้ในการรักษาความมั่นคงทางระบบของภาครัฐที่ใช้ในการปกป้องระบบและข้อมูล เพื่อให้เป็น Smart Nation จะดำเนินการโดยใช้แนวทางดังนี้

๑) เตรียมความพร้อมเรื่องความปลอดภัยทางไซเบอร์ทั้งหมดทุกภาคส่วน
๒) ตอบสนองการปฏิบัติตามมาตรการต่าง ๆ ด้วยความเด็ดขาด
๓) สร้างความร่วมมือระหว่างกัน

๔.๒ เสายุทธศาสตร์ที่ ๒ Enable a Safer Cyberspace

เสายุทธศาสตร์ที่ ๒ ความสามารถในการเข้าถึงโลกไซเบอร์ที่มีความปลอดภัยยิ่งขึ้น โดยการสร้างสภาพแวดล้อมทางดิจิทัลที่สะอาดและดี โดยการทำให้เกิดความมั่นคงปลอดภัยในโครงสร้างทางดิจิทัล อุปกรณ์ และแอปพลิเคชัน ซึ่งเป็นพลังทางเศรษฐกิจ รวมทั้งปกป้องกิจกรรมทางโลกไซเบอร์ และเพิ่มศักยภาพให้กับประชาชนให้เข้าใจโลกไซเบอร์เพื่อการมีวิถีชีวิตทางดิจิทัลที่ดี โดยดูแลความปลอดภัยทั้งของภาครัฐ และภาคเอกชน รวมถึง SMEs ซึ่งมีสัดส่วน GDP กว่าร้อยละ ๕๐ ของประเทศสิงคโปร์ และมีการให้ความรู้กับประชาชนเกี่ยวกับความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์

ในการนี้กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล หรือ Personal Data Protection Act: PDPA) จึงเป็นเรื่องเกี่ยวข้องที่มีความสำคัญกับยุทธศาสตร์ดังกล่าว โดยกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลได้กำหนดมาตรฐานการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลในประเทศสิงคโปร์ ในการเก็บ รวบรวม ใช้ เปิดเผย ข้อมูลส่วนบุคคล ซึ่งครอบคลุมทั้งในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์และไม่ใช่อิเล็กทรอนิกส์ เช่น อีเมล กระดาษ โดยคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลจะมีบทบาทในเหตุที่เกี่ยวข้องกับด้านความปลอดภัยทางไซเบอร์ในกรณีที่มีความเกี่ยวข้องกับกรณีข้อมูลส่วนบุคคลมีการรั่วไหล โดยทั้งสำนักความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ (CSA) คณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (PDPC) และตำรวจจะแลกเปลี่ยนข้อมูลกันเพื่อทำความเข้าใจถึงสาเหตุและขยายผลความเสียหายซึ่งเกิดจากการโจมตีดังกล่าว ซึ่งทั้งสำนักความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์และคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ทั้งสองหน่วยงานได้ออกแนวทางในการคุ้มครองข้อมูลขององค์กรจากอาชญากรรมไซเบอร์และพัฒนาแผนการจัดการกรณีที่ข้อมูลมีการรั่วไหล

๔.๓ Enhance International Cyber Cooperation

เสายุทธศาสตร์ที่ ๓ การขยายความร่วมมือทางไซเบอร์ระหว่างประเทศ โดยส่งเสริมให้มีโลกไซเบอร์ที่มั่นคงปลอดภัย เปิดกว้าง เข้าถึงได้ สงบสุข และสามารถทำงานร่วมกันได้ โดยใช้แนวทางด้านการพัฒนาและการดำเนินการตามความสมัครใจ ซึ่งเป็นไปตามกฎหมายระหว่างประเทศ รวมทั้งการเสริมสร้างสถานะความปลอดภัยทางไซเบอร์สากลผ่านการสร้างขีดความสามารถทางไซเบอร์และการพัฒนามาตรฐานความปลอดภัยทางไซเบอร์ด้านเทคนิคให้สามารถทำงานร่วมกันได้ และการร่วมมือกันในระดับนานาชาติเพื่อต่อสู้กับภัยคุกคามทางไซเบอร์และอาชญากรรมทางไซเบอร์ที่เกิดขึ้นข้ามพรมแดน

อีกทั้งได้มีการจัดประชุมระหว่างประเทศถึงท่าทีของรัฐในโลกไซเบอร์ โดยเสริมสร้างความเข้มแข็งของพหุภาคีให้ยึดถือการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์เพื่อป้องกันสถานการณ์ของความไม่ชอบธรรม ซึ่งประเทศสิงคโปร์จะร่วมมือกับประเทศต่าง ๆ เพื่อพัฒนาและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ในเรื่องไซเบอร์ ตลอดจนตระหนักถึงการบังคับใช้กฎหมายระหว่างประเทศ รวมทั้งประชุมในระดับผู้นำต่าง ๆ เพื่อกำหนดนโยบายและหลักการเกี่ยวกับความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ เช่น การจัดประชุมสัปดาห์ไซเบอร์ของประเทศสิงคโปร์ที่ได้มีการประชุมร่วมกันระหว่างรัฐมนตรีว่าการกระทรวงดิจิทัลของประเทศต่าง ๆ ในเรื่องความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ (Singapore International Cyber Week: SICW) หรือการจัดตั้งศูนย์ความร่วมมือความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ระหว่างกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนและประเทศญี่ปุ่น (ASEAN-Japan Cybersecurity Capacity Building Centre: AJCCBC) เป็นต้น

นอกจากนี้ ประเทศสิงคโปร์ยังส่งเสริมให้มีการพัฒนาความรู้ทางไซเบอร์ โดยพัฒนาบุคลากรด้านความปลอดภัยทางไซเบอร์ที่มีความสามารถเพื่อตอบสนองความต้องการด้านความปลอดภัยและเศรษฐกิจของประเทศ โดยการสนับสนุนเยาวชน สตรี และผู้ประกอบอาชีพระดับกลางในการประกอบอาชีพด้านความปลอดภัยทางไซเบอร์ สร้างวัฒนธรรมการยกระดับทักษะสำหรับพนักงานเพื่อให้มีความสามารถแข่งขันได้ทั่วโลก และส่งเสริมการขับเคลื่อนแต่ละภาคส่วนด้วยชุมชนที่เข้มแข็ง ทั้งนี้ ทุกคนสามารถมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ได้ เช่น ผู้ใช้งานโลกไซเบอร์สามารถรับผิดชอบต่อความปลอดภัยทางไซเบอร์ด้วยตนเอง ปฏิบัติตามแนวทางการใช้งานโลกไซเบอร์ที่ดี รับคำแนะนำจากแคมเปญโครงการ SG Cyber Safe ของ CSA หรือ

หาแนวทางการใช้งานที่เหมาะสมเพื่อปกป้องอุปกรณ์จากภัยคุกคามทางไซเบอร์ต่าง ๆ ผู้ขายอุปกรณ์ฮาร์ดแวร์และโปรแกรมต่าง ๆ สามารถมีส่วนร่วมในสภาพแวดล้อมดิจิทัลให้ดียิ่งขึ้น ด้วยการจัดให้มีพนักงานที่มีทักษะและความรู้ด้านความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์เพื่อสร้างความปลอดภัยในการออกแบบผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ รวมทั้งผู้นำองค์กรต่าง ๆ สามารถเสริมสร้างองค์กรในการกำหนดแนวทางการรักษาความปลอดภัยทางไซเบอร์ พิจารณาเรื่องความเสี่ยงของความปลอดภัยทางไซเบอร์ รวมทั้งสมัคร Cyber Safer Trustmark สำหรับองค์กรเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือให้กับองค์กร และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรและระบบเครื่องมือที่พัฒนาโดย CSA เพื่อสร้างความตระหนักรู้ทางไซเบอร์ทั่วทั้งองค์กร เป็นต้น

๙. การจัดการกรณีเกิดเหตุการณ์ที่กระทบต่อข้อมูล[๑๘]
(Cyber security and managing data incidents)

๑. ประเด็นความเสี่ยงทางเทคโนโลยีและความปลอดภัยทางไซเบอร์

ในปัจจุบัน จะพบว่ามีข่าวสารจำนวนมากที่เกี่ยวกับการโจมตีทางไซเบอร์และการโจรกรรมข้อมูลเพื่อเรียกเงินค่าไถ่ (Ransomware) จำนวนมากในหลายประเทศทั่วโลก โดยลักษณะการละเมิดกฎหมายที่เผชิญในปัจจุบันมีหลายกรณี ดังนี้

(๑) การเพิ่มขึ้นของการใช้ระบบดิจิทัล ย่อมทำให้ผู้กระทำความผิดทางไซเบอร์มีโอกาสที่ใช้เป็นช่องทางในการกระทำผิดกฎหมายมากขึ้น เช่น การเข้าโจมตีระบบคอมพิวเตอร์ที่ควบคุมการจัดการน้ำประปาหรือไฟฟ้า

(๒) อาชญากรรมทางไซเบอร์ ปัจจุบันผู้ก่ออาชญากรรมทางไซเบอร์มีความเชี่ยวชาญมากและทำให้การโจมตีทางไซเบอร์เป็นสินค้าที่สามารถทำเป็นธุรกิจ เช่น มีการนำข้อมูลไปขายใน Dark Web

(๓) Hacker ไม่มีข้อจำกัดด้านดินแดนทางภูมิศาสตร์ กฎหมาย หรือจริยธรรม เช่น ผู้กระทำความผิดอาชญกรรมในประเทศรัสเซียหรือเกาหลีเหนือสามารถกระทำความผิดในประเทศอื่นๆ ได้ทั่วโลก

(๔) เงินดิจิทัล (Cryptocurrency) ถูกใช้เป็นสื่อกลางในการก่ออาชญากรรมทางไซเบอร์ เนื่องจากมีประสิทธิภาพและไม่สามารถตามตัวผู้โอนและผู้รับได้

(๕) ข้อมูลส่วนบุคคลและข้อมูลอ่อนไหวของบริษัทถูกใช้เป็นเครื่องมือและอาวุธในการกระทำความผิดทางไซเบอร์

๑.๑ ความเสี่ยงที่เพิ่มขึ้นและการกระทำความผิดทางไซเบอร์ที่พัฒนาขึ้น

เมื่อพิจารณาข้อเท็จจริงที่มีขึ้น จะพบว่าปัจจุบันมีความเสี่ยงที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดทางไซเบอร์เพิ่มขึ้น เช่น มูลค่าความเสียหายของการละเมิดทางข้อมูลในระดับโลกมีมูลค่า ๔.๔๕ ล้านเหรียญสหรัฐ ในปี ค.ศ. ๒๐๒๒ เป็นสถิติที่สูงที่สุดที่เคยมีมา ส่วนความเสียหายของการละเมิดข้อมูลในอาเซียนมีมูลค่ามากว่า ๓.๐๕ ล้านเหรียญสหรัฐ นอกจากนี้ ๙๐ เปอร์เซ็นต์ของผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีเห็นว่ามีความเสี่ยงอย่างมากในห่วงโซ่อุปทานที่เกี่ยวกับซอฟต์แวร์

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาพัฒนาการของการกระทำความผิดทางไซเบอร์จะพบว่ารูปแบบมีความซับซ้อนมากขึ้น เช่น การโจรกรรมข้อมูลเพื่อเรียกค่าไถ่ (Ransomware) โดยจะมีการเรียกเงินได้ ๒ ลักษณะคือ ๑) เรียกเงินค่าไถ่เพื่อให้ได้รหัสผ่านปลดล็อกข้อมูล และ ๒) การนำข้อมูลที่สำคัญจากระบบมาใช้กระทำความผิดต่อ นอกจากนี้ การโจมตีทางไซเบอร์ต่อบริษัทใหญ่เพื่อเรียกเงินค่าไถ่ ยังสามารถใช้โปรแกรม Ransomware ที่มีการซื้อขายกันในตลาดมืด ซึ่งทำให้ผู้ที่ไม่มีความเชี่ยวชาญในการสร้างโปรแกรมก็สามารถกระทำความผิดได้ และในปัจจุบันยังมี

---

[๑๘] นำเสนอโดย Mr. Jeremy Lau, Co-Chairperson, Cybersecurity and Data Protection Committee, The Law Society of Singapore; สรุปความโดย นายวิชญ์พล ฉวีวรรณ นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการพิเศษ ฝ่ายกฎหมายเทคโนโลยีและการพลังงาน กองกฎหมายเทคโนโลยีและการคมนาคม และนางสาวเอกสุดา สารากรบริรักษ์ นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการพิเศษ ฝ่ายค้นคว้าและเปรียบเทียบกฎหมาย กองกฎหมายต่างประเทศ

การใช้ AI ในการออกแบบโปรแกรมดังกล่าวได้ หรือการที่มีช่องโหว่ในระบบคอมพิวเตอร์หรือซอฟต์แวร์ที่ยังไม่มีผู้ผลิตหรือผู้ดูแลรักษาระบบเสนอแนะหรือประกาศเกี่ยวกับช่องโหว่นั้น แต่ผู้กระทำความผิดสามารถเห็นช่องโหว่นั้นและอาศัยเป็นช่องทางกระทำความผิด

๑.๒. ความเสี่ยงทางไซเบอร์ที่สำคัญ มีดังนี้

(๑) การโจรกรรมข้อมูลเพื่อเรียกค่าไถ่ (Ransomware) ปัจจุบัน มีการนำไปใช้ในการจู่โจมทางไซเบอร์อย่างแพร่หลายและมากกว่าที่เคยมีมา

(๒) ความปลอดภัยในห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain Security) ในทางธุรกิจ คู่สัญญาที่ทำหน้าที่จัดเก็บข้อมูลอาจมีการส่งข้อมูลไปจัดเก็บกับอีกบริษัทหนึ่ง ซึ่งถือเป็นประเด็นความเสี่ยงทางไซเบอร์ที่สำคัญ (Third-party cyber risks) ซึ่งองค์กรส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการละเมิดกฎหมายที่เกิดขึ้นจากกรณีดังกล่าว

(๓) เทคโนโลยีระบบปฏิบัติการ (Operational Technology: OT) การใช้อินเตอร์เน็ตกับอุปกรณ์และระบบอุตสาหกรรมในปัจจุบัน และการใช้เทคโนโลยีระบบปฏิบัติการนั้นถูกละเมิดและเป็นช่องทางในการกระทำความผิดทางไซเบอร์ ซึ่งปัจจุบันมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น เช่น มีการใช้ warm เจาะระบบปฏิบัติการควบคุมกิจการนิวเคลียร์ของบริษัทซีเมนต์

(๔) ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) ผู้กระทำความผิดทางไซเบอร์มีการใช้ AI ในการกระทำความผิดที่มีประสิทธิภาพและก่อให้เกิดผลกระทบมากยิ่งขึ้น เช่น การใช้ให้ตรวจสอบช่องโหว่ของระบบ หรือการโจมตีทางไซเบอร์โดยอัตโนมัติ

๒. ประเด็นความเสี่ยงด้านกฎหมายและระเบียบ

ปัจจุบันหลายประเทศในทวีปเอเชียมีการออกกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลในหลายประเทศ แต่อย่างไรก็ดี กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลมีรายละเอียดที่แตกต่างกัน รวมทั้งความแตกต่างของมาตรฐานการให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลในแต่ละประเทศที่จะส่งผลต่อการถ่ายโอนข้อมูลระหว่างประเทศที่จะมีขึ้น

สำหรับการจัดการความเสี่ยงทางไซเบอร์และการจัดการข้อมูลส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องเพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมาย มีประเด็นที่สำคัญดังนี้

(๑) แนวทางปฏิบัติภายในองค์กร ได้แก่ การมีนโยบายการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลและความปลอดภัยทางไซเบอร์ การกำหนดรอบการทบทวนนโยบายและการวิเคราะห์หาช่องโหว่ การจัดฝึกอบรมเตรียมความพร้อม การกำหนดแนวทางการรับมือกับเหตุการณ์ที่มีการละเมิดทางไซเบอร์

(๒) ประวัติและผลงานของบริษัท ได้แก่ การประเมินความเสี่ยงด้านไซเบอร์ก่อนมีการควบรวมกิจการ การประเมินตามรอบเวลา การประกันความเสี่ยง การมีนโยบายและแนวทางร่วมกัน

(๓) ประเด็นเกี่ยวกับคู่ค้าหรือผู้ให้บริการ ได้แก่ การกำหนดให้มีสัญญามาตรฐานสำหรับคู่ค้า การมีแนวทางการทำสัญญาเพื่อประโยชน์ในการรับผิดชอบความเสียหายที่เกิดขึ้นเมื่อมีการละเมิดข้อมูลส่วนบุคคลหรือการกระทำความผิดทางไซเบอร์ การมีนโยบายจัดการผู้ให้บริการ

๓. การรับมือกับการโจรกรรมข้อมูลเพื่อเรียกค่าไถ่ (Ransomware)

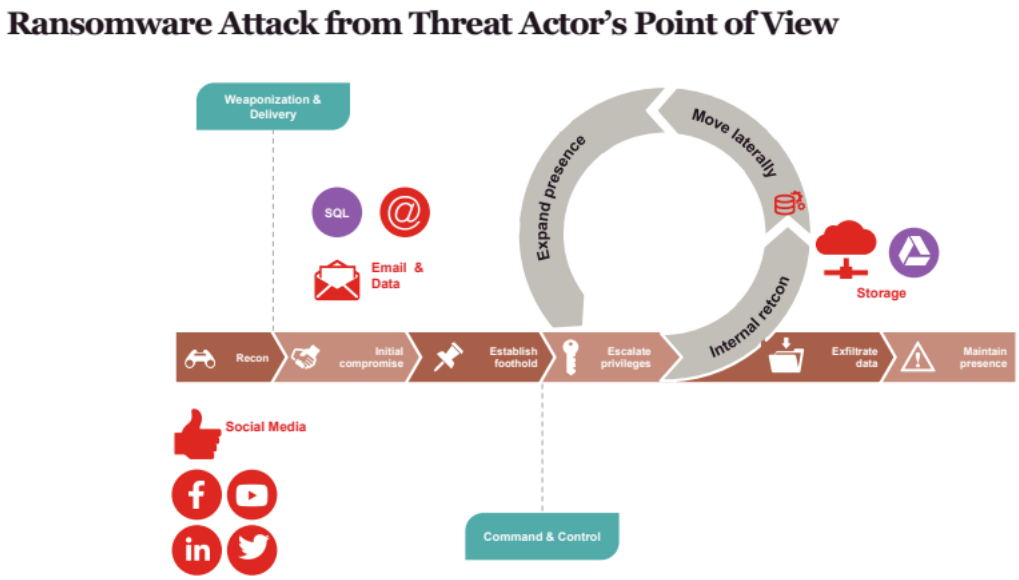

ที่มา: เอกสารบรรยาย (หน้า ๑๓)

๓.๑ ขั้นตอนเตรียมการโจมตีโดยใช้ ransomware มีดังนี้

(๑) การหาข้อมูลระบบเป้าหมาย (Recon) ผู้ร้ายจะทำการค้นหาข้อมูลเป้าหมาย โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ จากสื่อโซเชียลบนอินเทอร์เน็ต ซึ่งขั้นตอนนี้อาจจะใช้เวลานานหลายปีได้เช่นกัน

(๒) การใช้เครื่องมือเพื่อเข้าโจมตี (Weaponization) ภายหลังจากการรวบรวมข้อมูลเพียงพอ พวกเขาจะหลอกลวงเหยื่อเพื่อให้ติดตั้ง ransomware ผ่านทางอีเมลหรือเว็บไซต์ต่าง ๆ

(๓) การเจาะเข้าระบบครั้งแรก (Initial Compromise) ผู้ร้ายจะใช้เครื่องมือหรือสร้างรหัสเพื่อเจาะเข้าระบบตามช่องโหว่ที่ได้ข้อมูลมา ดังนั้น จึงควรมี connection control เพื่อควบคุมไม่ให้ผู้ร้ายสามารถเข้าถึงระบบทั้งหมดได้

(๔) การสร้างช่องทางเข้าสู่ระบบครั้งต่อไป (Establish Foothold) โดยเมื่อมีการเจาะเข้าระบบได้แล้ว ผู้ร้ายก็จะสร้างช่องทางเพื่อให้สามารถเข้าสู่ระบบเป้าหมายได้ตลอดเวลา

(๕) การควบคุมระบบ (Command and Control) หลังจากเจาะเข้าระบบเป้าหมายได้แล้วจะมีการควบคุมระบบผ่าน malware ที่ติดตั้งเข้ากับระบบ

(๖) การเพิ่มสิทธิเข้าถึงข้อมูล (Escalate Privileges) ผู้ร้ายอาจจะทำการเพิ่มสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลมากขึ้น หากยังไม่ได้ข้อมูลที่ต้องการ

(๗) การหาข้อมูลภายในระบบ (Internal Recon) ผู้ร้ายจะทำการค้นหาข้อมูลภายในระบบเป้าหมายเพื่อหาข้อมูลที่ต้องการ โดยอาจจะผ่านคลาวด์ที่ระบบเป้าหมายมีการส่งข้อมูลไปจัดเก็บไว้

(๘) การย้ายเข้าสู่ระบบอื่น (Move Laterally) ผู้ร้ายอาจย้ายจากระบบเป้าหมายไปยังระบบหรืออุปกรณ์อื่นเพื่อค้นหาข้อมูลเพิ่มเติม

(๙) การขยายผลเพื่อกระทำความผิด (Expand Presence) ผู้ร้ายจะมีการขยายผลจากการใช้ ransomware เพื่อก่อให้เกิดความเสียหาย และเรียกค่าไถ่ต่อไป

(๑๐) การนำข้อมูลออกจากระบบ (Exfiltrate Data) ผู้ร้ายจะทำการนำข้อมูลที่ต้องการออกจากระบบเพื่อนำไปใช้ในทางที่ผิดกฎหมายหรือเรียกค่าไถ่ต่อไป

(๑๑) การรักษาช่องทางเข้าระบบ (Maintain Presence) ผู้ร้ายอาจซ่อนตัวเองหรือใช้เทคนิคต่าง ๆ เพื่อป้องกันไม่ให้ระบบตรวจสอบพบและปิดเข้าการเข้าถึงที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

๓.๒ การรับมือกับการโจมตีโดยใช้ ransomware

เมื่อมีการโจมตีโดยใช้ ransomware เกิดขึ้น สิ่งสำคัญเบื้องต้น คือ จะต้องมีการจัดการและการตอบสนองทั้งทางเทคนิค ทางด้านกฎหมาย และการสื่อสารในทันที เพื่อลดการรั่วไหลของข้อมูลการดำเนินการ ผลกระทบด้านชื่อเสียง และด้านกฎหมายที่จะเกิดขึ้น

(๑) การดำเนินการเชิงการบริหารจัดการ เจ้าของกิจการผู้เสียหายต้องแก้ไขปัญหาเพื่อให้กิจการหรือธุรกิจยังคงดำเนินการต่อไปได้ รวมทั้งต้องประเมินผลกระทบจากเหตุการณ์นั้นที่มีต่อกิจการหรือธุรกิจ

(๒) การดำเนินการเชิงเทคนิค ๑) ต้องตรวจสอบว่าเป็นการกระทำความผิดจริงหรือไม่ ๒) จำกัดขอบเขตของความเสียหายที่เกิดขึ้น ๓) แก้ไขเยียวยาระบบที่ได้รับผลกระทบ ๔) การป้องกันการโจมตีหรือกระทำผิดที่จะเกิดขึ้นอีกในอนาคต ๕) การสืบสวนขยายผลเพื่อตรวจสอบการกระทำความผิดว่าเกิดขึ้นได้อย่างไร

(๓) การดำเนินการเชิงกฎหมาย ๑) ดำเนินการให้สอดคล้องกับข้อกำหนดเกี่ยวกับการแจ้งเมื่อมีการกระทำความผิดทางไซเบอร์หรือการละเมิดข้อมูล ๒) ดำเนินการร่วมกับองค์กรทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความผิดในกรณีนี้ เช่น คณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ๓) การพิจารณาดำเนินคดีและเรียกร้องความเสียหายที่เกิดขึ้นตามกฎหมาย

(๔) การสื่อสาร ๑) จัดให้มีการสื่อสารภายในองค์กรถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเพื่อลดการคาดเดาให้น้อยที่สุด ๒) เตรียมผู้รับผิดชอบหากต้องมีการสื่อสารกับสื่อหรือภายนอกองค์กร (หากมีความจำเป็น) เพื่อให้ข้อมูลที่ถูกต้องและเพื่อแจ้งว่าการตอบสนองต่อเหตุการณ์กำลังดำเนินการ

(๕) ข้อพิจารณาการจ่ายค่าไถ่หากกิจการถูกโจมตีโดย ransomware มีดังนี้

๕.๑) กรณีที่อาจมีการจ่ายค่าไถ่ มีข้อพิจารณาต่างๆ เช่น ๑) นโยบายของบริษัท ๒) ความสามารถทางการเงินและการเข้าถึงแหล่งเงินเพื่อจ่ายค่าไถ่ ๓) มีหลักฐานพิสูจน์ว่าได้ข้อมูลไปจริง (Receipt of proof of life) ๔) มีการรั่วไหลของข้อมูลที่ถูกขโมยแล้ว ๕) การรับรองว่าจะปลดระบบจากการโจมตีเมื่อมีการจ่ายค่าไถ่ ๖) เป็นข้อมูลที่สำคัญหรือกระทบบริษัท ซึ่งไม่อาจกู้คืนได้ ๗) ความเสี่ยงที่จะมีการโจมตีอื่นอีก ๘) การจ่ายค่าไถ่มีประเด็นที่เกี่ยวกับความผิดอาญาได้ เช่น การจ่ายเงินค่าไถ่ให้แก่กลุ่มผู้ก่อการร้ายซึ่งต้องมีการแจ้งหรือหารือต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบก่อน

๕.๒) กรณีที่ไม่ต้องจ่ายค่าไถ่ มีข้อพิจารณาต่าง ๆ เช่น ๑) ความสามารถในการดำเนินกิจการต่อไปได้ ๒) ความสามารถในการแก้ไขเยียวยาความเสียหาย ๓) ความเสี่ยงที่จะมีการโจมตีอื่นอีก ๔) ความสามารถในการแก้ไขโครงสร้างที่เกี่ยวกับความปลอดภัยไซเบอร์

๑๐. การเปลี่ยนแปลงในระดับองค์กร[๑๙]
(Leading Organisational Transformation)

ในการจัดทำบริการสาธารณะของสิงคโปร์ให้ดีขึ้นจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงในระดับองค์กร และเมื่อต้องมีการเปลี่ยนแปลงในระดับองค์กร สิ่งแรกที่จำเป็นต้องทำ คือ การกำหนด “กรอบการดำเนินการเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง” (Change frameworks)

วัตถุประสงค์ของการกำหนดกรอบการดำเนินการเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง คือ เพื่อประเมินผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงต่อบุคคลและตัวองค์กร โดยการพิจารณาว่าแต่ละบุคคลอยู่ในขั้นตอนใดของกระบวนการเปลี่ยนผ่าน (3-phase transition process) ซึ่งมีทั้งหมด ๓ ขั้นตอน เพื่อที่จะได้ปรับใช้กลยุทธ์ในการจัดการการเปลี่ยนผ่านที่เหมาะสมในแต่ละขั้นตอน

เมื่อมีแนวคิดที่จะเปลี่ยนแปลงเรื่องใดเกิดขึ้น สิ่งที่ต้องพิจารณาคือ

(๑) “ทำไม” จึงต้องมีการเปลี่ยนแปลงนั้น (Why change?) เพื่อที่จะได้สามารถบอก “เหตุผล” ของการเปลี่ยนแปลงนั้นได้

(๒) ข้อท้าทาย (challenges) ของการเปลี่ยนแปลงนั้นคืออะไร ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญที่จะต้องพิจารณา การเปลี่ยนแปลงจึงจะเกิดขึ้นได้

ประเทศสิงคโปร์มีแนวคิดที่จะเปลี่ยนแปลงการให้บริการของภาครัฐ (Public Sector Transformation: PST) โดยการดำเนินการดังกล่าวจะเน้นที่

(๑) การพัฒนาการให้บริการ (Improving service delivery) โดยการปรับปรุงการให้บริการที่เกี่ยวข้องกับหลาย ๆ หน่วยงานให้เน้นประชาชนเป็นศูนย์กลางมากขึ้น เช่น โครงการ Moments of Life ที่นำไปสู่การออกแอพลิเคชันในเดือนมิถุนายน ค.ศ. ๒๐๑๘ ที่ทำให้ประชาชนติดต่อกับภาครัฐได้สะดวกมากขึ้นในทุกช่วงเวลาสำคัญของชีวิต

(๒) การทำให้ “รัฐบาลดิจิทัล” เป็นส่วนหนึ่งของวิสัยทัศน์ของสิงคโปร์ในการเป็น Smart Nation ซึ่งจะทำให้รัฐบาลสามารถให้บริการสาธารณะได้ดีขึ้นโดยการใช้เทคโนโลยี เช่น การใช้ระบบคลาวด์ เป็นต้น

(๓) การทำงานที่ใกล้ชิดกับประชาชนมากขึ้น รวมทั้งภาคธุรกิจและ NGOs เพื่อพัฒนาการกำหนดนโยบายในระดับชาติ

(๔) เตรียมเจ้าหน้าที่ภาครัฐทุกคนให้มีความพร้อมสำหรับอนาคต โดยการเพิ่มการเรียนรู้ การศึกษาทักษะใหม่ ๆ และการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง

---

[๑๙]นำเสนอโดย Ms. Tina Tan, Programme Curator & Senior Principal Consultant, CSC; สรุปความโดย นางสาวเอกสุดา สารากรบริรักษ์ นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการพิเศษ ฝ่ายค้นคว้าและเปรียบเทียบกฎหมาย กองกฎหมายต่างประเทศ

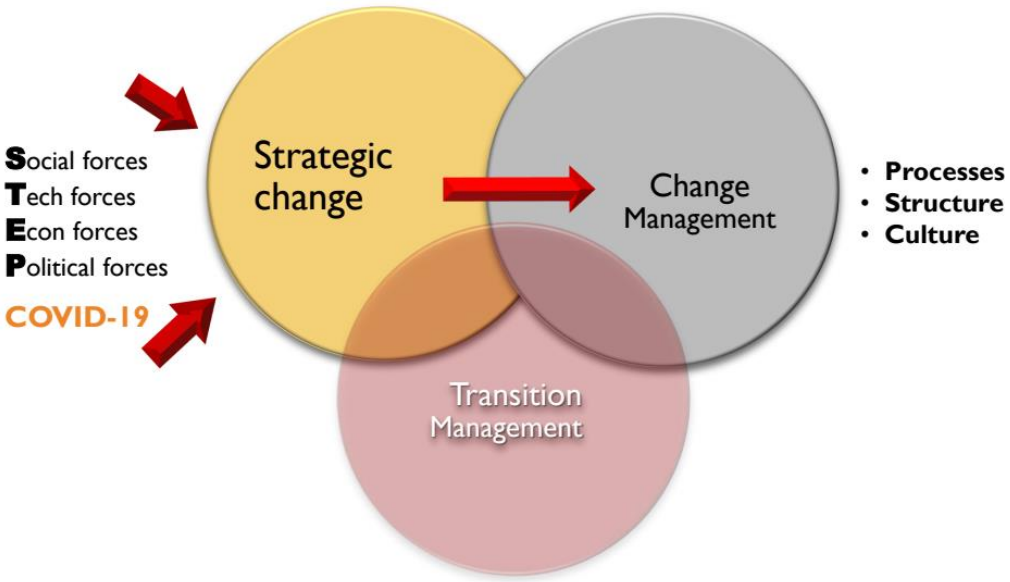

ที่มา: เอกสารบรรยาย (หน้า ๙)

เมื่อมี “ปัจจัยภายนอก” ไม่ว่าจะเป็นทางสังคม เทคโนโลยี เศรษฐกิจ หรือการเมือง อันนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์ (Strategic change) ขององค์กร ซึ่งจะนำปสู่การเปลี่ยนแปลงการจัดการ ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงกระบวนการ (Process change) การเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง (Structural change) หรือการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมขององค์กร (Cultural change) เช่น การเปลี่ยนวิธีคิด เป็นต้น แต่ก่อนที่จะเกิดการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้ ส่วนสำคัญ คือ การจัดการในช่วงเปลี่ยนผ่าน (Transition Management) ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่จะเกิดการเปลี่ยนแปลงทางความคิดภายในอย่างช้า ๆ ค่อยเป็นค่อยไป จากการสิ้นสุดของสิ่งเก่า (Ending) ในขณะที่กำลังปรับตัวเข้าสู่การเริ่มต้นของสิ่งใหม่ (New Beginning) ที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงนั้น

กระบวนการเปลี่ยนผ่าน ๓ ขั้นตอน (3-phase transition process) ประกอบด้วย
(๑) ขั้นตอนการจบสิ่งเก่า (Ending)
(๒) ขั้นตอนเปลี่ยนผ่าน (Neutral Zone)
(๓) ขั้นตอนเริ่มต้นสิ่งใหม่ (New Beginning)

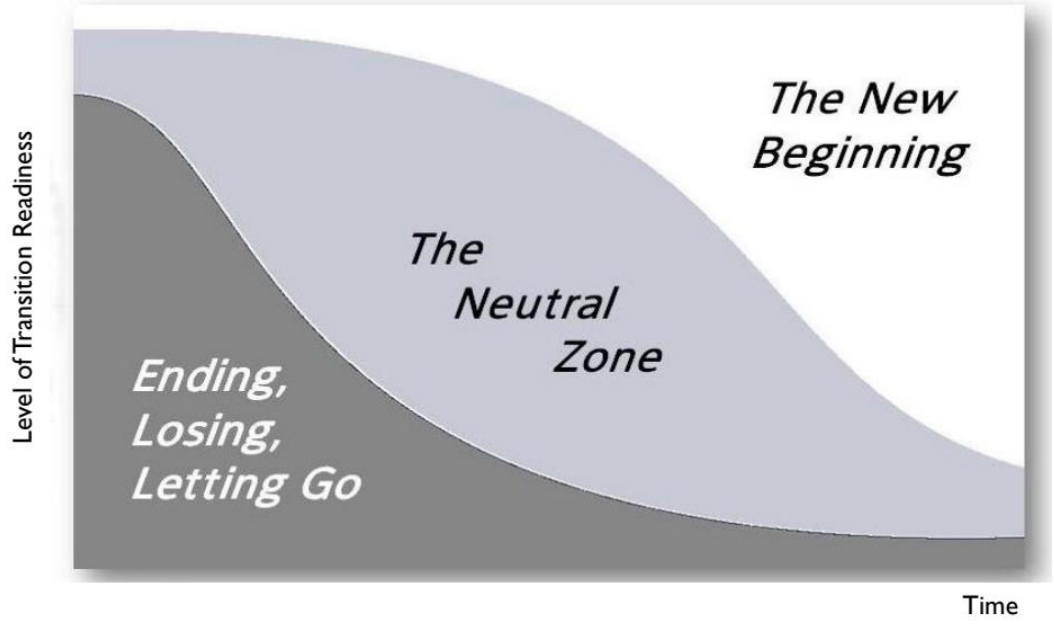

ที่มา: เอกสารบรรยาย (หน้า ๑๔)

โดยที่ “กระบวนการของการเปลี่ยนแปลง” คือ สิ่งที่คนส่วนใหญ่รู้สึกต่อต้าน มิใช่การต่อต้าน “การเปลี่ยนแปลง” ที่เกิดขึ้น ดังนั้น จึงต้องมีการกำหนดเครื่องมือและกลยุทธ์ที่เหมาะสมในการจัดการกับประเด็น**ด้านอารมณ์**ที่จะเกิดขึ้น โดยการพิจารณาว่าผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลง (stakeholders) อยู่ในขั้นตอนใดของกระบวนการเปลี่ยนผ่าน และบุคคลนั้นมีระดับความพร้อมในการเปลี่ยนแปลงเพียงใด เช่น พนักงานใหม่อาจมีความพร้อมในการเปลี่ยนแปลงมากกว่า

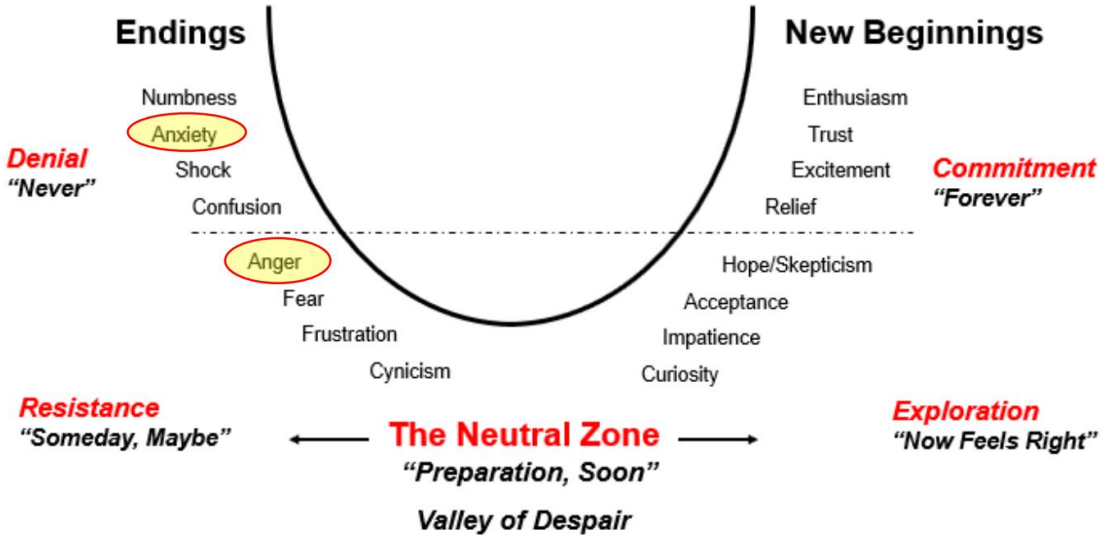

ที่มา: เอกสารบรรยาย (หน้า ๒๑)

ในการพิจารณาว่าผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงอยู่ในขั้นตอนใดของกระบวนการเปลี่ยนผ่าน สามารถสังเกตได้จากอารมณ์และพฤติกรรม ตลอดจนคำพูดของบุคคลนั้น ซึ่งหัวหน้าทีม (Leaders) คือ บุคคลที่ต้องพิจารณาว่าตัวเองและลูกทีมของตนอยู่ในขั้นตอนใดของ

กระบวนการเปลี่ยนผ่าน โดยจะต้องพยายามระบุให้ได้ว่า “ความรู้สึกสูญเสีย” (Losses) ของบุคคลนั้นคืออะไร เช่น การสูญเสีย comfort zone กิจวัตรที่ทำประจำ (routines) ความสัมพันธ์ที่มีอยู่เดิม เครือข่าย ผลประโยชน์ที่เคยได้รับ ความสามารถ หรือตัวตน เป็นต้น

ในการดำเนินการต้องตระหนักว่า กระบวนการนี้ต้องใช้ระยะเวลานาน (Marathon Effect) และผู้ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงแต่ละคนไม่ได้อยู่ในขั้นตอนเดียวกันของกระบวนการเปลี่ยนผ่าน ผู้ที่เป็นหัวหน้า (Leaders) จะเป็นผู้บริหารจัดการ “การเปลี่ยนแปลง” ในขณะที่ลูกทีมจะบริหารจัดการ “การเปลี่ยนผ่าน” ของตนเอง ดังนั้น เราจึงสามารถใช้แผนที่กระบวนการเปลี่ยนผ่านเพื่อติดตามความก้าวหน้าของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นของทีมได้

กลยุทธ์ในการจัดการกระบวนการเปลี่ยนผ่าน Transition Strategies)

(๑) บริหารจัดการ “การจบสิ่งเก่า” (Managing Endings)

กลยุทธ์: การเผชิญหน้าและยอมรับการสูญเสีย (confront/accept) ไม่ใช่การปฏิเสธ (deny) เพื่อที่จะได้ก้าวต่อไปได้

: การกำหนดจุดจบ (Mark endings) เช่น การรวมกลุ่มกันเพื่อกล่าวขอบคุณงานที่เคยทำ (end) การกล่าวถึงงานใหม่ (neutral) และการขอให้ร่วมกันทำงานต่อไป (new beginning)

: การนำสิ่งที่ดีของงานเดิมไปพร้อมกับเรา (Honor the past)

(๒) การนำลูกทีมเดินทางผ่านขั้นตอนของการเปลี่ยนผ่าน (Leading through the neutral zone) ซึ่งหากหัวหน้าทีมบริหารจัดการได้ดีจะทำให้เข้าสู่การเริ่มต้นใหม่ได้ดี แต่หากจัดการไม่ดีจะทำให้ลูกทีมยังคงติดอยู่กับอดีต

กลยุทธ์: การสื่อสาร 2Cs ได้แก่ Connection และ Concern และ 4Ps ได้แก่ Purpose, Picture, Plan และ Part

: การมีระบบสนับสนุน (Support systems) เช่น การจัดอบรม การฝึกสอน การให้ความช่วยเหลือ เป็นต้น

: การเปลี่ยนวิธีการคิด (change mindset)

: การให้ทำงานที่สามารถทำได้ง่าย (low hanging fruits) จะได้เป็นการสร้างกำลังใจ

: การแจ้งความก้าวหน้าของการเปลี่ยนแปลงให้ทุกคนทราบ

: การสื่อสาร ๖ ครั้ง โดยการใช้สื่อ ๖ แบบที่แตกต่างกัน และการสื่อสารใน ๖ โอกาสที่แตกต่างกัน

(๓) การอำนวยความสะดวกให้เกิดการเริ่มต้นสิ่งใหม่ (Facilitating the new beginning) ซึ่งจะใช้เวลาสั้นกว่าขั้นตอนอื่น

กลยุทธ์: การให้รางวัลและการให้การยอมรับ (Rewards and recognition)

: การให้ทำงานที่สามารถทำสำเร็จได้เร็ว (Engineer quick wins)

: การฉลองให้กับความสำเร็จ (Celebrate the success)

ในขั้นตอนสุดท้าย คือการปรับกลยุทธ์ทั้งหมดมาเป็นกรอบเวลาในการดำเนินการ (Timelines) เพื่อให้การเปลี่ยนแปลงที่ต้องการให้เกิดขึ้นประสบความสำเร็จในเวลาที่กำหนด

๑๑. ศึกษาดูงาน: การจัดการข้อมูลส่วนบุคคลของ Grab (สำนักงานใหญ่)[๒๐]

การศึกษาดูงานที่สำนักงานใหญ่บริษัท Grab ได้มีเจ้าหน้าที่ระดับสูง คุณ Amelin Lim และคุณ Sharlene Tok เป็นผู้บรรยายและให้ข้อมูลแก่คณะฯ โดยเป็นการให้ข้อมูลเกี่ยวกับบริษัท Grab ในฐานะบริษัทที่ดำเนินธุรกิจด้านแพลตฟอร์มต่าง ๆ ทั้งในด้านการส่งอาหาร (GrabFood) การส่งของใช้ต่าง ๆ จากร้านสะดวกซื้อ (GrabMart) การส่งของ (GrabExpress) การเดินทาง (GrabTaxi) โดยเป็นการให้บริการผ่านระบบ Super App ซึ่งบริการเหล่านี้เชื่อมโยงผู้บริโภคจากทุกสาขาอาชีพกับผู้ประกอบการในชีวิตประจำวัน ทั้งนี้ ในปัจจุบัน Grab ได้ขยายการให้บริการต่าง ๆ ไปทั่วเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยมีสำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ที่ประเทศสิงคโปร์

คุณ Amelin Lim (Head of Privacy Office) ได้บรรยายในหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้

๑. การบริหารจัดการข้อมูลส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับ Grab: ข้อมูลส่วนบุคคล หมายถึง ข้อมูลใด ๆ ที่สามารถใช้ในการระบุตัวตนของบุคคลได้เป็นการเฉพาะ ซึ่งข้อมูลส่วนบุคคลของข้อมูลของลูกค้า บริษัทคู่ค้า และพนักงานขับรถที่เป็นหุ้นส่วน (partner) ของ Grab โดยได้ยกตัวอย่างกรณีของพนักงานขับรถจะต้องให้ข้อมูลส่วนบุคคลแก่ Grab ได้แก่ ชื่อ ที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์ รายละเอียดของยานพาหนะ และอีเมล นอกจากนี้ ยังมีข้อมูลอีกส่วนหนึ่งที่เรียกว่า “Sensitive Personal Data” ได้แก่ ข้อมูลสุขภาพ ข้อมูลทางการเงิน ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติอาชญากรรม ข้อมูลอันเกี่ยวกับอัตลักษณ์บุคคล ข้อมูลชาติพันธุ์ ซึ่งเป็นข้อมูลที่จัดอยู่ในประเภทข้อมูลส่วนบุคคลพิเศษที่ต้องได้รับการดูแลอย่างใกล้ชิดและระมัดระวัง เพื่อป้องกันการสูญหาย การเข้าถึงโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือการเปิดเผยข้อมูลอันอาจก่อให้เกิดอันตราย เป็นต้น

๒. หลักการเบื้องต้นในสำหรับข้อมูลส่วนบุคคลของ Grab (Data Privacy Basic Principles): Grab จะพิจารณาทั้งในด้านกฎหมาย (Lawfulness) ความเท่าเทียม (Fairness) และความโปร่งใส (Transparency) โดยจะพิจารณาถึง

(๑) หลักกฎหมายพื้นฐานที่กำหนดกระบวนการอันเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลและการทำให้เกิดความมั่นใจว่าเป็นไปด้วยความเท่าเทียมและความโปร่งใส

(๒) ข้อจำกัดในการจัดเก็บข้อมูล กระบวนการ และการเก็บรักษาข้อมูล สำหรับข้อมูลส่วนบุคคลที่มีความจำเป็นต้องเก็บไว้เพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะเรื่อง

(๓) หลักการจัดเก็บข้อมูลเท่าที่จำเป็น (Data Minimization) จะทำการจัดเก็บข้อมูลเท่าที่จำเป็น เกี่ยวข้อง และไม่เกินความจำเป็น

(๔) Accuracy of Data เพื่อให้เกิดความมั่นใจในการเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคลเท่าที่จำเป็นเท่านั้น และ

---

[๒๐]ศึกษาดูงานเมื่อวันพุธ ที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๖๖ เวลา ๐๙.๓๐ - ๑๑.๓๐ น.; จัดทำโดยนางสาวสายทิพย์ สัญญะวี นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการพิเศษ ฝ่ายแปลและให้ความเห็น กองกฎหมายต่างประเทศ และนางสาวธมนวรรณ จิตสงค์ นักกฎหมายกฤษฎีกาปฏิบัติการ ฝ่ายกฎหมายที่ดิน สิ่งก่อสร้าง และการเกษตร กองกฎหมายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(๕) หลักการจัดเก็บข้อมูลอย่างจำกัด (Data Storage Limits) โดยมีมาตรการในการเก็บรักษาข้อมูลที่ไม่นานเกินความจำเป็นตามวัตถุประสงค์

สำหรับตัวอย่างโครงการการบริหารจัดการข้อมูลส่วนบุคคลสำหรับบริษัทย่อยต่าง ๆ ที่ Grab ได้ดำเนินการ เช่น Java Grocer ซึ่งเป็นผู้นำด้านซุปเปอร์มาร์เก็ตในมาเลเซีย Moca ซึ่งเป็นระบบการชำระเงินในเวียดนาม MOVE IT ซึ่งเป็นระบบการขนส่งในฟิลิปปินส์

๓. บทกำหนดโทษของกฎหมายข้อมูลส่วนบุคคลในประเทศต่าง ๆ ที่ Grab ให้บริการ (Sanctions (Servicing Country) เช่น ประเทศสิงคโปร์ กฎหมายมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ ๒ มกราคม ค.ศ. ๒๐๑๔ โดยกำหนดโทษปรับร้อยละ ๑๐ ของค่าภาษีท้องถิ่นประจำปี และจำคุกตั้งแต่ ๒ ปี ประเทศมาเลเซีย กฎหมายมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ค.ศ. ๒๕๑๓ โดยกำหนดโทษปรับเป็นจำนวนเงิน ๑๒๐,๐๐๐ ดอลลาร์สหรัฐ และจำคุกตั้งแต่ ๓ ปี ประเทศฟิลิปปินส์ กฎหมายมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ ๙ กันยายน ค.ศ. ๒๐๑๖ โดยกำหนดโทษปรับเป็นจำนวนเงิน ๑๐๐,๐๐๐ ดอลลาร์สหรัฐ และจำคุกตั้งแต่ ๗ ปี ประเทศไทย กฎหมายมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ ๑ มิถุนายน ค.ศ. ๒๐๒๒ โดยกำหนดโทษปรับเป็นจำนวนเงิน ๕ ล้านบาท และจำคุกตั้งแต่ ๑ ปี ประเทศอินโดนีเซีย กฎหมายมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน ค.ศ. ๒๐๒๔ (2 years sunrise period from 20 September 2022) โดยกำหนดโทษปรับเป็นจำนวนเงินร้อยละ ๒ ของค่าธรรมเนียมภาษีประจำปี หรือจำนวนเงินสูงสุด ๔ ล้านดอลลาร์สหรัฐ และจำคุกตั้งแต่ ๖ ปี ประเทศเวียดนาม กฎหมายมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ ๑ กรกฎาคม ค.ศ. ๒๐๒๓ โดยกำหนดโทษปรับเป็นจำนวนเงิน ๔๒,๕๐๐ ดอลลาร์สหรัฐ หรือร้อยละ ๕ ของค่าธรรมเนียมภาษีทั้งหมด โดยไม่มีโทษจำคุก เป็นต้น

๔. หน้าที่และความรับผิดชอบของ Privacy Office

(๑) การประเมินผลกระทบด้านความเป็นส่วนตัว (Privacy Impact Assessment) เป็นกลไกกำกับดูแลและเตือนภัยล่วงหน้า โดยมุ่งเป้าไปที่การระบุผลกระทบเชิงลบที่อาจเกิดขึ้นและบรรเทาผลกระทบของความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น

(๒) ประกาศความเป็นส่วนตัว (Privacy Notice) เป็นนโยบายที่ใช้ในการแจ้งเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลถึงรายละเอียดและวัตถุประสงค์ของการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลโดยองค์กรต้องจัดทำเพื่อใช้ในการขอจัดเก็บข้อมูลจากเจ้าของข้อมูล โดยต้องดำเนินการด้วยความโปร่งใส และเชื่อถือได้ เช่น นโยบายคุกกี้ นโยบายการจ้างงานส่วนบุคคล

(๓) การจัดจำแนกข้อมูล (Data Classification) ถือเป็นประเภทหนึ่งของข้อมูลโดยเป็นการกำหนดแนวทางและมาตรฐานขององค์กรในการจำแนกข้อมูลให้เหมาะสมกับการกำกับดูแล โดยสามารถแบ่งข้อมูลออกเป็นระดับต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ด้านความปลอดภัยและการเข้าถึงข้อมูล

(๔) การกำหนดระยะเวลาการเก็บรักษาข้อมูล (Data Retention) เพื่อวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองข้อมูลและลดโอกาสการรั่วไหลของข้อมูล โดยทำการจัดเก็บข้อมูลส่วนบุคคลให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และมีระยะเวลาเก็บรักษาเท่าที่จำเป็น เมื่อหมดความจำเป็นของการเก็บรักษาก็จะลบหรือทำลายข้อมูลดังกล่าว ทั้งนี้ จะมีการจัดทำนโยบายการเก็บรักษาข้อมูลเพื่อแจ้งให้เจ้าของข้อมูลทราบ

(๕) การบริหารจัดการความเสี่ยงจากบุคคลภายนอก (Third-Party Risk Management) ถือเป็นกระบวนการขั้นสุดท้ายในการป้องกันการรั่วไหลของข้อมูลส่วนบุคคล

โดยสามารถนำเอาข้อมูลส่วนบุคคลให้บุคคลภายนอกบริหารจัดการ โดยเป็นกระบวนการตั้งแต่ก่อนการเริ่มต้นสัญญา การลงนามในสัญญา ภายหลังจากที่สัญญามีผลใช้บังคับแล้ว และระหว่างอายุสัญญา ซึ่งจะต้องดำเนินการอย่างเหมาะสม รวมถึงสามารถติดตามการเปลี่ยนแปลงหรือเหตุการณ์ผิดปกติสำคัญอันอาจเกิดจากการเชื่อมต่อข้อมูลได้

(๖) การส่งหรือโอนข้อมูลส่วนบุคคลไปยังต่างประเทศ (Cross-Border Transfer) เป็นการกำหนดกลไกให้ประเทศปลายทางหรือองค์การระหว่างประเทศที่รับข้อมูลส่วนบุคคลต้องมีมาตรฐานการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่เพียงพอ โดยพิจารณาถึงกลไกที่เหมาะสมในการส่งหรือโอนข้อมูลส่วนบุคคลไปยังต่างประเทศผ่านรูปแบบที่ได้มาตรฐาน

(๗) ช่องทางสำหรับผู้ที่ให้คำยินยอมดำเนินการ (Data Subject Request Handling) เป็นช่องทางเพื่อให้ผู้ที่ให้คำยินยอม (Data Subject) สามารถ ลบ แก้ไข เพิกถอน ระงับสิทธิของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลได้ โดยสามารถเลือกผู้ใช้งานในระบบที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ที่ยื่นคำร้อง เพื่อดูแลและดำเนินการตามคำร้องที่ได้รับมอบหมาย โดยบุคคลอื่นจะไม่เห็นข้อมูลส่วนบุคคลของที่ให้คำยินยอมดำเนินการ โดยมีช่องทางในการให้บุคคลที่เคยให้คำยินยอมกับองค์กรสามารถติดต่อเข้ามาเพื่อขอใช้สิทธิในการจัดการกับข้อมูลของตนเองได้ โดยการยืนยันตัวตน และส่งคำร้องมาที่ระบบจัดการดังกล่าว และมอบหมายให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมนั้น ๆ จัดการดำเนินงานตามคำร้องให้เสร็จสิ้นและแจ้งไปยังผู้ยื่นคำร้อง

(๘) การละเมิดข้อมูล (Data Breach Handling) ในภาพรวมของการละเมิดข้อมูลหรือการเข้าถึงข้อมูลโดยไม่ได้รับอนุญาตก่อให้เกิดความเสียหายต่อตัวบุคคลและธุรกิจเป็นอย่างมาก ซึ่งอาจเกิดจากการที่ผู้โจมตีสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างง่ายดาย การตั้งรหัสผ่านที่ไม่ซับซ้อน การหลงเชื่อข้อมูลปลอมต่าง ๆ ที่น่าสนใจ ในกรณีที่ข้อมูลที่หลุดไปแล้วเกิดความเสียหายของเจ้าของข้อมูลจะทำให้ผู้เสียหายสามารถฟ้องร้องเพื่อเอาผิดตามกฎหมายได้

ทั้งนี้ ในหลักการดังกล่าวข้างต้น การดำเนินการของ Grab จะมุ่งที่การปฏิบัติตามกฎหมาย (Regulatory Compliance) โดย Grab ปฏิบัติตามกฎหมาย ข้อบังคับที่กำหนดโดยองค์กรอื่นๆ ที่กำกับควบคุม หรือมีความเกี่ยวข้อง

๕. วิธีการในการลดความเสี่ยงด้านความเป็นส่วนบุคคล (How Grab Mitigates Privacy Risks)

วิธีการในการลดความเสี่ยงด้านความเป็นส่วนบุคคลนี้ถูกนำมาใช้กับธุรกิจที่ต้องมีการชักชวนให้มีการให้ข้อมูลส่วนบุคคล การเปิดตัวโครงการใหม่ ๆ เช่น โครงการ ผลิตภัณฑ์ ที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลข้อมูล โดย Grab จะมีช่องทางให้ในการยื่นคำขอตรวจสอบความเป็นส่วนตัว ซึ่งจะใช้เวลาประมาณ ๒ - ๔ สัปดาห์ เพื่อให้มีการตรวจสอบข้อมูล โดยผู้ยื่นคำขอจำเป็นต้องให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องในทุกช่องที่ให้กรอกข้อมูลให้ครบถ้วน และหน่วยงานภายในของ Grab ซึ่งมีหน้าที่ในการตรวจสอบความเป็นส่วนตัวจะทำการตรวจสอบคำขอนั้น นอกจากนี้ Grab ยังมีการปกป้องข้อมูลส่วนบุคคล โดยจะทำการเก็บรักษาข้อมูลส่วนบุคคลให้มีความปลอดภัยด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การไม่ทำสำเนาข้อมูลส่วนบุคคล การไม่แบ่งปันหรือกระจายข้อมูลส่วนบุคคล ไม่ใช้ข้อมูลส่วนบุคคลเกินไปกว่าขอบข่ายธุรกิจของ Grab อีกทั้ง ยังมีช่องทางในการรายงานข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ dataprotection@Grab.com นอกจากนี้ ในส่วนของการทบทวนกฎที่เกี่ยวข้องนั้น Grab ยังได้มีการทำให้เป็นปัจจุบันและมุ่งที่จะทำให้เกิดความชัดเจนในกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บข้อมูลส่วนบุคคลที่มีปริมาณที่เพิ่มมากขึ้น ในการนี้ Grab ได้นำเสนอกรณีศึกษาเกี่ยวกับผลสะท้อนที่สำคัญ

ของการจัดเก็บข้อมูล ซึ่งเมื่อเกิดกรณีพิพาทขึ้น Grab จะพิจารณาว่า (๑) ข้อมูลดังกล่าวเป็นข้อมูลประเภทใด ซึ่งจะพิจารณาจากระยะเวลาในการเก็บรักษา จะถูกกำหนดบนพื้นฐานของการมีอยู่ของข้อมูลส่วนบุคคล ประเภทของการบันทึก เช่น การเปรียบเทียบข้อมูลทางธุรกรรมกับข้อมูลทางบัญชี และวัตถุประสงค์ของธุรกิจกับพื้นฐานของกฎหมายในการเก็บรักษาข้อมูลนั้น และ (๒) ข้อมูลนั้นถูกสร้างขึ้นเมื่อไหร่ จะพิจารณาโดยการคำนวณวันที่สร้าง บันทึกข้อมูล หรือวันที่ปิดใช้งานสำหรับกรณีต่าง ๆ และอาจมีความแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับกฎระเบียบที่ใช้บังคับอยู่ในขณะนั้น เมื่อได้ข้อมูลจากทั้ง (๑) และ (๒) แล้ว จะนำไปสู่การพิจารณาถึงระยะเวลาที่จะใช้ในการเก็บรักษาข้อมูลนั้น

๖. การกำหนดระยะเวลาการเก็บรักษาข้อมูล (Data Retention)

การกำหนดระยะเวลาการเก็บรักษาข้อมูลนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองข้อมูลและลดโอกาสการละเมิดหรือรั่วไหลของข้อมูล โดยใช้แพลตฟอร์มต่าง ๆ ในการดำเนินการ ได้แก่

(๑) Doorman เป็นแพลตฟอร์มอัตโนมัติที่ให้การบริการด้านฐานข้อมูลออนไลน์ โดยในเรื่องการเก็บรักษาหรือจดจำข้อมูล (data retention) เจ้าของฐานข้อมูลสามารถใช้แพลตฟอร์มนี้ในการคาดการณ์เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล (Personal data predictions) จำแนกข้อมูล (Classification of data) และการจัดทำข้อมูลนิรนาม (Anonymization)

(๒) AWS Macie เป็นบริการด้านความมั่นคงปลอดภัยของข้อมูลและข้อมูลส่วนบุคคล โดยใช้เครื่องมือในการเรียนรู้และจดจำรูปแบบข้อมูลที่อ่อนไหว เช่น Black-box machine learning identifiers และ Custom regex-based pattern identifiers

(๓) กรณีศึกษาการใช้ประโยชน์จาก AI

AI มีความสามารถในการจัดการภารกิจที่ซ้ำๆ หรือที่เป็นปกติธรรมดา ดังนั้น ภาคโลจิสติกส์และการให้บริการลูกค้าจึงสามารถใช้ประโยชน์จาก AI ในการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติการ โดย AI จะมีประสิทธิภาพในการวิเคราะห์ข้อมูลในปริมาณมากแบบทันทีทันใด (real time) นำไปสู่การตัดสินใจที่รวดเร็วขึ้นและถูกต้องมากยิ่งขึ้น สำหรับ Algorithms มีประสิทธิภาพในการระบุรูปแบบ (pattern) ระบุความผิดปกติ และคาดการณ์ ซึ่งจะเพิ่มศักยภาพของการดำเนินธุรกิจและการจัดการกระบวนงานให้เหมาะสม นอกจากนี้ ระบบอัจฉริยะ เช่น chatbots และ virtual assistances จะช่วยใช้ลูกค้าได้รับประสบการณ์ที่ดีขึ้นจากการใช้บริการด้วยการจัดให้มีการโต้ตอบแบบทันทีทันใด เพื่อให้ความช่วยเหลือหรือการให้คำแนะนำแก่ลูกค้าที่เหมาะสมแต่ละบุคคล

คุณ Sharlene Tok (Associate, Premier Services SG Transport) ได้บรรยายในหัวข้อการให้บริการด้านคมนาคมของ Grab

Grab มีประวัติการให้บริการ ดังนี้

- ปี ค.ศ. ๒๐๑๓ เริ่มให้บริการ GrabTaxi ซึ่งคิดค่าบริการตามมิเตอร์ (meter fare)
- ปี ค.ศ. ๒๐๑๔ เพิ่มบริการ GrabCar ซึ่งคิดค่าบริการราคาเดียว (flat fee)
- ปี ค.ศ. ๒๐๑๕ เพิ่มบริการ GrabHitch ซึ่งเป็นบริการที่ให้ผู้มีใบอนุญาตขับรถส่วนบุคคลสามารถรับเพื่อนร่วมงานไปยังที่ทำงานได้
- ปี ค.ศ. ๒๐๑๖ เพิ่มบริการ GrabShare ซึ่งให้บริการรับส่งผู้โดยสารหลายคนที่มีจุดหมายปลายทางอยู่ในเส้นทางเดียวกันให้สามารถโดยสารไปพร้อมกันได้โดยคิดค่าบริการตามระยะทางของแต่ละคน

- ปี ค.ศ. ๒๐๑๗ เพิ่มบริการ GrabFamily, GrabCoach และ GrabShuttle
- ปี ค.ศ. ๒๐๑๘ เพิ่มบริการ Hire, GrabAssist และ GrabCar Plus
- ปี ค.ศ. ๒๐๑๙ เพิ่มบริการ GrabPet
- ปี ค.ศ. ๒๐๒๐ เพิ่มบริการ GrabCare และ GrabResponse ซึ่งเป็นช่วงที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา
- ปี ค.ศ. ๒๐๒๑ เพิ่มบริการ GrabExec และ GrabAssist Plus
- ปี ค.ศ. ๒๐๒๒ เพิ่มบริการ GrabCar สำหรับนักปั่นจักรยาน และนำบริษัทเข้าสู่ตลาดหลักทรัพย์
- ปี ค.ศ. ๒๐๒๓ เพิ่มบริการ GrabShare

ปัจจุบันบริษัท Grab มีบริการด้านคมนาคมในประเทศสิงคโปร์ ๓๓ บริการ โดยแบ่งเป็น ๕ กลุ่ม ดังนี้

(๑) Everyday มี ๗ บริการ ได้แก่ JustGrab, Standard Taxi, Grabcar, Grabcar ๖ คน, GrabHitch, Corporate Hitch และ GarbShare BETA

(๒) Premium มี ๔ บริการ ได้แก่ GrabCar Premium, GrabCar Premium ๖ คน, GrabExec และ GrabExec ๖ คน

(๓) Kid Friendly มี ๔ บริการ ได้แก่ GrabFamily (อายุระหว่าง ๑ - ๗ ปี), GrabFamily ๖ คน (อายุระหว่าง ๑ - ๗ ปี), GrabFamily (อายุระหว่าง ๔ - ๗ ปี) และ GrabFamily ๖ คน (อายุระหว่าง ๔ - ๗ ปี) ซึ่งกรณีที่เด็กโดยสารเพียงลำพังต้องให้ผู้ปกครองเป็นผู้เรียกใช้บริการ เนื่องจากในประเทศสิงคโปร์ บุคคลที่จะเรียกใช้บริการ GrabTransport ได้ต้องมีอายุตั้งแต่ ๑๘ ปีขึ้นไป

(๔) Value-added มี ๘ บริการ ได้แก่ GrabPet, GrabPet XL, GrabAssist, GrabAssist Plus, GrabCoach ๙ คน และ GrabCoach ๑๓ คน สำหรับการให้บริการกับสัตว์ผู้โดยสารจะต้องปฏิบัติให้สอดคล้องกับกฎหมายหรือกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องด้วย เช่น กรณีนำสุนัขอันตรายโดยสารขึ้นรถ จะต้องสวมใส่ตะกร้อครอบปากให้เรียบร้อยตามกฎหมายของประเทศสิงคโปร์ด้วย มิฉะนั้น พนักงานขับรถมีสิทธิปฏิเสธไม่ให้บริการ

(๕) Hire มี ๑๐ บริการ ได้แก่ GrabCar Premium แบบ ๑ ชั่วโมง แบบ ๒ ชั่วโมง หรือแบบ ๔ ชั่วโมง GrabCar Premium ๖ คน แบบ ๑ ชั่วโมง แบบ ๒ ชั่วโมง หรือแบบ ๔ ชั่วโมง GrabCoach ๙ คน แบบ ๒ ชั่วโมง หรือแบบ ๔ ชั่วโมง และ GrabCoach ๑๓ คน แบบ ๒ ชั่วโมง หรือแบบ ๔ ชั่วโมง

นอกจากนี้ ยังมี บริการ Share Ride Details ซึ่งเป็นการแบ่งปันข้อมูลการเดินทางผ่านแอปพลิเคชันต่าง ๆ ที่เพิ่มประสิทธิภาพด้านความปลอดภัย เช่น แอปพลิเคชันไลน์ แอปพลิเคชัน Whatapps บริการ AudioProtect ซึ่งผู้โดยสารสามารถให้ความยินยอมเพื่อเลือกบันทึกเสียงสนทนาระหว่างการเดินทางระหว่างผู้ขับขี่และผู้โดยสารได้ โดยข้อมูลดังกล่าวจะคงอยู่เป็นเวลา ๕ วัน

ในปัจจุบัน บริษัท Grab มีเป้าหมายในการให้บริการโดยมุ่งเน้นการเป็นผู้ให้บริการด้านการขนส่งที่น่าเชื่อถือและสะดวกสบาย พัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้ขับ Grab ให้ดียิ่งขึ้น เช่น มอบทุนการศึกษาให้บุตรหลานผู้ขับ Grab จัดงานเลี้ยงพบปะสังสรรค์ระหว่างผู้ขับและบริษัท เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและรับฟังปัญหาเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข มอบส่วนลดในการใช้บริการ

Grab แก่ผู้ขับ Grab นอกจากนี้ บริษัท Grab ยังมุ่งหมายที่จะเป็นที่ปรึกษาที่น่าเชื่อถือให้หน่วยงานภาครัฐอีกด้วย

๑๒. ศึกษาดูงาน: องค์การพัฒนาเมืองของสิงคโปร์[๒๑] (Urban Redevelopment Authority, URA)

องค์การพัฒนาเมือง (Urban Redevelopment Authority: URA) คือ หน่วยงานที่มีหน้าที่และอำนาจเกี่ยวกับการวางแผนและการอนุรักษ์การใช้ที่ดินของสิงคโปร์ ซึ่งที่ดินส่วนใหญ่ของประเทศเป็นของรัฐ โดย URA มีภารกิจในการทำให้สิงคโปร์เป็นเมืองใหญ่สำหรับการใช้ชีวิต ทำงาน และพักผ่อน (to make Singapore a great city to live, work and play) อีกทั้งมุ่งหมายที่จะสร้างเมืองที่มีชีวิตชีวาด้วยการวางแผนในระยะยาวและนวัตกรรม โดยมีความร่วมมือกับชุมชน[๒๒] ในการวางแผนการใช้ที่ดินของสิงคโปร์ URA มีการวางแผนทั้งในระยะกลางและระยะยาวเพื่อให้สามารถใช้ที่ดินซึ่งมีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด และเพื่อรับประกันว่าการใช้ที่ดินดังกล่าวจะตอบสนองต่อความจำเป็นของประชากรทั้งในปัจจุบันและอนาคต ทั้งนี้ ในการสร้างสมดุลระหว่างข้อพิจารณาทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เป้าหมายของ URA คือ การทำให้สิงคโปร์มีความยั่งยืน การก่อให้เกิดสภาพแวดล้อมในการใช้ชีวิตที่มีคุณภาพ มีโอกาสในการเจริญเติบโต และมีงานสำหรับประชากร อีกทั้งเป็นการปกป้องภูมิทัศน์ที่สะอาดและพื้นที่สีเขียว[๒๓]

ในการวางแผนการใช้ที่ดิน (Land use planning) จำเป็นต้องมีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพื้นที่ก่อน สิงคโปร์จึงได้จัดทำแผนที่ one map (OneMap 3D.gov.sg) ขึ้นในปี ค.ศ. ๒๐๑๐ เพื่อใช้ตรวจสอบและอ้างอิงการใช้พื้นที่ทั้งหมด นอกจากนี้ ยังมีแผนที่ของต้นไม้ในสวนสาธารณะ (TreesSG) ที่สามารใช้ติดตามต้นไม้ได้มากกว่า ๕๐๐,๐๐๐ ต้น ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการทำให้สิงคโปร์เป็น garden city การวางแผนการใช้ที่ดินของสิงคโปร์นั้นมีการจัดทำเป็นสองส่วน ได้แก่ แผนระยะยาว (long-term plan) และแผนแม่บท (master plan)[๒๔] ดังนี้

๑. แผนระยะยาว (long-term plan)

แผนระยะยาว คือ แผนการใช้ที่ดินซึ่งกำหนดแนวทางการพัฒนาของสิงคโปร์ในช่วงห้าสิบปีถัดไปหรือมากกว่านั้น โดยครอบคลุมการใช้ที่ดินและการขนส่งในเชิงยุทธศาสตร์เพื่อรับประกันว่าจะมีที่ดินเพียงพอที่จะตอบสนองต่อความจำเป็นของประชากรในระยะยาว ซึ่งแผนการใช้ที่ดินในระยะยาวนั้นจะได้รับการทบทวนอย่างสม่ำเสมอ[๒๕] ก่อนหน้านี้แผนระยะยาวมีชื่อว่า “แผนแนวคิด” (concept plan) ซึ่งแผนการใช้ที่ดินและการขนส่งในเชิงยุทธศาสตร์ดังกล่าวนี้

---

[๒๑]ศึกษาดูงานเมื่อวันพฤหัสบดี ที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๖๖ เวลา ๑๕.๐๐ – ๑๗.๐๐ น.; จัดทำโดย นางสาวเอกสุดา สารากรบริรักษ์ นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการพิเศษ ฝ่ายค้นคว้าและเปรียบเทียบกฎหมาย กองกฎหมายต่างประเทศ และนางสาวอัสมา เพ็ชร์ทองคำ นักกฎหมายกฤษฎีกาปฏิบัติการ ฝ่ายกฎหมายสาธารณสุข กองกฎหมายสวัสดิการสังคม

[๒๒]Urban Redevelopment Authority, “Who We Are,” Accessed: 14 October 2023. Available from: https://www.ura.gov.sg/Corporate/About-Us

[๒๓]Urban Redevelopment Authority, “Our Planning Process,” Accessed: 14 October 2023. Available from: https://www.ura.gov.sg/Corporate/Planning/Our-Planning-Process

[๒๔]Urban Redevelopment Authority, “Long-Term Planning,” Accessed: 14 October 2023. Available from: https://www.ura.gov.sg/Corporate/Planning/Our-Planning-Process/Long-Term-Planning

[๒๕]เพิ่งอ้าง.

ได้เปลี่ยนแปลงสิงคโปร์จากการเป็นประเทศกำลังพัฒนาไปสู่ประเทศพัฒนาแล้วภายในระยะเวลาไม่ถึงห้าสิบปีตั้งแต่ได้รับเอกราชในปี ค.ศ. ๑๙๖๕ ทั้งนี้ แผนแนวคิดฉบับแรกที่มีการจัดทำขึ้นในปี ค.ศ. ๑๙๗๑ นั้น เป็นเครื่องมือในการจัดโครงสร้างของเมืองและกำหนดแนวทางการพัฒนาเมืองในช่วงเวลาต่อ ๆ มา[๒๖] อนึ่ง แผนแนวคิดฉบับล่าสุด คือ แผนแนวคิด ฉบับปี ค.ศ. ๒๐๑๑[๒๗] ซึ่งมีการจัดทำขึ้นในช่วงปี ค.ศ. ๒๐๑๑-๒๐๑๓ โดยแผนแนวคิดดังกล่าวกำหนดยุทธศาสตร์ที่จะสนับสนุนการเจริญเติบโตของประชากรและเศรษฐกิจ ในขณะเดียวกันก็มีการรับประกันสภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพสูงในการใช้ชีวิตให้แก่ชาวสิงคโปร์ทุกคน โดยมียุทธศาสตร์ต่าง ๆ ในการรักษาไว้ซึ่งสภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพสูงในการใช้ชีวิต เช่น การจัดหาบ้านราคาถูกที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างครบครัน การผสมผสานพื้นที่สีเขียวให้เข้าไปอยู่ในสภาพแวดล้อมการใช้ชีวิต รวมถึงการรับประกันพื้นที่สำหรับการเจริญเติบโตและสภาพแวดล้อมที่ดีต่อการใช้ชีวิตในอนาคต ทั้งนี้ ยุทธศาสตร์กว้าง ๆ ดังกล่าว ซึ่งได้รับการกำหนดไว้ในแผนการใช้ที่ดินนั้นถูกแปลงรายละเอียดต่าง ๆ ไว้ในแผนแม่บท (master plan) ซึ่งถูกใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาของสิงคโปร์ในช่วงสิบถึงสิบห้าปีถัดไป[๒๘]

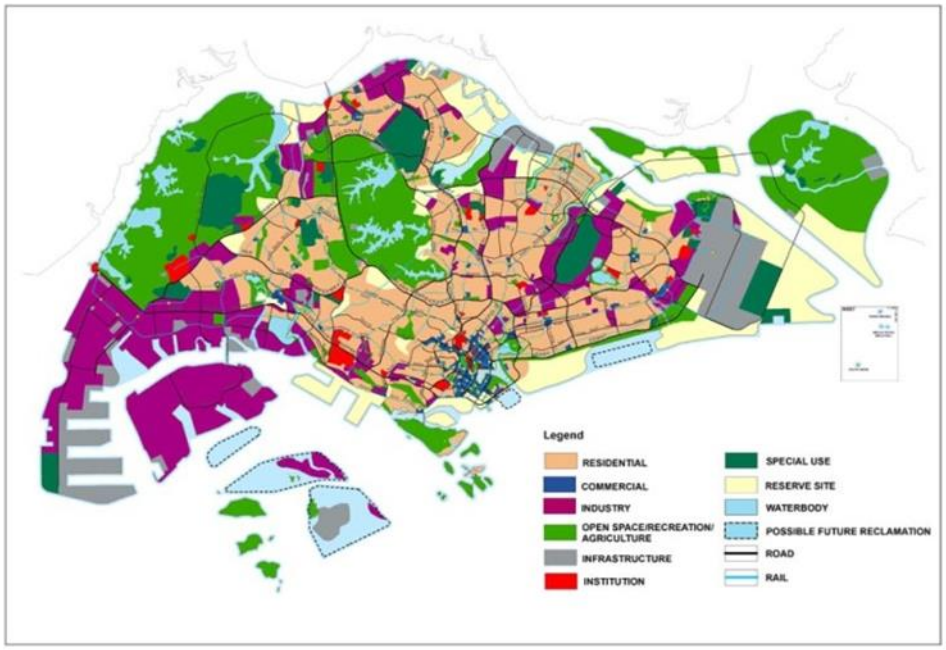

รูปที่ ๑ แผนแนวคิด ฉบับปี ค.ศ. ๒๐๑๑[๒๙]

---

[๒๖] Urban Redevelopment Authority, “Past Long-Term Plans,” Accessed: 14 October 2023. Available from: https://www.ura.gov.sg/Corporate/Planning/Long-Term-Plan-Review/Past-Long-Term-Plans

[๒๗] SG101, “Urban Planning,” Accessed: 14 October 2023. Available from: https://www.sg101.gov.sg/infrastructure/urban-planning/longterm/

[๒๘] Urban Redevelopment Authority, “Past Long-Term Plans,” Accessed: 14 October 2023. Available from: https://www.ura.gov.sg/Corporate/Planning/Long-Term-Plan-Review/Past-Long-Term-Plans

[๒๙] ที่มา https://www.ura.gov.sg/Corporate/Planning/Long-Term-Plan-Review/Past-Long-Term-Plans

๒. แผนแม่บท (master plan)

แผนแม่บท คือ แผนระยะกลางซึ่งนำยุทธศาสตร์ที่ได้รับการกำหนดไว้ในแผนระยะยาวมาแปลงเป็นแผนที่มีรายละเอียดสำหรับการนำไปปฏิบัติ โดยมีการระบุรายละเอียดการใช้ที่ดินและความหนาแน่นที่ได้รับอนุญาตไว้ในแผนแม่บท ทั้งนี้ แผนแม่บทมุ่งหมายที่จะกำหนดแนวทางการพัฒนาของสิงคโปร์ในช่วงสิบถึงสิบห้าปีถัดไป ซึ่งแผนแม่บทนั้นจะได้รับการทบทวนในทุก ๆ ห้าปี[๓๐] อนึ่ง แผนแม่บทฉบับล่าสุด คือ แผนแม่บท ฉบับปี ค.ศ. ๒๐๑๙ ซึ่งได้รับการประกาศในรัฐกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ค.ศ. ๒๐๑๙ โดยแผนแม่บทฉบับนี้ให้ความสำคัญกับการวางแผนพื้นที่สีเขียวที่มีความยั่งยืนร่วมกับพื้นที่ชุมชนและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่จัดสรรไว้ให้แก่ทุกคน รวมถึงมีการกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อการฟื้นฟูสถานที่ต่าง ๆ และสร้างความสามารถในการตอบสนองต่อความจำเป็นในอนาคต[๓๑] โดยมีตัวอย่างการจัดเขตที่ดิน (zoning) ตามแผนแม่บทฉบับปี ค.ศ. ๒๐๑๙[๓๒] ดังต่อไปนี้

ลำดับ	การจัดเขตที่ดิน	การใช้ประโยชน์	ตัวอย่างของการพัฒนา	หมายเหตุ
๑	การดูแลรักษาสุขภาพและการดูแลทางการแพทย์	เป็นพื้นที่ซึ่งถูกใช้เพื่อบริการทางการแพทย์เป็นหลัก	๑. โรงพยาบาล ๒. สหคลินิก ๓. คลินิกหรือคลินิกทันตกรรม ๔. คลินิกสัตว์ ๕. บ้านพักคนชรา	การใช้ที่ดินเพื่อเป็นโรงพยาบาลย่อมได้รับอนุญาตภายใต้การประเมินของหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่เท่านั้น
๒	สถาบันการศึกษา	เป็นพื้นที่ซึ่งถูกใช้เพื่อวัตถุประสงค์ทางการศึกษาเป็นหลัก	๑. โรงเรียนอนุบาล ๒. โรงเรียนประถม ๓. โรงเรียนมัธยม ๔. มหาวิทยาลัย ๕. โรงเรียนการศึกษาพิเศษ เช่น โรงเรียนสำหรับคนพิการ	-
๓	สถานที่ปฏิบัติศาสนกิจ	เป็นพื้นที่ซึ่งถูกใช้เป็นอาคารทางศาสนาเป็นหลัก	๑. โบสถ์ ๒. มัสยิด ๓. วัด	-

[๓๐]Urban Redevelopment Authority, “Long-Term Planning,” Accessed: 14 October 2023. Available from: https://www.ura.gov.sg/Corporate/Planning/Our-Planning-Process/Long-Term-Planning

[๓๑]Urban Redevelopment Authority, “Master Plan 2019,” Accessed: 14 October 2023. Available from: https://www.ura.gov.sg/Corporate/Planning/Master-Plan/Master-Plan-2019

[๓๒]The Planning Act Master Plan Written Statement 2019, pp. 15, 17, 19.

ลำดับ	การจัดเขตที่ดิน	การใช้ประโยชน์	ตัวอย่างของการพัฒนา	หมายเหตุ
๔	กีฬาและสันทนาการ	เป็นพื้นที่ซึ่งถูกใช้เพื่อวัตถุประสงค์ทางกีฬาและสันทนาการเป็นหลัก	๑. ศูนย์กีฬาหรือสนามกีฬาในร่ม ๒. สระว่ายน้ำ ๓. สนามกอล์ฟ ๔. สโมสรสันทนาการ ๕. สวนสนุก	-
๕	เกษตรกรรม	เป็นพื้นที่ซึ่งถูกใช้เพื่อวัตถุประสงค์ทางเกษตรกรรมเป็นหลัก	๑. สวนเกษตร ๒. พิพิธภัณฑ์สัตว์น้ำ ๓. เรือนเพาะชำพืช ๔. สถานที่เพาะปลูกแบบไฮโดรโปนิกส์ (hydroponics) ๕. สถานีวิจัยหรือทดลองทางเกษตรกรรม	-

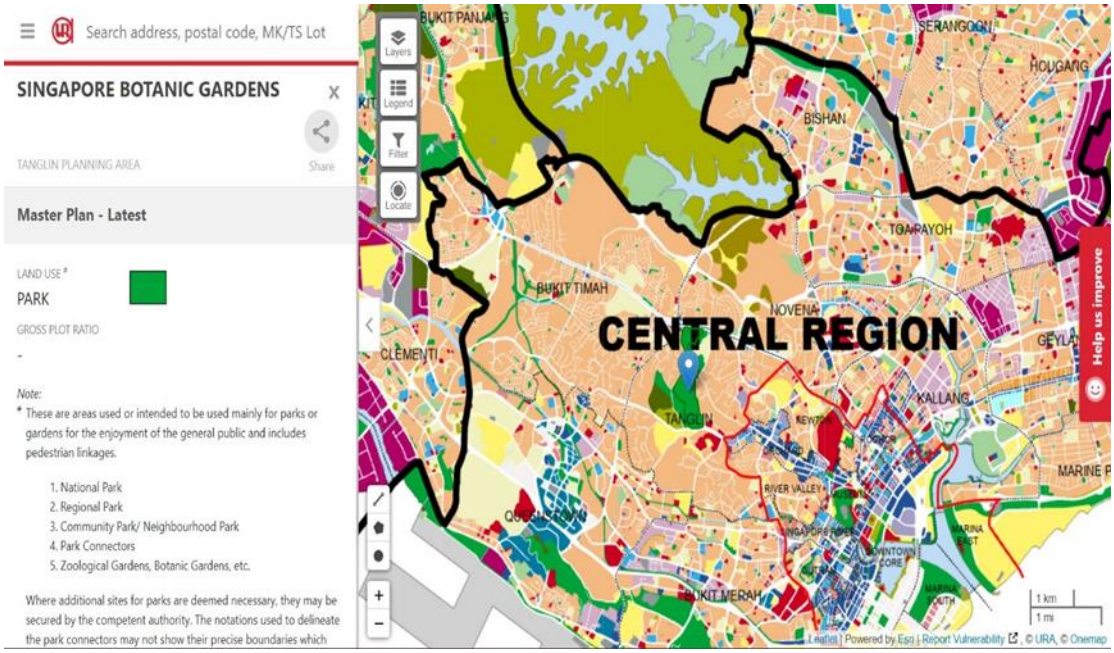

รูปที่ ๒ แผนแม่บท ฉบับปี ค.ศ. ๒๐๑๙[๓๓]

อนึ่ง สิงคโปร์มีการวางแผนการใช้ที่ดินในระยะยาวโดยมีแนวคิดว่า การวางแผนอย่างยั่งยืนนั้น ไม่ใช่เป็นเพียงการวางแผนสำหรับวันนี้และวันพรุ่งนี้ แต่เป็นการวางแผนในระยะยาวเพื่อที่จะสามารถจัดสรรทรัพยากรที่ขาดแคลนได้อย่างชาญฉลาด และทำให้ทรัพยากรดังกล่าวมีเพิ่มมากขึ้นสำหรับคนรุ่นต่อ ๆ ไป แม้ว่าปัจจุบันมีความท้าทายต่าง ๆ ซึ่งแตกต่างจากในอดีตเป็นอย่างมาก เช่น ทิศทางการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว และการพัฒนาที่ไม่อาจคาดการณ์ได้ล่วงหน้า แต่เป้าหมาย

[๓๓]ที่มา https://www.ura.gov.sg/maps/?service=MP

ในการทำให้สิงคโปร์มีความยั่งยืนเพื่อให้มีสภาพแวดล้อมในการใช้ชีวิตที่มีคุณภาพดีไปพร้อมกับการเจริญเติบโตที่น่าดึงดูดและโอกาสในการทำงานสำหรับประชากรนั้นยังคงเป็นเช่นเดิม ทั้งนี้ เป้าหมายหลักในการพัฒนาของสิงคโปร์มี ๔ ด้าน ได้แก่ (๑) เศรษฐกิจ ได้แก่ การรักษาไว้ซึ่งเศรษฐกิจที่เข้มแข็ง (๒) สังคม ได้แก่ การจัดให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและความเป็นอยู่ที่ดีของประชากร (๓) สิ่งแวดล้อม ได้แก่ การพัฒนาในทางที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม และ (๔) แผ่นดินและทะเล ได้แก่ การใช้สอยพื้นที่ในแผ่นดินและทะเลที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

รูปที่ ๓ เป้าหมายหลัก ๔ ด้านในการพัฒนาของสิงคโปร์[๓๔]

นอกจากนี้ การวางแผนการใช้ที่ดินในระยะยาวของสิงคโปร์นั้นมีความท้าทายที่แตกต่างจากเมืองอื่น ๆ กล่าวคือ สิงคโปร์เป็นทั้งเมืองและประเทศ ซึ่งจำเป็นต้องบริหารจัดการความต้องการที่แตกต่างหลากหลายของผู้คนที่อาศัยอยู่ในเมือง และขณะเดียวกันก็ต้องบริหารจัดการความต้องการดังกล่าวให้เหมาะสมกับความจำเป็นของประเทศในด้านการป้องกันประเทศและความมั่นคงทางน้ำอีกด้วย ทั้งนี้ เนื่องจากสิงคโปร์มีที่ดินอยู่อย่างจำกัด สิงคโปร์จึงมักจะต้องตัดสินใจเกี่ยวกับการใช้ที่ดิน โดยในการตัดสินใจดังกล่าว สิงคโปร์ใช้แผนระยะยาวที่ตอบสนองต่อความจำเป็นในปัจจุบัน โดยไม่ละเลยต่อความจำเป็นและตัวเลือกของคนรุ่นถัดไป สิงคโปร์จึงจำเป็นต้องวางแผนการใช้ที่ดินในเรื่องต่าง ๆ โดยมีตัวอย่าง ดังต่อไปนี้

๑. ที่อยู่อาศัย สิงคโปร์จัดให้มีที่อยู่อาศัยหลากหลายประเภทพร้อมกับสภาพแวดล้อมในการใช้ชีวิตอย่างมีคุณภาพ โดยในการวางแผนการใช้ที่ดินเพื่อเป็นที่อยู่อาศัย สิงคโปร์ไม่ได้พิจารณาเฉพาะลักษณะทางกายภาพของอาคารที่อยู่อาศัย หากแต่ยังพิจารณาถึงการเข้าถึงสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น โรงเรียน ร้านค้า สิ่งอำนวยความสะดวกทางการแพทย์ สวนสาธารณะ สถานที่ปฏิบัติศาสนกิจ รวมถึงอาคารสำนักงานต่าง ๆ ได้โดยง่าย

[๓๔]ที่มา https://www.ura.gov.sg/Corporate/Planning/Our-Planning-Process

๒. สวนสาธารณะและเขตอนุรักษ์ธรรมชาติ ในขณะที่สิงคโปร์มีการพัฒนาในด้านต่าง ๆ แต่สิงคโปร์ยังคงคำนึงถึงการเพิ่มพื้นที่สีเขียวให้แก่ภูมิทัศน์ของเมือง โดยสวนหลายแห่งที่ถูกสร้างขึ้น รวมถึงเส้นทางเชื่อมสวนต่าง ๆ (Park Connector Network) นั้น ส่งผลให้พื้นที่สีเขียวสามารถเข้าถึงได้โดยง่าย นอกจากนี้ สิงคโปร์ได้ปกป้องเขตอนุรักษ์ธรรมชาติเพื่อรักษาไว้ซึ่งป่าฝนเขตร้อน ป่าชายเลน และต้นไม้ใหญ่ที่อยู่เคียงข้างถนนหลายสายในสิงคโปร์ ทั้งนี้ สิงคโปร์เป็นหนึ่งในเมืองที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมากที่สุดแห่งหนึ่งของโลก โดยสิงคโปร์มีวิสัยทัศน์ว่า “เมืองในธรรมชาติ” (City in Nature) ซึ่งมีการผสมผสานภูมิทัศน์ของเมืองให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติได้อย่างกลมกลืน

๓. สิ่งอำนวยความสะดวกในการสันทนาการ สำหรับประเทศขนาดเล็กซึ่งไม่มีสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ มากนัก สิงคโปร์ได้สร้างสถานที่ท่องเที่ยวที่ได้สัมผัสกับธรรมชาติบนพื้นที่สูง เช่น สะพานเซาท์เทิร์นริดจ์ส (Southern Ridges) รวมถึงสนามเด็กเล่นใหม่ ๆ หลายแห่ง ซึ่งกล่าวได้ว่าสิงคโปร์เป็นประเทศที่รวมไว้ซึ่งความแปลกตาและเสน่ห์ของเมือง พื้นที่สีเขียว รวมถึงชายฝั่งที่งดงาม

๔. โครงสร้างพื้นฐานด้านการขนส่ง สิงคโปร์มีการวางแผนโครงสร้างพื้นฐานด้านการขนส่งเพื่อที่การเดินทางของผู้คนและการขนส่งสินค้าจะได้เป็นไปโดยสะดวก โดยมีการบูรณาการสถานีรถไฟและสถานีรถประจำทางร่วมกับสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าเพื่อที่ผู้คนจะสามารถเข้าถึงสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานได้โดยง่าย นอกจากนี้ สิงคโปร์ยังเป็นศูนย์กลางทางการขนส่งโดยสนามบินและท่าเรือของสิงคโปร์จำเป็นต้องมีการแข่งขัน ตลอดจนรับประกันว่ามีพื้นที่สำหรับการขยายตัวและการพัฒนาที่ยั่งยืน

๕. การใช้ที่ดินเพื่อการพาณิชย์และอุตสาหกรรม สิงคโปร์ได้วางแผนให้กิจกรรมทางพาณิชย์อยู่ใกล้เคียงกับบ้านเรือน ส่วนอุตสาหกรรมที่ก่อมลพิษจะอยู่ห่างไกลจากบริเวณที่พักอาศัย นอกจากนี้ ในการรักษาไว้ซึ่งเศรษฐกิจที่เข้มแข็ง สิงคโปร์มีการวางแผนเกี่ยวกับพื้นที่และอาคารด้วย ทำให้มีความยืดหยุ่นเพื่อรองรับการใช้งานต่าง ๆ ที่สนับสนุนความต้องการที่หลากหลายของธุรกิจและผู้ปฏิบัติงานในอนาคต

๖. ความมั่นคงทางน้ำและความจำเป็นในการป้องกันประเทศ สิงคโปร์วางแผนพื้นที่สำหรับอ่างเก็บน้ำ โดยมีการสร้างแหล่งน้ำตลอดทั้งเมืองเสมือนเป็นฟองน้ำที่มีรูพรุนซึ่งใช้ในการกักเก็บน้ำ นอกจากนี้ สิงคโปร์มีการวางแผนพื้นที่สำหรับการป้องกันประเทศ เช่น พื้นที่ฝึกทหารและค่ายทหาร ซึ่งอาจไม่ใช่สถานที่ปกติที่พบเห็นได้ในเมือง แต่มีความจำเป็นสำหรับสิงคโปร์ในฐานะที่เป็นประเทศ

๗. พื้นที่ชุมชนและพื้นที่ทางวัฒนธรรม พื้นที่สาธารณะจะช่วยบรรเทาความเครียดจากสภาพแวดล้อมในเมืองที่หนาแน่น แม้กระทั่งพื้นที่ว่าง เช่น ถนนเส้นเล็ก ๆ หรือลานจอดรถ ก็ช่วยสร้างสัมพันธ์ระหว่างผู้คนได้เช่นเดียวกัน นอกจากนี้ สิงคโปร์ยังมีอาคารเก่าหลายแห่งเพื่อรักษาไว้ซึ่งลักษณะและอัตลักษณ์ของท้องถิ่น

๘. สาธารณูปโภค สิงคโปร์มีการวางแผนเกี่ยวกับโรงงานที่ใช้ผลิตไฟฟ้า บำบัดน้ำและกำจัดของเสีย ตลอดจนวางแผนเกี่ยวกับโครงข่ายของท่อและสายเคเบิล (cable) เพื่อสนับสนุนระบบของโรงงานดังกล่าว สิ่งเหล่านี้ได้รับการวางแผนเพื่อรับประกันว่า สิงคโปร์จะมีความยืดหยุ่นในการตอบสนองต่อความจำเป็นที่ไม่อาจคาดการณ์ได้หรือความจำเป็นในอนาคต

โดยสรุปแล้ว สิงคโปร์มีการปฏิรูปจากการเป็นเมืองท่าเล็ก ๆ สู่การเป็นมหานคร ซึ่งการปฏิรูปดังกล่าวได้กระทำขึ้นผ่านการวางแผนในระยะยาวอย่างรอบคอบตลอดระยะเวลากว่าห้าสิบปีที่ผ่านมา ซึ่งไม่เพียงแต่ทำให้สิงคโปร์สามารถเอาชนะการว่างงานในอัตราสูง สาธารณูปโภคที่ขาดแคลน รวมถึงความแออัดในใจกลางเมือง แต่ยังทำให้สิงคโปร์กลายเป็นบ้านที่น่าอยู่และเป็นประเทศที่เจริญแล้วดังที่ได้พบเห็นในปัจจุบัน

คณะผู้จัดทำ

๑. นายกิตติศักดิ์ จุลสำรวล	กรรมการร่างกฎหมายประจำ
๒. นางวิชชุดา อุ่นจิตติกุล	ผู้อำนวยการฝ่ายข้อมูลกฎหมาย กองกฎหมายไทย
๓. นางสาวปราณี ติรสมบูรณ์สิริ	ผู้อำนวยการส่วนการคลัง สำนักงานเลขาธิการ
๔. นางสาวสายทิพย์ สัญญะวี	นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการพิเศษ กองกฎหมายต่างประเทศ
๕. นางสาวเอกสุดา สารากรบริรักษ์	นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการพิเศษ กองกฎหมายต่างประเทศ
๖. นายวิชญ์พล ฉวีวรรณ	นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการพิเศษ กองกฎหมายเทคโนโลยีและการคมนาคม
๗. นายปณตภร จงธีรโชติ	นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการพิเศษ กองพัฒนากฎหมาย
๘. นางสาวสินีนาถ ภะวัง	นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการพิเศษ กองกฎหมายปกครอง
๙. นางสาวธมนวรรณ จิตสงค์	นักกฎหมายกฤษฎีกาปฏิบัติการ กองกฎหมายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๑๐. นางสาวอัสมา เพ็ชร์ทองคำ	นักกฎหมายกฤษฎีกาปฏิบัติการ กองกฎหมายสวัสดิการสังคม
๑๑. นางสาวบุษริน แจ้งเจริญ	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร
๑๒. นางสาวณฐมน แหยมเจริญ	นักวิชาการเงินและบัญชีชำนาญการ สำนักงานเลขาธิการ